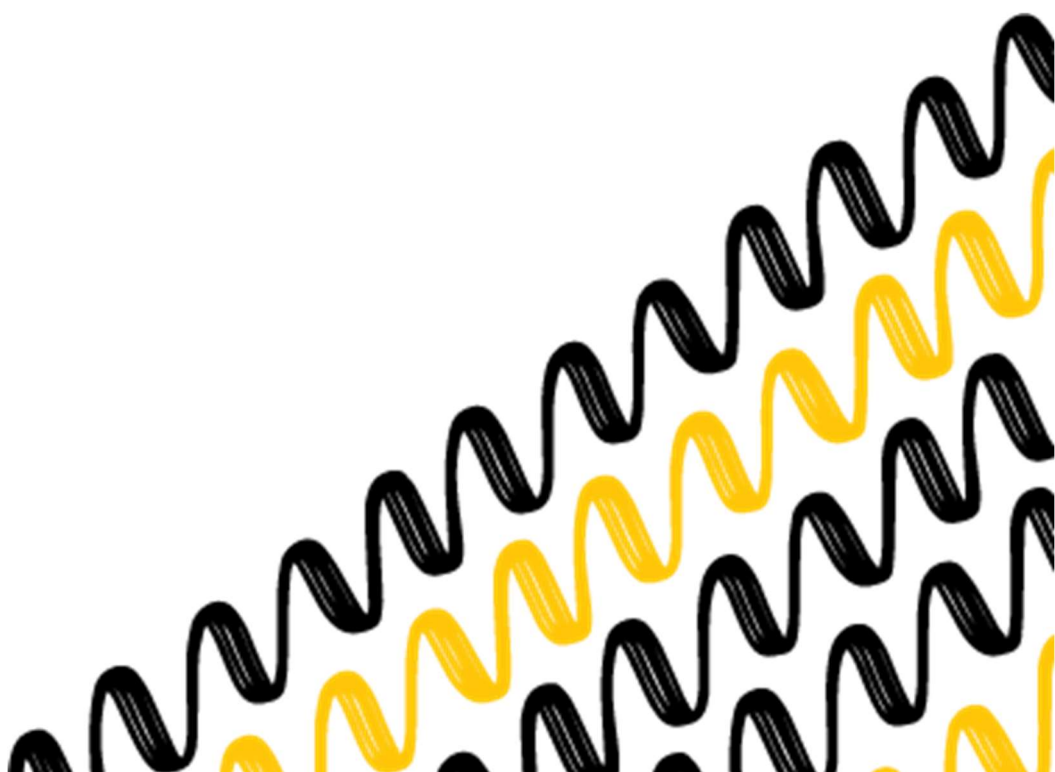

NEET-TILANTEESSA OLEVIEN NUORTEN PALVELUEKOSYSTEEMI HELSINGISSÄ 2025

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	3
1.1	Hankkeen tausta ja tavoitteet	3
1.2	Selvityksen kohde	4
1.3	Menetelmät ja aineistot.....	6
2	NEET ILMIÖNÄ JA LUKUINA.....	8
2.1	Määritelmä ja ilmiö.....	8
2.2	NEET-tilanteessa olevat nuoret Helsingissä	10
2.3	Nuorten tavoittaminen ja motivointi palvelujärjestelmässä tutkimuksen valossa	12
3	PALVELUEKOSYSTEEMIN KOKONAISUUS HELSINGISSÄ.....	15
3.1	Toimijat, tavoitteet ja toimenpiteet.....	15
3.2	Palveluekosysteemin nykyinen rakenne	25
3.3	Tiedonvaihto ja palvelujärjestelmän koordinaatio.....	29
4	PALVELUEKOSYSTEEMIN TOIMINTA.....	34
4.1	Nuorten tavoittaminen ja poluttuminen palvelujärjestelmässä	34
4.2	Riskit.....	39
4.2.1	Vaaranpaikat nivelvaiheissa.....	40
4.2.2	Nuoren elämäntilanteeseen liittyvät haasteet ja aiemmat kokemukset palveluista	41
4.3	Hyvät käytännöt	43
4.4	Nykyisen palveluekosysteemin toimivuus ja kehittämistarpeet.....	47
4.5	Palveluekosysteemien vertautuminen Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla	50
4.6	Nuoren ääni.....	52
4.6.1	Kokemukset palveluista	52
4.6.2	Kokemukset palveluprosesseista ja siirtymistä palveluiden välillä	54
4.6.3	Nuorten kehittämisideat tulevaisuuteen.....	55
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA OPIT HANKKEESTA.....	58
5.1	Johtopäätökset tutkimuskysymyksittäin	58
5.1.1	NEET-ekosysteemin toimijat, tavoitteet ja roolit.....	58
5.1.2	Vaaranpaikat järjestelmästä putoamiseen	63
5.1.3	Parhaat käytännöt nuorten tavoittamisessa, tukemisessa ja poluttamisessa eteenpäin.....	64
5.2	Opit ja jatkotutkimuskohteet	66
6	LÄHTEET JA LIITTEET.....	70

1 JOHDANTO

Tässä luvussa kuvataan hankkeen tausta ja tavoitteet, selvityksen kohde sekä käytetyt menetelmät ja aineistot.

1.1 Hankkeen tausta ja tavoitteet

Tämän hankkeen tavoitteena oli kuvata ja mallintaa Helsingissä NEET-tilanteessa olevien nuorten (eli nuorten, jotka eivät ole työssä, koulutuksessa tai harjoittelussa) parissa toimivien toimijoiden ekosysteemi. Lisäksi hankkeen tavoitteena oli tunnistaa hyviä käytäntöjä palveluekosysteemin eri toimijoiden kautta ao. nuorten tavoittamisessa, palvelujärjestelmän koordinoinnissa, rinnalla kulkemisessa ja koulutus- ja työelämäpolkujen saattamisen vaiheessa. Hankkeen tavoitteena oli myös (toissijaisesti) lisätä ymmärrystä siitä, mitä nuoret itse mieltävät toimivan palvelupolun mahdollistajiksi ja ongelmakohdiksi.

Palvelujärjestelmän toiminnan kartoitus on ajankohtainen tilanteessa, jossa laajat toimintaympäristön muutokset haastavat toimijoiden välistä yhteistyötä. Hyvinvointialueuudistus ja TE-palvelujen siirto kuntiin ovat vaikuttaneet siihen, että palveluverkosto on kokonaisuudessaan hajanainen, jolloin monialainen yhteistyö hakee myös pääkaupunkiseudulla uutta uomaa.

Hankkeen on rahoittanut [AMI-säätiö](#). Hanke tukee suoraan AMI-säätiön painopisteitä toimivien työmarkkinoiden edistämiseksi pk-seudulla, tässä tapauksessa NEET-tilanteessa olevien nuorten kohdalla. Lisäksi hanke tukee suoraan AMI-säätiön vuoden 2025 painopistettä, jossa ollaan erityisen kiinnostuneita hankkeista, jotka edistävät työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten työllisyys- ja koulutuspolkuja pääkaupunkiseudulla. Hankkeen ensisijainen kohde on Helsinki, mutta vertailun, vertaisoppimisen ja viestinnän kautta jaetaan tietoa ja vaihdetaan kokemuksia myös koko pääkaupunkiseudun kesken. Hankkeen

taustatarve on selvitetty ensin Inton omissa verkostoissa ja kyselyissä¹ sekä suoraan Helsingin kaupungilta.

Työ on toteutettu monimenetelmällisesti. Hanke pohjautuu kirjalliseen Helsingin alueen NEET-tilanteessa olevien nuorten parissa työskentelevien toimijakartoitukseen, asiantuntijoille ja nuorille kohdennettuihin haastatteluihin, ekosysteemin työntekijöille suunnattuun kyselytutkimukseen ja työpajoihin. Lisäksi hankkeessa on vertailtu Helsingin toimijakenttää ja kertynyttä tietoa hyvistä käytännöistä pk-seudun muihin kaupunkeihin (Espoo ja Vantaa) haastattelun keinoin.

Hankkeen toteutti [Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry](#) ja selvitystyön toteutti [Owal Group Oy](#). Hankkeen yhteistyökumppanina toimivat Helsingin kaupungin nuorison palvelukokonaisuus sekä Helsingin kaupungin työllisyyspalveluliikelaitos.

1.2 Selvityksen kohde

Selvityksen avulla kartoitettiin Helsingin alueen palveluekosysteemin nykytilanne ja tunnistettiin toimivimmat käytännöt, vaaranpaikat ja yhteistyön mahdollisuuden, joissa palveluekosysteemi voi reagoida joustavammin ja tehokkaammin nuorten yksilöllisiin tarpeisiin. Tämä tukee ennaltaehkäisevää työtä, vahvistaa nuorten osallisuutta ja auttaa ehkäisemään pitkäaikaista syrjäytymistä. Palveluiden oikea-aikainen saaminen lisää myös palveluiden kustannustehokkuutta.

Selvityksessä toteutetun ekosysteemikuvauksen kautta yksi keskeinen tavoite oli tunnistaa ne palvelujärjestelmän paikat, joissa nuorelle syntyy tosiasiallinen vaara pudota järjestelmän ulkopuolelle. Näiden aukkokohtien tunnistamiseen käytettiin ammattilaisten haastatteluja sekä nuorten kokemuksia palveluiden polutuksesta. Aukkokohtien osalta oli tärkeää

¹ <https://www.intory.fi/materiaalipankki/nuoret-eivat-saa-tarvitsemiaan-palveluita-etsivan-nuorisotyon-ja-tyopajatoimijoiden-kokemuksia-hyvinvointialueuudistuksen-vaikutuksista/>

tunnistaa ne tekijät (laki, rahoitukset, tiedonsiirto, työntekijöiden vaihtuvuus, tulkinnat, palveluvajeet, ikärajat, itseohjautuvuuden vaade), jotka vaikuttavat organisaatioiden välisen vuoropuhelun heikentymiseen tai kyvyttömyyteen pitää kiinni nuoresta palvelujärjestelmän siirtymäkohdassa.

Selvityksen primääritiedonkeruun fokuksena oli kuvata ne toimijat, jotka toimivat Helsingissä kohderyhmän nuorten parissa pysyvän rahoituksen varassa. Tämän lisäksi sekundäärianalyysiin (verkkosivustot, toimijakatsaus ja sidosryhmäkysely) otettiin mukaan myös muut toimijat, jotka toteuttavat toimintaa hankerahoituksella tai muilla tilapäisillä rahoituslähteillä.

Hankkeen tutkimuskysymykset on esitetty alla. Tutkimuskysymykset ovat luonteeltaan laajoja, ja niitä on täydennetty ja tarkennettu työn ja tiedonkeruun toteutuksen yhteydessä. Selvitystä ja sen tuloksia on työstyetty yhteisissä työpajoissa ekosysteemin keskeisten toimijoiden kanssa.

Tutkimuskysymykset

- 1. Mitkä toimijat toimivat Helsingin kaupungin alueella NEET-tilanteessa olevien nuorten koulutus- ja työllisyyspolkujen sekä näitä tukevien palvelujen parissa?**
- 2. Mitkä ovat eri toimijoiden tavoitteet ja roolit NEET-tilanteessa olevien nuorten palveluekosysteemissä? Miten nuoret mielletään asiakkaina?**
- 3. Mitkä ovat tyypillisimmät vaaranpaikat nuorille pudota palvelujärjestelmästä?**
- 4. Mitkä ovat palveluekosysteemin toimijoiden parhaat käytännöt oman arvion mukaan:**
 - a) NEET-tilanteessa olevien nuorten tavoittamisessa
 - b) palvelujärjestelmän keskinäisessä tiedon vaihdossa tai palvelujärjestelmän koordinaatiossa

c) nuoren poluttamisessa uusin palveluihin?

5. Miten Helsingin ekosysteemi vertautuu muihin pääkaupunkiseudun ekosysteemeihin?

6. Miten NEET-tilanteessa olevien nuorten parissa toimivien toimijoiden palveluekosysteemiä voisi parhaiten kuvata?

1.3 Menetelmät ja aineistot

Työssä on hyödynnetty monimenetelmäistä lähestymistapaa. Hanke pohjautuu kirjalliseen Helsingin alueen NEET-tilanteessa olevien nuorten parissa työskentelevien toimijakartoitukseen, asiantuntijoille ja nuorille kohdennettuihin haastatteluihin, ekosysteemin työntekijöille suunnattuun kyselytutkimukseen ja työpajoihin. Lisäksi hankkeessa on vertailtu Helsingin toimijakenttää ja kertynyttä tietoa hyvistä käytännöistä pk-seudun muihin kaupunkeihin (Espoo ja Vantaa) ja päinvastoin.

Dokumenttianalyysi. Selvityksen kartoittavassa vaiheessa on hyödynnetty aiheesta tehtyjä selvityksiä ja tilastotarkasteluja. Dokumenttianalyysin pohjalta on laadittu toimijakartoitus (liitteenä), jota on täydennetty ja validoitu työpajoissa.

Haastattelut asiantuntijoille. Selvityksessä toteutettiin yhteensä 14 asiantuntijahaastattelua palveluekosysteemin eri toimijoille. Haastattelut toteutettiin aikavälillä 10.9.–15.10.2025. Haastatteluihin osallistui yhteensä 20 henkilöä. Haastatteluihin osallistuneet asiantuntijat edustivat taustaorganisaatioiltaan mm. Helsingin kaupunkia (nuorisopalvelut, työllisyyspalvelut, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, sosiaali- ja terveyspalvelut), Ohjaamo, Puolustusvoimia, Stadin Ammattiopistoa, Helsingin NMKY:ta, Suomen Diakoniaopistoa, Helsingin Diakonissalaitosta (Vamos-palvelu) sekä Helsingin seurakuntayhtymää. Haastatteluissa tarkasteltiin eri toimijoiden tavoitteita ja rooleja NEET-tilanteessa olevien nuorten palveluekosysteemissä, miten nuoret mielletään palveluekosysteemissä, mitkä ovat tyypillisimpiä vaaranpaikkoja nuorille tipahtaa palveluekosysteemistä ja millaisia hyviä käytäntöjä toimijat ovat tunnistaneet NEET-tilanteessa olevien nuorten tavoittamiseksi,

palvelujärjestelmän keskinäisessä tiedonvaihdossa ja koordinaatiossa sekä nuorten poluttamisessa uusiin palveluihin.

Edellä mainittujen haastatteluiden lisäksi toteutettiin myös kaksi haastattelua, joiden kohderyhminä olivat Espoon Ohjaamotalo ja Vantaan nuorten aikuisten palvelut. Näiden haastatteluiden sisältöinä vertailtiin pääkaupunkiseudun yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia NEET-tilanteessa olevien nuorten palveluekosysteemin sisällöissä ja toiminnassa. Haastattelut toteutettiin aikavälillä 19.–21.11.2025.

Nuorten haastattelut. Selvityksessä kuultiin yhteensä kymmentä (10) nuorta aikavälillä 6.–7.11.2025. Kuudelle nuorelle järjestettiin yksilöhaastattelut Toimintakeskus Sovinnon² työpajatoiminnan yhteydessä ja neljää muuta nuorta kuultiin yhteisessä keskustelutilaisuudessa Owal Groupin toimistotiloissa Helsingin keskustassa. Haastatteluihin osallistuneet nuoret olivat olleet yhteydessä etenkin työllistymiseen ja koulutukseen liittyviin palveluihin sekä mielenterveys- ja tukipalveluihin. Nuorten kanssa keskusteltiin siitä, miten nuoret olivat päässeet palveluiden pariin, millaisia kokemuksia nuorilla oli palveluista sekä siirtymistä eri palveluiden välillä ja millaisia asioita palveluiden sisällöissä ja toiminnoissa tulisi tulevaisuudessa huomioida.

Sähköinen kysely. Selvityksessä toteutettiin sähköinen kysely Helsingin alueella NEET-tilanteessa olevien nuorten parissa toimiville työntekijöille. Kysely oli avoinna 3.10.–12.11.2025. Kyselyä levitettiin haastatteluihin osallistuneiden tahojen toimesta eri organisaatioiden sisällä. Kyselyn tavoitteena oli kerätä vastaajien näkemyksiä ja kokemuksia NEET-tilanteessa olevien nuorten palveluekosysteemin haasteista, ongelmakohtista ja hyvistä käytännöistä. Kyselystä tehtiin kuvailevat analyysit laadullisia ja määrällisiä menetelmiä hyödyntäen.

Kyselyyn saatiin yhteensä 56 vastausta. Yksi vastaus oli vastattu tiiminä ja loput

² Toimintakeskus Sovinnon palveluihin kuuluvat etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta Helsingissä.

vastauksista oli vastattu yksilöinä. Vastauksia saatiin eniten Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta (32 %, n=18), Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta (16 %, n=9), järjestöistä ja yhdistyksistä (11 %, n=6) sekä etsivästä nuorisotyöstä (9 %, n=5). Vastaajista 41 prosenttia oli työskennellyt NEET-tilanteessa olevien nuorten parissa alle 5 vuotta, 29 prosenttia 5–9 vuotta ja 30 prosenttia yli 10 vuotta. Kyselyn onnistumista arvioidaan selvityksen johtopäätöksissä.

Työpajat. Osana selvitystä toteutettiin kaksi NEET-tilanteessa olevien nuorten palveluekosysteemityöpajaa (30.10.2025 ja 28.11.2025). Työpajoissa esiteltiin selvityksen havaintoja NEET-tilanteessa olevien nuorten palveluekosysteemistä Helsingissä ja keskusteltiin toimijaekosysteemin rooleista, toimintamalleista sekä hyvistä käytännöistä. Työpajoja toteutettiin yhteensä kaksi, ja ensimmäisen työpajan havaintoja jatkotyöstettiin ja syvennettiin toisessa työpajassa. Ensimmäiseen työpajaan osallistui 11 henkilöä ja toiseen 10 henkilöä. Työpajojen välissä osallistuneilla oli mahdollisuus kommentoida työpajojen tuoksia ja täydentää ekosysteemin toimijakartoitusta oman organisaationsa näkökulmasta. Työpajojen tuloksia ja keskusteluja hyödynnettiin selvityksen raportoinnissa.

2 NEET ILMIÖNÄ JA LUKUINA

Tässä luvussa tarkastellaan NEET-ilmiön laajuutta ja erityiskysymyksiä Helsingissä. Lisäksi tehdään tiivis katsaus tutkimuskirjallisuuteen NEET-tilanteessa olevien nuorten tavoittamisen ja motivoinnin keinoista.

2.1 Määritelmä ja ilmiö

NEET-tilanteessa olevilla nuorilla tarkoitetaan nuoria, jotka eivät ole työssä, koulutuksessa tai harjoittelussa. NEET-lyhenne tulee englanninkielisestä määritelmästä Not in Employment, Education or Training, jolla kuvataan esimerkiksi Tilastokeskuksen käyttämissä

tilastoissa 15–24-vuotiaiden nuorten osuutta ikäluokasta, jotka eivät opiskele, työskentele tai ole varusmiespalveluksessa³. NEET-astetta voidaan kuvata myös ikäluokassa 15–29, kuten tässä hankkeessa tehdään.

NEET-tilanteessa olevien nuorten joukossa korostuvat mielenterveyden ongelmat, arjenhallinnan haasteet ja koulutus- tai työpolkujen katkeamiset. NEET-status ei ole synonyymi syrjäytyneelle nuorelle, mutta pitkittynyt NEET-status on selvästi yhteydessä syrjäytymisriskiin. Kuitenkin osa nuorista on luonnollisesti NEET-statuksella esimerkiksi tilanteissa, joissa nuoret odottavat opintojen alkua tai valmistautuvat pääsykokeisiin.

NEET-tilanteessa olevat nuoret ovat erityisen haavoittuvassa asemassa, ja pitkittyneen NEET-statuksen vaikutukset yksilöön ovat merkittävät. Riskinä on, että nuori syrjäytyy, päihderiippuvuuden riski kasvaa, toimeentulovaikkeudet kasvavat ja työelämään kiinnittyminen vaikeutuu koulupudokkaiden matalan koulutus- ja osaamistason myötä. Myös työttömyyden riski kasvaa myöhemmällä iällä. (AMI-säätiö, 2024.)

Työpajat ja etsivä nuorisotyö ovat olleet keskeisiä palveluja nuorten tukemisessa mm. matalan kynnyksen toiminnan, yksilöllisen ohjauksen ja kuntouttavan työotteen muodossa. Kuitenkin vuoden 2023 hyvinvointialueuudistus ja siihen liittyneet muutokset, kuten opetus- ja kulttuuriministeriön sekä aluehallintoviraston linjaus valtionavustusten käytöstä⁴, ovat kaventaneet palveluiden saatavuutta. Inton toteuttaman raportin mukaan jopa 70 % etsivän nuorisotyön toimijoista arvioi, että nuorten mielenterveyspalvelut ovat heikentyneet (Into, 2024).

NEET-tilanteessa olevien nuorten elämäntilanteet ja tuen tarve vaihtelevat, ja ylipäättään ajoittainen koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleminen on tyypillistä nuorten keskuudessa. NEET-tilanteessa olevat nuoret muodostavat heterogeenisen joukon, mikä on hyvä

³ <https://ami.fi/suunnanetsija-blogi/opiskelun-ja-tyon-ulkopuolella-olevat-neet-nuoret/>

⁴ Linjauksen mukaan nuorten työpajatoiminnan valtionavustuksella ei saa valmentaa kuntouttavassa työtoiminnassa olevia.

huomioida palveluiden järjestämisessä ja kohdentamisessa. Hiilamon ja kumppaneiden selvitysmiesraportin (Hiilamo ym., 2017) mukaan NEET-tilanteessa olevia nuoria on ainakin viidessä (5) eri kategoriassa⁵:

1. Työttömät nuoret, jotka ovat työmarkkinoiden käytettävissä ja etsivät työtä;
2. Työmarkkinoiden ulkopuolella olevat nuoret, jotka ovat vammaisia tai sairaita tai pitävät huolta läheisistään;
3. Passiiviset nuoret, jotka eivät hakeudu työhön eivätkä koulutukseen, vaikka esteenä ei ole edellä kuvattuja kyvyttömyyksiä tai esteitä (lannistuneita nuoria sekä nuoria, joilla on vaarallinen tai epäsosiaalinen elämäntapa);
4. Mahdollisuuksia etsivät nuoret, jotka eivät hakeutuneet työhön tai koulutukseen siksi, että odottavat mahdollisuuksia, joiden he arvelevat parantavan taitojaan ja asemaansa;
5. Vapaaehtoisesti NEET-tilanteessa olevat nuoret, jotka kehittävät taitojaan palkattomasti vapaaehtoistyössä, matkustelevat, harjoittavat omaehtoista opiskelua tai muuta mielekästä toimintaa kuten taidetta, musiikkia tai aktiiviurheilua (Eurofound 2012).

2.2 NEET-tilanteessa olevat nuoret Helsingissä

Tilastokeskuksen työvoimatutkimukseen perustuvan laskelman mukaan NEET-tilanteessa olevia nuoria on Suomessa ollut viime vuosina noin 80 000–90 000 (Tilastokeskus). Arvio on kuitenkin hyvin kaavamaisesti laskettu, ja se voi pitää sisällään muun muassa välivuotta viettäviä opiskelijoita. Tilastollisesti NEET-tilanteessa olevia nuoria tarkastellaan useimmiten prosenttiosuutena kaikista ikäluokan nuorista. Viime vuosina NEET-tilanteessa

⁵ Selvitysmiesraportti on tehty ennen laajennetun oppivelvollisuuden lain voimaantuloa.

olevien nuorten osuus on ollut n. 9 prosenttia (Valtiontalouden tarkastusvirasto, 2025). OECD:n laskelmien (OECD, 2025) mukaan osuus oli 10,6 prosenttia vuonna 2023, mikä on alle OECD-maiden keskiarvon (12,6 prosenttia). Pohjoismaiden välisen vertailun tulokset osoittavat, että NEET-aste on pysytellyt Suomessa korkeammalla tasolla kuin muissa Pohjoismaissa. Kuitenkin esimerkiksi Virossa NEET-aste on sen sijaan ollut Suomea korkeammalla tasolla, mutta laskusuunta on ollut voimakas (AMI-säätiö, 2024).

NEET-tilanteessa olevien nuorten osuus on Suomessa edelleen kansainvälisesti korkea, ja Helsingissä ongelma on erityisen akuutti. Helsingin alueen NEET-tilanteessa olevien nuorten määrä (10–12 prosenttia kaikista 15–24-vuotiaista nuorista, AMI-säätiön oma tiedon- tuotanto) on korkeampi kuin valtakunnallinen keskiarvo (9 prosenttia). Helsingin kaupungin tilastojen (2023) mukaan 16–19-vuotiaista nuorista NEET-tilanteessa olevien osuus oli noin 1–2 prosenttia ikäluokasta. Vanhemmissa ryhmissä (20–24-vuotiaat ja 25–29-vuotiaat) osuudet olivat selvästi korkeampia, arviolta 5–12 prosenttia. Yhteensä 16–29-vuotiaista nuorista Helsingissä NEET-tilanteessa oli selvästi yli 5 prosenttia mutta alle 15 prosenttia (Helsingin kaupunki, 2023).

Tuoreen Helsingin kaupungin tilaaman erillisselvityksen perusteella Helsingissä oli vuonna 2023 noin 113 000 NEET-tilanteessa olevaa nuorta (Helsingin kaupunki, 2025). Näiden nuorten osuus ikäluokasta on keskimäärin 15,3 prosenttia (vaihteluväli 13,9–18,2 %). Suhteellinen osuus on samaa luokkaa kuin keskimäärin muissa suurissa kaupungeissa. Kesäkuukausina NEET-tilanteessa olevia nuoria on talvikuukausia enemmän.

Kun tarkastellaan tarkemmin kuukausikertymiä, 33 prosenttia ikäryhmästä on ollut vähintään yhden kuukauden NEET-tilanteessa. 16,7 prosenttia ikäryhmästä (eli noin 19 000 nuorta) oli ollut 1–3 kuukautta NEET-tilanteessa (ei riskiä), 9 prosenttia ikäryhmästä (eli noin 10 700 nuorta) oli ollut 4–9 kuukautta NEET-tilanteessa (riski) ja 7 prosenttia ikäryhmästä (noin 7 400 nuorta) oli ollut 10–12 kuukautta NEET-tilanteessa (syrjäytymisen uhka realisoitunut).

Helsinki poikkeaa kaupunkina muista Suomen kunnista ikärakenteeltaan,

väestöpohjaltaan ja toimintaympäristöltään. Helsingissä NEET-tilanteessa olevien nuorten määrää selittävät erityisesti sosioekonomiset erot eri kaupunginosien välillä, korkea maahanmuuttajataustaisten nuorten osuus, sekä palveluiden saavutettavuusongelmat, erityisesti mielenterveyspalveluihin pääsy (Into, 2024).

Vuoden 2024 lopussa alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli koko maassa kokonaisuudessaan 37 500, mikä on 4 100 enemmän kuin edellisen vuoden joulukuussa. Vuoden 2024 joulukuun lopussa aktivointitoimenpiteissä olevien työttömien työnhakijoiden määrä laski, samoin laski avoinna olevien työpaikkojen määrä. On siis syytä uskoa, että työllisyyskehitys itsessään ei tule lähiaikoina vähentämään NEET-tilanteessa olevien nuorten määrää pääkaupunkiseudulla.

2.3 Nuorten tavoittaminen ja motivointi palvelujärjestelmässä tutkimuksen valossa

Seuraavassa tarkastellaan lyhyesti NEET-tilanteessa olevien nuorten tavoittamisen ja motiivoinnin kysymyksiä viimeaikaisen tutkimuksen valossa. Osa tutkimuksesta on kansainvälistä eikä suoraan erottele esimerkiksi lakisääteisten tai ei-lakisääteisten palvelujen välisiä eroja. Selvityksessä ei varsinaisesti laadittu systemaattista tutkimuskatsausta, joten kyseessä on selvityksen havaintoihin kytkeytyviä nostoja viimeaikaisesta tutkimustiedosta.

NEET-tilanteessa olevien nuorten auttamisessa palveluekosysteemin keinoin korostuu kolme tekijää: (1) monikanavainen, saavutettava tavoittaminen, (2) poikkihallinnollinen koordinaatio ja tiedonvaihto sekä (3) motivaatiota ja toimijuutta tukeva monikomponenttinen tuki sekä yhteistuotanto nuorten kanssa (Ellena et al. 2024; Maguire et al., 2022; Redmond & McFadden, 2023; Thøgersen, 2024; Jonsson & Norvell Gustavsson, 2024). Kaikki nämä teemat ovat mukana Helsingin NEET-tilanteessa olevien nuorten palveluekosysteemissä.

Nuorten tavoittaminen. NEET-tilanteessa olevien nuorten tavoittamista vahvistaa erilaisten kanavien yhdistäminen: jalkautuva työ ja kasvokkaiset kontaktit yhdessä nuorille

luontaisilla digialustoilla tapahtuvan viestinnän kanssa (Ellena et al., 2024; Lendzhova et al., 2024) ovat toimivia keinoja. Digialustojen osalta keskeistä on niiden yhteiskehittäminen, nuorten kanssa, mutta vaikka erilaiset digitaaliset hubit ja alustat ovat lupaavia, niiden tosi-asiallinen näyttö esimerkiksi haastavimmassa tilanteessa olevien tavoittamisessa on vielä puutteellista. (Quinlan-Davidson et al., 2024; Daniel et al., 2025; Gnambs & Hawrot, 2025). Tavoittamisen tuloksia parantaa se, että riskit tunnistetaan varhain, jolloin yhteys syntyisi ilman katkoksia. Tutkimuksessa tätä on nimitetty ”ei väärää ovea” -periaatteeksi (Thøgersen, 2024; Kingsbury et al., 2025).

Koordinaatio ja tiedonvaihto sekä viranomaisten yhteistyö. Ohjaamo Helsingissä vaikuttaa tämän selvityksen perusteella toimivan ekosysteemissä sellaisena kohtaamispaikkana, mikä vastaa tutkimuksissa tarkoitettua monitasoista eri toimijoiden välistä koordinaatiota (koulutus-, sosiaali- ja terveys-, nuoriso- sekä työllisyyspalvelut). Ohjaamotoiminta on suunnattu pääosin yli 18-vuotiaille ja siellä tapahtuva toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen. Alle 18-vuotiaille lakisääteisen palvelun tarjoaa Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan Oppivelvollisuustiimi, joka toimii vastaavasti monialaisesti ja monihallinnollisesti (kasvatuksen- ja koulutuksen toimiala, kulttuurin- ja vapaa-ajan toimiala, sosiaali- ja terveyspalvelut sekä asiantuntija- että johtamisen tasolla). Keskeistä tutkimustiedon valossa ovat eri toimijoiden yhteiset tavoitteet, määritellyt roolit ja mittarit, joita tällaisilla yhteistyörakenteilla tulee olla toimiakseen. Nämä luovat Ohjaamon kaltaisten toimintojen kehittämiseksi keskeisen perustan. (ks. esim. Thøgersen, 2024; Morgan et al., 2019 myös Suomesta Määttä, Toiviainen & Aaltonen, 2024).

Nuorten motivointi, kiinnittyminen ja toimijuuden tukeminen. Tutkimukset osoittavat, että nuoriin kohdistuvien palveluiden vaikuttavuutta lisää monipuolinen tuki, jossa yhdistyvät erilaiset palvelut ml. mielenterveys- ja hyvinvointielementti tai mentorointi ja/tai elämäntahtojen vahvistaminen (Stea et al., 2024; Owen, Knight & Hill, 2024). Erityisesti mentoroinnin merkityksestä on kumuloituvaa näyttöä (Christensen et al., 2020). Helsingin ekosysteemin työntekijäkyselyssäkin korostunut ”saattaen vaihto” tai ”lämpimät luovutukset” ovat sellaisia, jotka korostuvat viimeaikaisessa tutkimuksessa (esim. Jonsson & Norvell Gustavsson,

2024), mutta myös valinnan mahdollisuudet ja niiden tarjoaminen ovat sellaisia, joita on viime aikoina korostettu. (esim. Quinlan-Davidson et al., 2024)

VTV:n tuloksellisuustarkastuskertomuksessa NEET-tilanteessa olevien nuorten palveluita on tarkasteltu kronologisesti: miten NEET-tilanteessa olevat nuoret tunnistetaan, miten heidät tavoitetaan ja miten tilannetta pyritään parantamaan. Oheisessa kuvassa (kuva 1) on koottu raportin pohjalta erilaisia tapoja tunnistaa, tavoittaa ja parantaa NEET-tilanteessa olevien nuorten tilannetta.

Kuva 1. VTV:n tuloksellisuustarkastuskertomuksen kuvio nuorten palveluiden tarkastelusta kronologisesti

Tässä selvityksessä NEET-tilanteisiin liittyvät toimintamallit on jäsennetty palveluekosysteemin toimintaan ja nuoriin liittyvään toimintaan. Palveluekosysteemin toimintaan liittyviä tekijöitä ovat toimijoiden ja hallinnonalojen välinen yhteistyö ja tiedonvaihto sekä palvelujärjestelmän koordinaatio. Nuoriin liittyviä tekijöitä ovat nuorten tavoittaminen ja nuorten poluttuminen palvelujärjestelmässä.

3 PALVELUEKOSYSTEEMIN KOKONAISUUS HELSINGISSÄ

Tässä luvussa tarkastellaan Helsingin palveluekosysteemin toimijoita, tavoitteita ja toimenpiteitä. Lisäksi luvussa tarkastellaan palveluekosysteemin nykyistä rakennetta, toimijoiden välistä yhteistyötä sekä tiedonvaihtoa ja palvelujärjestelmän koordinaatiota.

3.1 Toimijat, tavoitteet ja toimenpiteet

Helsingin kaupungin työllisyyspalvelut (TYPA)

Helsingin kaupungin työllisyyspalvelut (TYPA) on asiantuntijahaastatteluissa ja työntekijäkyselyssä johdonmukaisesti nimetty yhdeksi keskeisimmistä NEET-palveluekosysteemin toimijoista. Helsingin työllisyyspalveluiden keskeinen tavoite kohdentuu työllistämiseen ja ennakointiin. Fokuksessa ovat ne nuoret, jotka ovat pelkän perusasteen varassa, sillä näillä nuorilla on tunnistetusti suurin riski pitkäaikaistyöttömyyteen ja syrjäytymiseen. Työllisyyspalvelut tasapainottelevat nuorten kohderyhmän kohtaamisessa; toisaalta nuoria pyritään kutsumaan Ohjaamoon matalan kynnyksen vuoksi, mutta nuori ei välttämättä suoraan hae apua tai hahmota omaa avuntarvettaan. Työllisyyspalveluiden rooli on pääasiassa lakisääteinen ja työllistymiseen keskittyvä, mutta roolia on täydennetty monialaisten kumppanuuksien kautta. Työllisyyspalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä muiden tahojen kanssa, ja päärooli on työllistämisessä. Työllisyyspalveluiden sisällä on käyty keskustelua siitä, miten tavoittaa entistä paremmin ne nuoret, jotka ovat pelkän perusasteen koulutuksen varassa, ja joilla on suuri riski pitkäaikaistyöttömyyteen.

NEET-tilanteessa olevien nuorten palveluekosysteemin toimijat tekevät monimuotoisesti yhteistyötä Helsingin alueella. Toimijoiden yhteistyö jakautuu virallisiin rakenteisiin, tiiviisiin työntekijätason suhteisiin, hankekokonaisuuksiin sekä jalkautumiseen nuorten kohtaamispaikkoihin. Työllisyyspalvelut ja nuorisopalvelut ovat keskenään vahvin yhteistyösidos kaupungin sisällä etenkin Ohjaamo-toiminnan osalta. Yhteistyö työllisyyspalveluiden ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan välillä on vähintäänkin yhtä tiivistä, paikoittain

jopa laajempaa ja myös enemmän rakenteellista. KASKO–TYPA-yhteistyö perustuu selkeämpiin palvelutuotteisiin, palvelupolkuihin ja niitä koskeviin yhteisiin tavoitteenasetteluihin. Tavoitteena on saada nuoria nopeammin eteenpäin palvelupolulla ja seuloa heidän palvelutarvettaan. Työllisyyspalvelut pyrkivät järjestämään yhteistyökokouksia ja infoja myös järjestötoimijoille systemaattisen kohtaamisen varmistamiseksi.

Ohjaamo

Ohjaamo nimettiin keskeiseksi toiminnan alustaksi NEET-tilanteessa olevien nuorten palveluekosysteemissä. Työllisyyspalvelujen ennakollisten palveluiden tärkeimpiä tavoitteita on tavoittaa työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret ja kehittää toimintoja kontaktin luomiseksi ja Ohjaamotoiminnalla on keskeinen rooli Työllisyyspalvelujen ennakollisten palvelujen tehtävässä. Ohjaamo mahdollistaa nuorelle monien asioiden hoitamisen samanaikaisesti, mitä pidetään onnistuneena konseptina.

Ohjaamo tarjoaa matalan kynnyksen tai kynnyksettömän kohtaamispaikan, jossa nuori voi ilmaista omaa avuntarvetta ja kohdata myös uusia sosiaalisia suhteita. Ohjaamossa tavoitteena on, että sen jälkeen, kun nuori on löytänyt tiensä Ohjaamoon, hänet saadaan kiinnitettyä yksilökohtaisesti johonkin jatkopolkuun. Toiminta voi olla konkreettista tukea (esim. tukiasiat, terveydellinen kartoitus) tai ohjaus työpajatoimintaan tai etsivän nuorisotyön piiriin. Oleellista on, että nuorelle jää tunne siitä, mitä seuraavaksi tulisi tehdä. Ohjaamon rooli perustuu vapaaehtoisuuteen, matalaan kynnykseen ja monialaisuuteen. Ohjaamossa on läsnä monialaisesti työntekijöitä mm. sosiaali- ja terveystieteiltä, nuorisopalveluista (esim. nuorisohjaajia), kasvatuksen ja koulutuksen puolelta (esim. opoja) sekä työllisyyspalveluista. Tämä asemoituminen ja alustana toimiminen täydentää vahvasti muiden toimijoiden työtä. Ohjaamolla ei ole talon omia asiakasrekistereitä. Nuoret, jotka ovat jonkin muun palvelun piirissä Ohjaamossa, ovat rekisteröityneet näihin muihin palveluihin.

Ohjaamo on keskeinen yhteistyön rakennekohta ja kohtaamispaikka. Ohjaamossa tehdään vahvaa kaupungin sisäistä ja kaupunkiyhteistä yhteistyötä, sillä mukana on mm. sosiaalityöntekijöitä, terveydenhoitajia, nuorisohjaajia ja Stadin AO:n opinto-ohjaajia.

Ohjaamon aktiivisen kumppaniverkoston kanssa pidetään kuukausittaisia Teams-kokouksia ja ylläpidetään yhteistä Teams-kanavaa ja sähköpostiketjua ilmiöön liittyvistä aiheista. Ohjaamo tekee yhteistyötä myös kaupungin ulkopuolisten toimijoiden, kuten Kelan, Pakolaisavun, Matteuksen kirkon ylläpitämän Walk-in-terapian sekä erilaisten asumisneuvontaa ja talous- ja velkaneuvontaa tarjoavien tahojen kanssa.

Helsingin kaupungin nuorisopalvelut (NUPA)

Helsingin kaupungin nuorisopalvelut (NUPA) nähdään yhtenä keskeisenä toimijana täysikäisten NEET-tilanteessa olevien nuorten kohtaamisessa. Nuorisopalveluissa lähtökohdiana on nuorisolain mukaiset tavoitteet ja nuoren kokonaisvaltainen tukeminen. Keskeisimpiä tavoitteita ovat nuoren saattaminen koulutuksen tai työelämän pariin, nuoren kohtaaminen ja niiden asioiden edistäminen, joista nuori on itse kiinnostunut. Etsivän nuorisotyön ydintehtävä on saattaa nuori hänen haluamiinsa palveluihin. Lähtökohdiana on löytää nuorelle sopivat palvelut ja ohjata nuoria esim. Ohjaamoon, työllisyyspalveluihin, mielenterveyspalveluihin tai koulutuspalveluihin. Etsivä nuorisotyö ohjaa niitä nuoria, jotka ovat palveluiden ulkopuolella ja toimii sanoittajana palveluiden ja nuoren välissä. Etsivällä nuorisotyöllä ei ole viranomaisstatusta tai leimaa. Etsivä nuorisotyö pyrkii myös luomaan korjaavia kokemuksia nuorille, joilla on aiempia huonoja kokemuksia palveluista.

Nuorisopalveluiden yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on laaja-alaista ja kattaa sekä kaupungin sisäiset hallintokunnat että ulkopuoliset järjestöt (mm. Valo-Valmennus ry, SVEPS, Toimintakeskus Sovinto (SDO) ja HDL:n Vamos-palvelu). Nuorten työpajatoiminta on yksi keskeisimmistä toiminnoista nuorten työllisyyspolkujen tukemisessa. Helsingin nuorisopalvelut vastaavat etsivän nuorisotyön aluekoordinaatiosta pk-seudun alueellisessa verkostossa ja tekevät mm. Puolustusvoimien kanssa yhteistyötä kutsuntoihin liittyen koordinaattorin kautta.

Etsivä nuorisotyö tekee tiivistä yhteistyötä Ohjaamon, työllisyyspalveluiden, sosiaalitoimen ja nuorten työpajojen kanssa. Etsivä nuorisotyö pyrkii saattamaan nuoria heidän tarvitsemiinsa palveluihin; työtapa lähtee nuoren toiveista. Helsingissä etsivää nuorisotyötä

toteuttaa Helsingin kaupunki itse suurimpana toimijana mm. Stadin etsivien sekä Stadin jalkautujien tiimien kautta. Tämän lisäksi etsivää nuorisotyötä tarjoavat Helsingin kaupungin kanssa läheisessä yhteistyössä toimivat järjestöt, kuten Diakonissalaitos, Diakoniasopisto, Toimintakeskus Sovinto, Valo-Valmennusyhdistys ry ja SVEPS.

Sosiaali- ja terveyspalvelut (SOTEPE)

Sosiaali- ja terveyspalvelut tunnistettiin asiantuntijahaastatteluissa ja työntekijäkyselyssä oleelliseksi toimijaksi NEET-tilanteessa olevien nuorten auttamiseksi. Sosiaali- ja terveyspalveluihin sisältyy NEET-tilanteessa olevien nuorten osalta keskeisimpinä nuorten sosiaalityö, mielenterveyspalvelupiste Mieppi, nuorten päihdepalvelu Pysäkki, koulujen ja oppilaitosten kuraattori- ja psykologipalvelut, Helsingin terveysasemat, Mielenterveystalo, ehkäisevä päihdetyö sekä nuorten erityisvastaanotot. Selvityksessä kuullut asiantuntijat näkivät, että terveyspalvelut voisivat olla vahvemmin edustettuna ammattilaisten yhteistyöverkostossa, sillä suurella osalla NEET-tilanteessa olevista nuorista on akuutteja tarpeita myös terveyspalveluille. Myös kasvatuksen ja koulutuksen toimialan koulujen ja oppilaitosten puolella korostetaan sote-yhteistyön merkitystä (esim. lastensuojelu, mt-palvelut). Sosiaali- ja terveyspalveluiden keskeisenä tavoitteena on tukea, ohjata ja neuvoa nuoria arkielämän haasteissa ja erilaisissa kriisitilanteissa. Sosiaali- ja terveyspalvelut palvelevat usein heikkokuntoisia nuoria. Tavoitteet muotoutuvat nuoren elämän perusedellytysten ja toimintakyvyn ympärille; elämän tasapainottaminen, perustarpeista huolehtiminen sekä motivaation tukeminen. Nuorten sosiaalityössä ja jälkihuollossa (jopa vuosia kestävässä asiakkuuksissa) sosiaalityöntekijä koordinoi usein palvelua ja ottaa toimintaan mukaan eri toimijoita. Vastuusosiaalityöntekijällä on jälkihuollossa koordinoiva rooli. Sosiaali- ja terveyspalveluiden arvio nuoren toimintakyvystä on tärkeä muille toimijoille; arvion perusteella pystytään räätälöimään tukimuotoja ja miettimään, mitkä koulutukset tai työllistymispolut ovat nuoren kannalta realistisia.

Sosiaali- ja terveyspalvelut tekevät yhteistyötä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan koulujen ja oppilaitosten kanssa koulutuspolkujen suunnittelussa. Yhdessä nuorten ja

oppilaitosten henkilöstön kanssa pohditaan mm. sitä, mitkä koulutukset tai työllistymispolut ovat nuoren kannalta realistisia. Nuorten sosiaalityössä ja jälkihuollossa sosiaalityöntekijä usein koordinoi palvelua ja osallistaa erilaisia toimijoita nuoren tarpeisiin vastaamiseksi.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala (KASKO)

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala (KASKO) käsittää kaiken Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sisällöt, kuten ammatillista ja TUVA-koulutusta toteuttavan Stadin AO:n, kaupungin lukiot ja aikuisten perusopetuksen. Stadin AO:ssa ja lukiossa erityisesti opinto-ohjaus sekä opiskeluhoito ovat ehkäisevää toimintaa. Stadin AO:ssa tavoitteina on tarjota nuorille ammatillista koulutusta ja työelämävalmiuksia sekä mahdollistaa vaihtoehtoisia reittejä tutkintoon tai työelämään ammatillisen perustutkinto-koulutuksen, valmentavien koulutusten, työpajatoiminnan ja oppisopimusten kautta. Lukiossa tavoitteena on tarjota nuorille yleissivistäviä tietoja ja taitoja sekä valmiuksia jatkoopintojen, työelämän sekä persoonallisuuden monipuoliseen kehittämiseen. KASKO vastaa myös lakisääteisestä oppivelvollisuuden valvonnasta ja ohjauksesta, jota Oppivelvollisuustiimi tekee. Näissä toteutetaan sekä oppivelvollisten että täysi-ikäisten koulutusta. Kouluissa ja oppilaitoksessa tehtävä työ on NEET-kokonaisuuteen liittyen pääosin ennaltaehkäisevää.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala vastaa opetuksen ja opiskeluhoollon palveluista kouluissa ja oppilaitoksissa. Opiskeluhoollon palveluihin kuuluvat kuraattorin, psykologin sekä sosiaali- ja terveystieteiden terveydenhoitajan, lääkärin ja mielenterveys- ja päihdetyön sairaanhoitajien palvelut. Opiskeluhoollon toimijat ja koulujen ja oppilaitosten henkilöstö toteuttavat yhteisöllistä opiskeluhoitoa, joka kuuluu kaikille opiskelijoille. Opiskeluhoollon päätavoitteita ovat opiskelijoiden oppimisen, terveyden, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen sekä ongelmien ehkäisy, opiskeluympäristön parantaminen, ja kodin ja oppilaitoksen välisen yhteistyön vahvistaminen monialaisesti. Tavoitteena on opintoihin kiinnittyminen ja opiskelukykyyn vahvistaminen. Kiinnittymisen haasteiden taustalla on

tunnistettu mm. yksinäisyydestä, pidempään opinpolun aikana kehittyneistä opiskelukyvyn ja mielenterveyden haasteista johtuvia syitä. Näihin haasteisiin vastataan yksilötasolla nuoren ja huoltajan kanssa moniammatillisesti sekä koulun ja oppilaitoksen opiskeluhuollon että verkostojen kanssa tehtävällä yhteistyöllä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa sekä opintojen nivelvaiheissa. Opiskeluhuolto toteutetaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden yhteistyönä, jolloin KASKO vastaa johtamisen koordinoinnista hyvinvointialueitasoisen johtamisrakenteen tuella. Opiskeluhuollon johtamisessa ja toteutuksessa on tiivis yhteys myös nuorisopalveluiden kanssa.

Oppivelvollisuustiimi on lakisääteistä asuinkunnan oppivelvollisuuden valvonnan ja ohjauksen toimintaa. Tiimiin kuuluu sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuusasiantuntijoita, nuorisopalveluiden oppivelvollisuusohjaajia sekä sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden terveydenhoitaja ja sosiaalityöntekijä. Oppivelvollisten valvonta- ja ohjaustyötä tuetaan lisäksi kasvatuksen ja koulutuksen toimialan oppivelvollisuuden tuen palvelujen yksikön asiantuntijoiden sekä tietohallinnon asiantuntijoiden palveluilla. Oppivelvollisuustiimin tehtävänä on ottaa yhteyttä Valpas-ilmoituksen perusteella 15–17-vuotiaisiin nuoriin, jotka ovat ilman opiskelupaikkaa. Koulut ja oppilaitokset tekevät Valpas-ilmoituksen, jonka perusteella oppivelvollisuustiimi ottaa yhteyttä nuoriin, kun opiskelu on keskeytynyt, nuori ei ole saanut opiskelupaikkaa tai päässyt aloittamaan uudessa opiskelupaikassa. Helsingiläisten oppivelvollisuuden suorittamista valvoo ja ohjaa Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala. Tiimi suunnittelee yhdessä nuoren ja huoltajien kanssa nuoren suunnitelmista ja sen perusteella miettii opiskeluiden mahdollisuutta yksilöllisesti jokaisen nuoren kohdalla. Nuori ohjataan opintoihin ja tarvittaessa muiden tuen palvelujen piiriin; tässä on kyse myös lain perusteella velvoittavasta ohjauksesta, eli oppivelvollisuuden suorittamisesta – ei vain opiskelijan omasta hakeutumisesta. Tiimin palvelut ovat maksuttomia ja palvelu on saatavilla suomen ja ruotsin kielellä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialaan kuuluvan Stadin ammattiopiston (Stadin A0)

nuorten työpajat ovat osa Helsingin NEET-tilanteessa olevien nuorten palveluekosysteemiä. Työpajat tarjoavat nuorille esimerkiksi työkokeiluja ja erilaisia työvalmennuksia. Helsingissä työpajatoimintaa Stadin AO:n lisäksi tarjoaa HNMKY ry, Toimintakeskus Sovinto (Diakoniaopiston toimintokeskus) sekä Sveps ungdomsverkstad. Stadin AO:n työpajojen tavoitteet keskittyvät uuden suunnan löytämiseen ja uudelleen kiinnittymiseen opintoihin tai työhön. Tavoitteena on kuulla nuorta ja löytää yhteistuumin seuraava etappi, eli työllistyminen tai kouluttautuminen. Stadin AO:n työpajatoiminta täydentää muiden työtä erityisesti tarjoamalla opiskeluympäristön, jossa pudokkaat pyritään kiinnittämään uudelleen tai heille tarjotaan valmennusta. Kuitenkin oppivelvollisuuden suorittamisessa työpajatoiminnan kautta on merkittäviä kaupunkikohtaisia eroja, ja pääasiassa Helsingissä ainoa mahdollisuus päästä Stadin AO:n työpajoille on oppivelvollisuuden keskeytys.

Stadin Futura -palvelu on 18–29-vuotiaille helsinkiläisille, jotka kaipaavat tukea opintoihin ja alavalintaan. Stadin Futura-valmennuksessa nuori saa henkilökohtaista tukea omien vahvuuksien tunnistamiseen, selkiyttää suuntaa ja voi ottaa seuraavan askeleen kohti opintoja tai työelämää. Tarvittaessa nuori saa myös erityisopettajan tukea opintojen suunnitteluun.

Helsingin kaupungissa kasvatuksen ja koulutuksen toimiala vastaa koko kaupungin, myös yksityisten oppilaitosten, lakisääteisestä oppivelvollisuuden ohjauksesta ja valvonnasta. Yhteistyötä tehdään NEET-verkostoon liittyen kaikkien Helsingissä toimivien yksityisten oppilaitosten kanssa.

Muut toimijat

Toimintakeskus Sovinnossa on kaksi NEET-tilanteessa oleville nuorille suunnattua toimintamuotoa; etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta. Molemmat toiminnat keskittyvät NEET-tilanteessa olevien nuorten tavoittamiseen ja tukemiseen. Sovinnon taustalla on ammatillinen oppilaitos, Suomen Diakoniaopisto, mikä erottaa sen muista järjestötoimijoista, vaikka se toimii järjestömaisesti ja konkreettisesti erillään muista kampuksista. Sovinnon ydintavoite on tarjota nuorille yksilöllinen polku; jokaiselle nuorelle asetetaan omat tavoitteet, jotka voivat olla työhön tai kouluun pääsemiseen pohjautuneita, tai vain paikalle

saapumista. Keskeisenä tavoitteena on nuorten sosiaalinen vahvistuminen, johon kuuluvat arjen taitojen, rutiinien, työelämätaitojen ja sosiaalisten taitojen vahvistuminen. Sovinto voi tarjota nuorille mahdollisuuden edistää opintojaan ja suorittaa yhteisiä tutkinnon osia (YTO-opintoja) pajaympäristössä.

Toimintakeskus Sovinto tekee vahvaa yhteistyötä erityisesti Diakonissalaitoksen Vamos-toiminnan ja muiden PK-seudun työpajojen kanssa. Rakenteellista yhteistyötä tehdään mm. jalkautumalla säännöllisesti esimerkiksi Ohjaamoon, Kohtaus ry:lle ja HDL-olohuoneelle. Sovinto osallistuu myös NEET-verkoston ja Helsinki Pride -yhteisön koordinoimaan nuorten Pride -yhteisöön.

Helsingin Diakonissalaitoksen Vamos-palvelu tähtää nuorten työllistymiseen erilaisten tukikeinojen kautta. Palveluun sisältyy erilaisia painopistealueita osallisuuden tukemisesta työllisyyspolun tukemiseen. Vamos tarjoaa laajan valikoiman tukea 16–29-vuotiaille nuorille, joiden elämäntilanteet kaipaavat vahvistusta, suuntaa tai arjenhallinnan kehittämistä. Tavoitteet ovat kokonaisvaltaisia ja tähtäävät nuorten työllistymiseen, osallisuuteen ja rakenteelliseen muutokseen erilaisten tukikeinojen kautta. Tavoitteena on varmistaa, että palvelupolut ovat sujuvia ja nuoret eivät putoaisi palveluverkostoista. Vamos tavoittaa haastatteluihin osallistuneiden asiantuntijoiden mukaan hyvin sellaista kohderyhmää, jota on haastavaa tavoittaa työllisyyspalveluissa tai joka vaatii intensiivistä tai pitkäkestoista tukea. Vamoksella on laaja osaajapooli, johon kuuluu mm. sairaanhoitajia, yhteisöpedagogeja ja talousosaajia. Moniammatillisuus mahdollistaa laajan tuen haastavista taustoista tuleville nuorille.

Vamos-palvelun Startti, Rytmi ja Taimi muodostavat kolme erilaista elämäntaitoryhmää, joissa keskitytään itsetuntemuksen vahvistamiseen, sosiaalisten taitojen kehittämiseen sekä arjen sujuvoittamiseen. Ryhmät eroavat toisistaan kokoontumistiheydeltään: Startti toimii neljänä päivänä viikossa, Rytmi kolmena ja Taimi kahtena päivänä viikossa, ja kaikkiin liittyy lisäksi säännöllinen yksilövalmennus. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluville nuorille suunnattu Sense of Belonging -kokonaisuus tarjoaa yksilövalmennusta sekä mahdollisuuden osallistua ryhmä- tai teatteritoimintaan. Avoimempi ja matalan kynnyksen

Vamos Chillaamo kokoontuu perjantaisin ja tarjoaa nuorille vapaan kohtaamispaikan kahvittelun, pelien ja luovan tekemisen merkeissä. Koulutuspolkuihin tähtääville nuorille suunnattu TUVa-koulutus toteutetaan yhteistyössä Suomen Diakoniaopiston kanssa, ja sen tavoitteena on vahvistaa opiskelutaitoja ja valmiuksia siirtyä lukio- tai ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi Vamos-toiminnan etsivä nuorisotyö tarjoaa yksilöllistä tukea koulutuksen ja työn ulkopuolella oleville nuorille, kun taas Vamos Urapalvelut tukee intensiivisesti työ- tai opiskelupaikan löytämisessä sekä ammatinvalinnan selkeyttämisessä. Nuorten taloushallintaa vahvistaa Taloustaitohanke, joka on Diakonissalaitoksen ja pankkien yhteinen toteutus. UNIT-palvelu on suunnattu rikostaustaisille ja maahanmuuttajataustaisille henkilöille, joilla ei ole Suomen kansalaisuutta. Amigo-mentorointi tarjoaa nuorille mahdollisuuden saada rinnalleen luotettava vapaaehtoinen aikuinen vuoden mittaiseen mentorisuhteeseen. Sosiaalista jännittämistä kokeville nuorille suunnattu Dare to Glow -ryhmä hyödyntää soveltavaa teatteria ja yhteistä videoprojektia itsevarmuuden ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseksi.

Helsingin Diakonissalaitoksen Vamos-palvelu tukee viranomaistyötä Helsingissä hanke-toiminnalla. Yhteistyötä tehdään laajasti eri toimijoiden kanssa; keskeisiä kumppaneita ovat Helsingin kaupunki kokonaisuutena, Aluehallintovirasto ja järjestöt. Yhteistyön keskiössä on palvelujen yhdessä kehittäminen ja muuttaminen vaikuttavuusperusteisiksi. Yhteistyöllä pyritään vahvistamaan nuorten koulutuksellista polkua ja tiedonsiirtoa henkilöstön ja nuorten välillä, jotta palvelupolut olisivat sujuvampia, viranomaisyhteistyö toimisi ja nuoret eivät tippuisi palveluverkostoista.

Helsingin NMKY ry:n toiminnan keskeisiä periaatteita ovat nuoren kokeman yksinäisyyden vähentäminen, yhteisöllisyyden lisääminen ja sosiaalisten taitojen kehittäminen. Toiminta koostuu namikalaisesta nuorisotyöstä, toiminnan avulla työelämään (TAT) -kokonaisuudesta, nuorten työpajatoiminnasta, kohtaamispaikoista sekä liikuntaetsivätoiminnasta. HNMKY:n nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on, että nuoret päätyvät työkokeilujen tai työvalmennusten jälkeen työ- tai opiskeluelämään. HNMKY:n päätavoitteena ei kuitenkaan ole nuoren ohjaaminen suoraan työelämään. Toiminnalla tähdätään myös nuorten

liikkumattomuuteen puuttumiseen liikuntaetsivätoiminnan kautta. HNMKY:n rooli eroaa ja täydentää muita toimijoita erityisesti yhteisöön tukeutumisen kautta; HNMKY tarjoaa nuorille aina yhteisön, oli nuori sitten palvelun piirissä tai ei, sekä monipuolista toimintaa erilaisten harrastusmahdollisuuksien kautta.

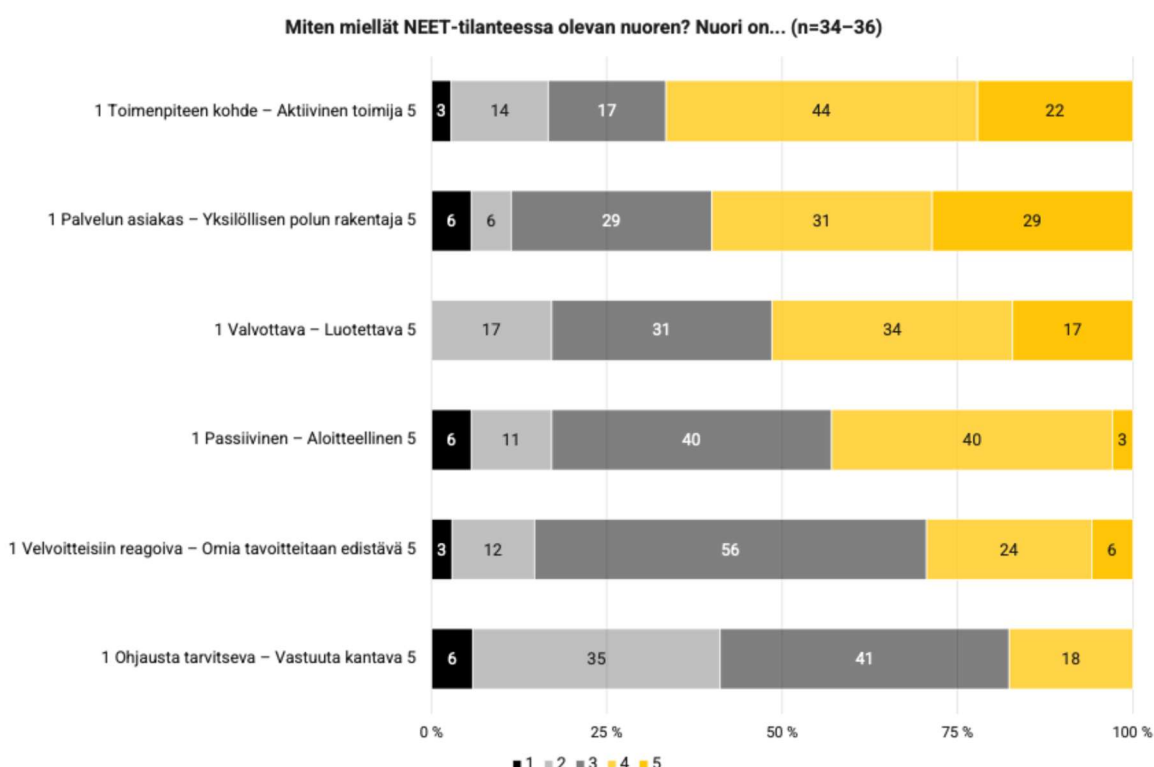
HNMKY:n yhteistyö eri toimijoiden kanssa koostuu asiakasohjauksesta, asiantuntijuuden vaihdosta ja yhteistyöhankkeista. HNMKY:llä on ollut erilaisia STEA-rahoitteisia hankkeita, jotka liittyvät nuorten kohtaamiseen. Kaikki pääkaupunkiseudulla toimivat nuorten työpajat kuuluvat aluehallintoviraston (1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontaviraston) valtuuttamaan ja tukemaan nuorten työpajojen alueelliseen verkostoon, jota tällä hetkellä koordinoidaan HNMKY:n työntekijän toimesta.

NEET-tilanteessa olevien nuorten aseman mieltäminen

Yhteistä kaikille Helsingin palveluekosysteemin toimijoille on tasapainottaa nuoren elämää varmistamalla, että nuori pystyisi tuen tarjoamisen jälkeen selviytymään arjessaan. Palveluprosesseissa pyritään tukemaan nuorten omaa toimijuutta ja osallisuutta. Useat asiantuntijahaastatteluihin osallistuneet tahot arvioivat, että ensisijaisena tavoitteena on saada nuori ylipäättään aktivoitumaan, jonka jälkeen koulutukseen ja työhön liittyvät asiat ovat vasta ajankohtaisia. Palveluiden kehittämisessä korostetaan nuorten kuulemista ja heidän oman äänensä esiintuomista. Kuitenkin jos/kun nuori on heikossa kunnossa tai passiivinen, auttaminen voi jäädä vajavaiseksi ilman työntekijöiden aktiivisuutta.

NEET-tilanteessa olevien nuorten aseman mieltäminen vaihtelee organisaation mukaan usein sen mukaan, miten nuori on ohjautunut palveluun ja millainen palvelun luonne on. Asiantuntijahaastatteluiden mukaan esimerkiksi työpajatoiminnassa nuori voidaan nähdä asiakkaana sinne tullessaan. Myös oppivelvollisuustiimissä, sosiaalityössä ja jälkihuollossa "asiakas" on hyväksyttävä ja käytetty käsite, sillä kyse on lakisääteisistä palveluista. Työllisyyspalveluissa asiakkuus liittyy lakisääteisiin velvoitteisiin. Monissa organisaatioissa kuitenkin vältetään asiakas-termiä, sillä sen ei koeta tavoittavan tai kuvaavan jonkin toiminnon ja sen työntekijöiden sekä heidän kohtaamiensa nuorten välisten suhteiden

ominaislaatua ja luonnetta kovinkaan onnistuneesti. Nuoria kutsutaankin enemmän nuoriksi, osallistujiksi, valmentautujiksi tai kävijöiksi. Esimerkiksi HNMKY:ssä nuori voi siirtyä asiakkaasta osallistujaksi tullessaan tutuksi muissa toiminnoissa. Työntekijäkyselyn vastausten perusteella nuori nähdään palveluekosysteemissä vaihtelevasti, mutta pääasiassa aktiivisena toimijana ja oman polun rakentajana sekä luotettavana ja aloitteellisena (kuva 2).

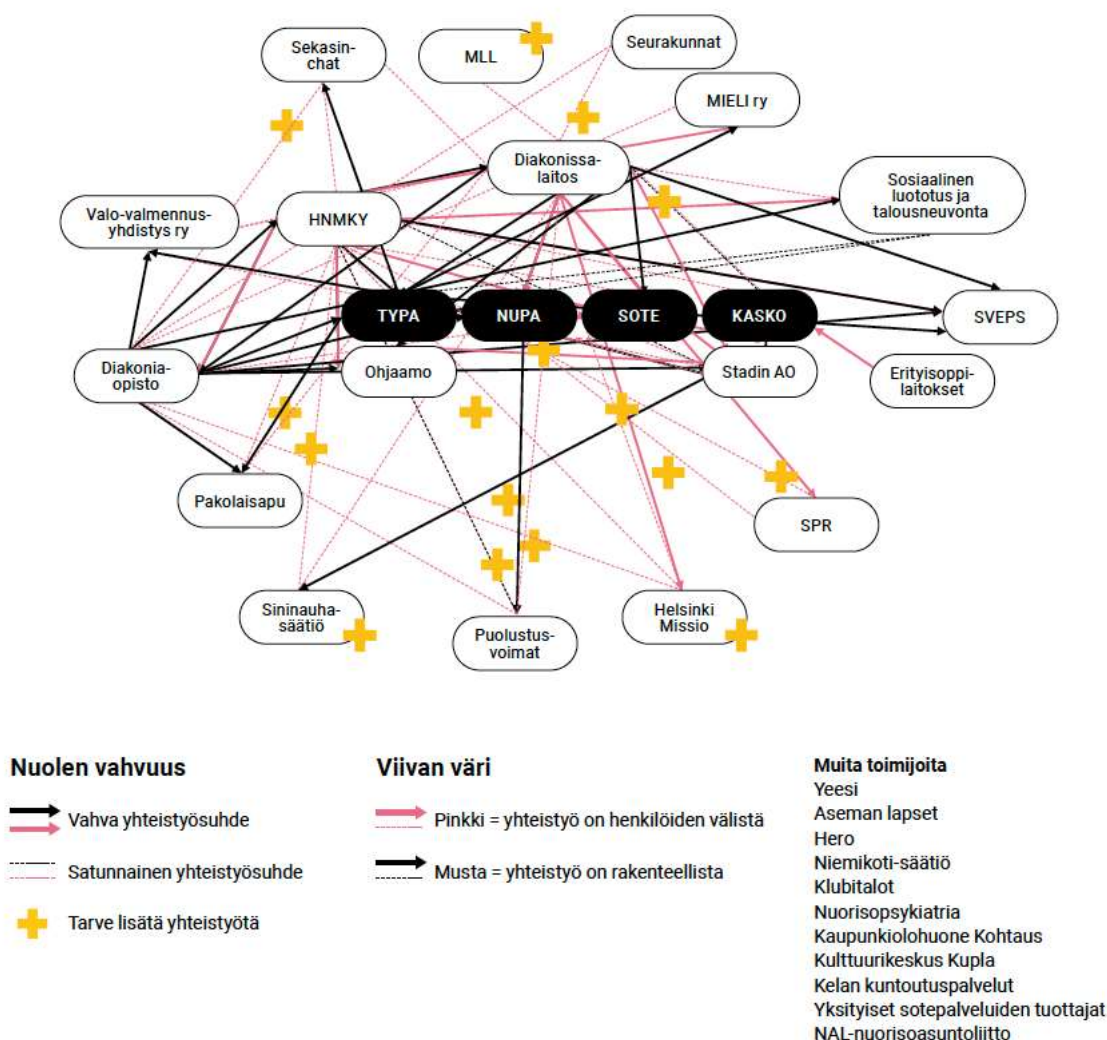
Kuva 2. Työntekijäkyselyn vastaajien kuvaukset nuorten mieltämisestä

3.2 Palveluekosysteemin nykyinen rakenne

Suurimmalla osalla palveluekosysteemin toimijoita on vahvat yhteistyösuhteet kaupungin eri hallintokuntiin sekä oman organisaation kannalta keskeisiin toimijoihin (esim. saman

hallinnonalan muut järjestöt).⁶ Yhteistyösuhteet jakautuvat (melko tasaisesti) rakenteistettujen ja henkilösuhteisiin perustuvien suhteiden välillä. Useassa tapauksessa yhteistyö perustuu sekä rakenteissa että henkilökohtaisesti tehtävään yhteistyöhön. Organisaatiot ovat keskenään vähintäänkin satunnaisessa yhteistyössä. Verkoston kokonaisuutta voi hahmottaa kuvan 3 kaltaisella kokonaisuudella, joka kuvaa ennen kaikkea toimijoiden monipuolisuutta (Kuva 3). Toimijoiden välisiä suhteita, siten kuin ne selvityshetkellä on mallinnettu, voi paremmin tarkastella vuorovaikutteisesta tätä raporttia tukevasta kartasta, joka löytyy Inton verkkosivuilta tammikuussa 2026.

⁶ Kuvioissa korostuvat hallintokuntien lisäksi esim. HNMKY, Diakonissalaitos ja Diakoniaopisto, sillä kuvioita työstettiin työpajoissa, joihin nämä toimijat osallistuivat.

Kuva 3. Verkoston toimijat ja yhteistyösuhteet

Vaikka tässä selvityksessä eri toimijoiden välistä yhteistyötä tarkasteltiin kahden muuttujan, eli rakenteen ja henkilöstön, kautta, todettiin esimerkiksi työpajoissa se, että vaikka toimijoiden välillä olisi jokin sovittu rakenne (palaverikäytännöt, yhteinen työryhmä, toimintaa yhteisissä tiloissa), yhteistyön toimivuus on käytännössä kiinni henkilöistä. Kuvassa kuvattut "plusmerkit" kuvastavat toimijoiden itsensä kokemia tarvetta lisätä yhteistyötä tämän yhteyden osalta. Selvityksen aikana tiedostettiin, että on myös muunlaisia syvällisempiä tapoja kuvata verkoston eri toimijoiden suhteita (esimerkiksi yhteistyö suhteen luonteen mukaan, yhteiset toimitilat, resurssien jakaminen jne.), mutta ne olisivat seuraavan tason yhteistyöanalyysin kysymyksiä, johon tämän kaltaisessa selvityksessä ei ollut mahdollisuutta

vastata.

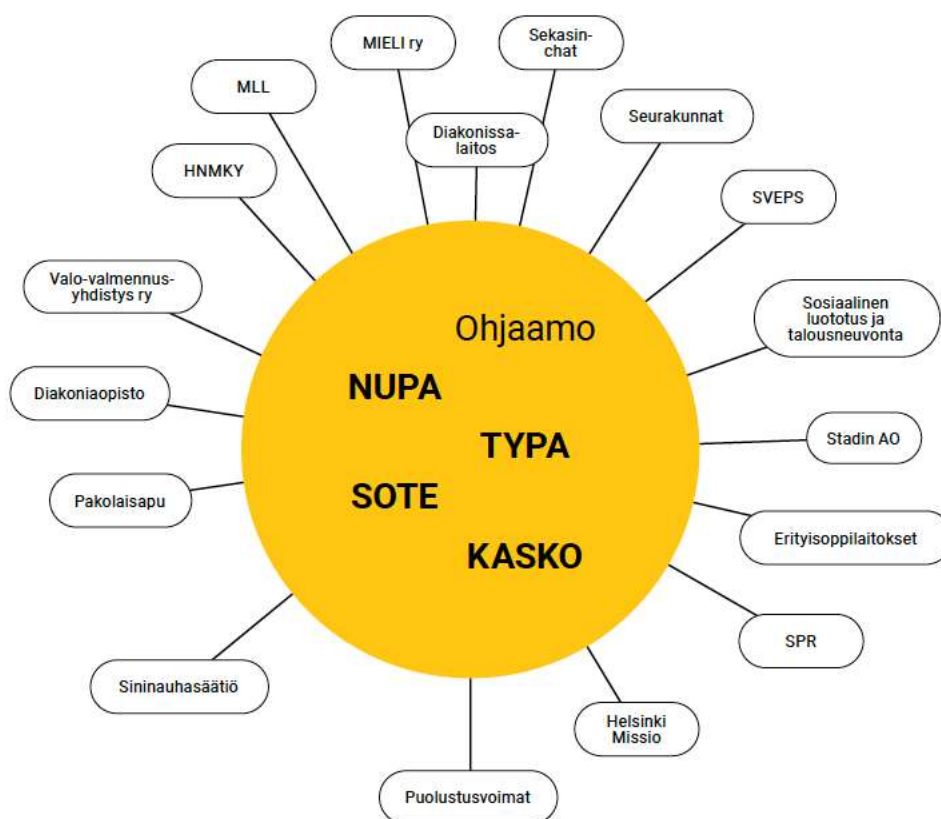
Kuvassa 4⁷ on kuvattu ”verkoston ydin”. Tässä ovat keskeisiä edellä kuvatut toimijat. Eräänä onnistumisena voidaan pitää sitä, että eri toimijat kokevat ekosysteemin yhteistyön muodostuvan sekä rakenteelliseksi että henkilökohtaisen yhteistyön toimivaksi. Ohjaamo on tässä kuvattu yhteistyön yhdeksi alustaksi, jolla on kytkös kaikkiin kaavion palveluihin.

Kuva 4. Keskeiset toimijat ja niiden yhteistyösuhteet

Kuvassa 5 on hahmotettu NEET-tilanteessa olevien nuorten parissa työskenteleviä muita toimijoita Helsingissä, joita toimijakartoituksessa on noussut esiin ja jotka nähdään olevan osa ekosysteemiä. Näiden toimintaa ja roolia on kuvattu tarkemmin liitteenä olevassa taulukossa. Vaikka toimijoita on toimijatasolla runsaasti, selvityksen asiantuntijahaastatteluiden mukaan määrä on hallittavissa. Näiden toimijoiden ja verkoston ytimen väliset suhteet ovatkin yksi jatkoanalyysin kannalta kiinnostava kohde. Seuraavassa luvussa kuvataan laadullisesti eri toimijoiden kokemuksia yhteistyösuhteista.

⁷ Lyhenteillä viitataan nuorisopalveluihin, työllisyyspalveluihin, sosiaali- ja terveystieteisiin sekä kasvatukseen ja koulutuksen toimialaan.

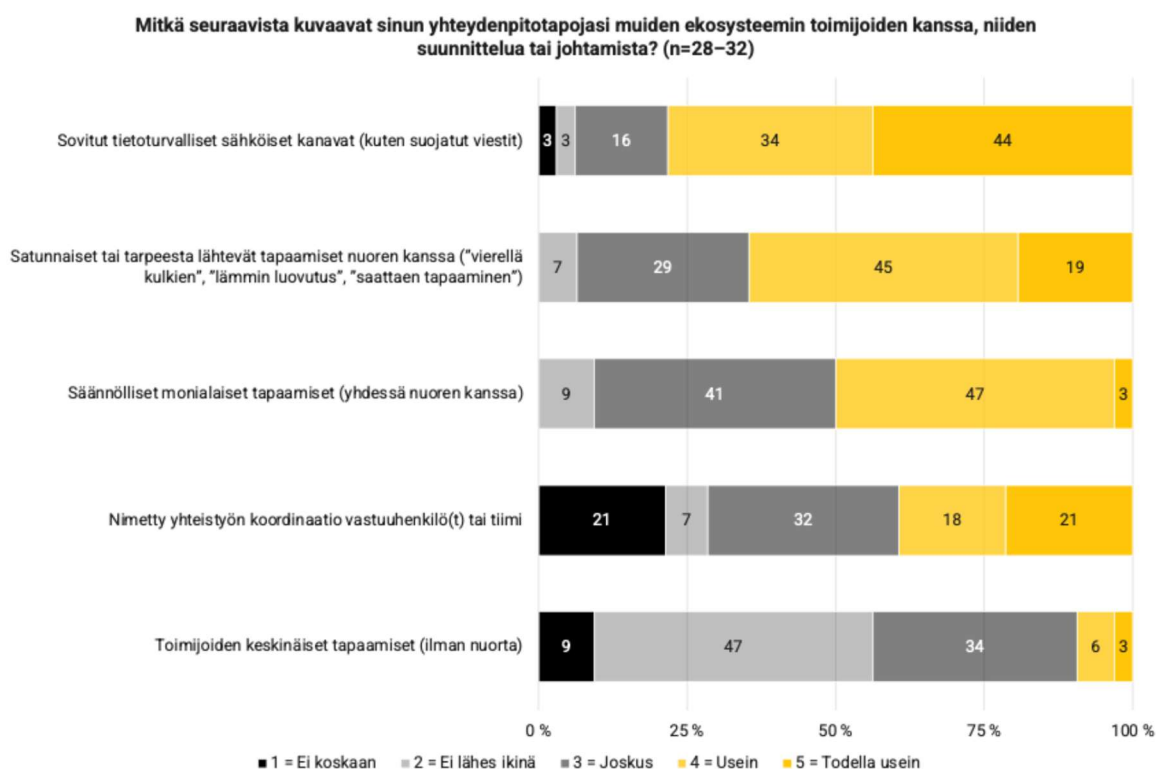

Kuva 5. Toimijat kehämallissa

3.3 Tiedonvaihto ja palvelujärjestelmän koordinaatio

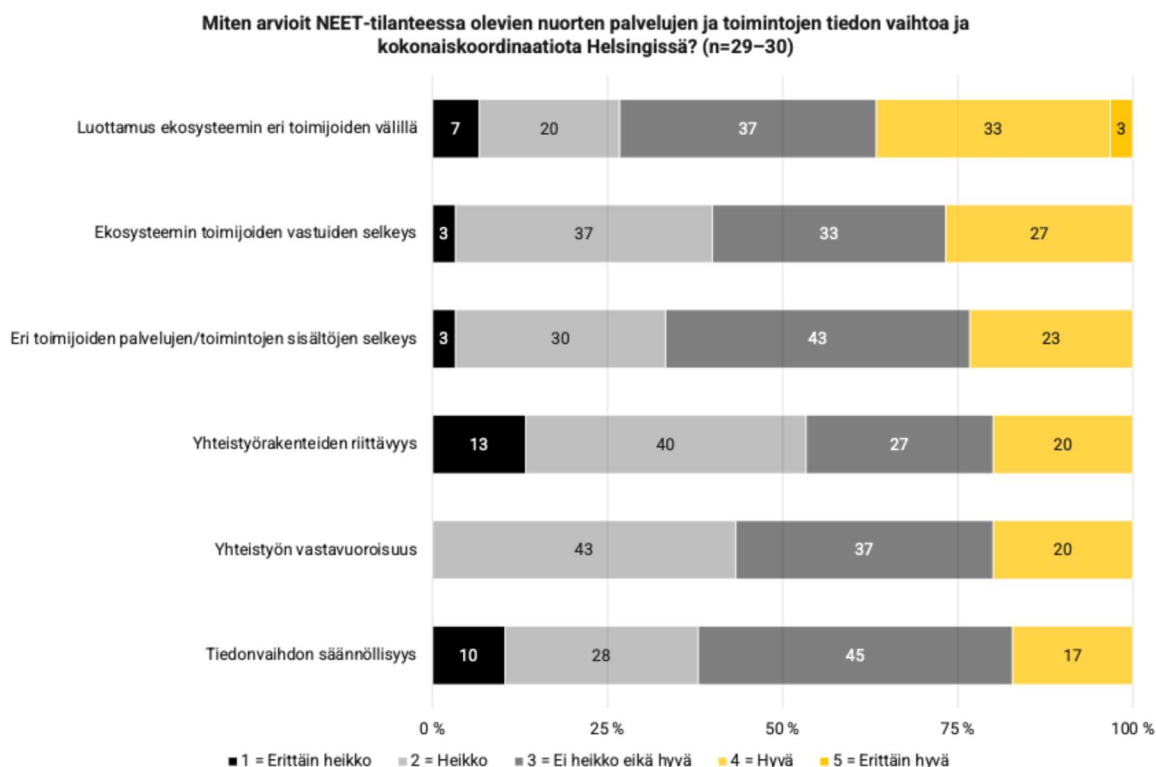
Osana selvitystä on tarkasteltu palveluekosysteemin toimijoiden välistä tiedonvaihtoa ja yhteistyön koordinoitua. Seuraavassa on kuvattu selvityksen työntekijäkyselyn havaintoja, jotka painottuvat työntekijöiden välisen tiedon vaihtamiseen. Tämän lisäksi verkostossa koordinoidaan tiedonvaihtoa ja vaihdetaan tietoa mm. NEET-ilmiöstä.

Työntekijäkyselyyn vastanneiden tahojen mukaan toimijat pitävät toisiinsa yhteyttä pääasiassa sovittujen tietoturvallisten sähköisten kanavien kautta ja satunnaisten tai tarpeesta lähtevissä tapaamisissa. Noin puolet työntekijäkyselyyn vastanneista järjestää monialaisia tapaamisia yhdessä nuoren kanssa (kuva 6). Vajaalla kolmasosalla ei ole nimettyä yhteistyön koordinaation vastuutahoa.

Kuva 6. Työntekijäkyselyn vastaajien kuvaukset yhteydenpitotavoista

Yleisarvio NEET-tilanteessa olevien nuorten palvelujen ja toimintojen tiedon vaihdosta ja kokonaiskoordinaatiosta on keskinkertainen tai jopa heikko. Selvityksen kyselyssä ei eriteltty, onko tieto suoraan nuoreen liittyvää tietoa vai yleistä ilmiöön liittyvää tietoa. Nuoreen liittyvän tiedon vaihtoa estää salassapito. Käytössä olevia tiedonvaihdon keinoja ja yhteistyörakenteita pidetään lähtökohtaisesti vaikuttavina, mutta niiden nykyiseen toimivuuteen suhtaudutaan epäillen. Vain noin neljännes työntekijäkyselyyn vastanneista näkee, että koordinaatio toimii hyvin (kuva 7). Luottamusta pitää vahvana noin kolmannes, ja vastuita ja sisältöjä selkeinä vajaa kolmannes. Työntekijöiden näkökulmasta yhteistyörakenteet eivät olet riittäviä, eikä yhteistyö ole riittävän vastavuoroista.

Kuva 7. Työntekijäkyselyn vastaajien kuvaukset tiedon vaihdosta ja kokonaiskoordinaatiosta

Tieto NEET-tilanteessa olevien nuorten palveluekosysteemissä kulkee paikoittain hitaasti ja heikosti; yhteistyön koordinoinnissa on tunnistettu puute selkeästä ja kokoavaa tausta, ja koordinoiva rooli on ollut vaihtuva ja epämääräinen. Tämä käy ilmi asiantuntija-haastatteluista, joiden näkemysten mukaan yhteistyö ja tiedonvaihto perustuvat usein työntekijöiden henkilökohtaisiin suhteisiin, jolloin työntekijöiden vaihtuessa myös tiedonvaihto katkeaa hetkellisesti. Lainsäädäntö ja tietosuojasäännökset itsessään rajoittavat merkittävästi moniammatillista yhteistyötä ja tiedonvaihtoa. Palveluekosysteemissä ei ole käytössä yhteisiä alustoja tai työvälineitä yksilötason tiedon jakamiseen, ja tietoa ei voida myöskään siirtää toimijoiden välillä ilman nuoren antamaa lupaa.

Vaikka yhteisiä tiedonvaihdon järjestelmiä puuttuu, verkoston toimijoiden käytössä on muita yhteisiä rakenteita ja kanavia ilmiötason tiedon ja asiantuntijuuden vaihtoon. Palvelujärjestelmän keskinäisessä tiedon vaihdossa tai palvelujärjestelmän koordinaatiossa on pääsääntöisesti kaksi pääreittiä: rakenteellinen yhteydenpito sekä henkilökohtaisiin

suhteisiin perustuva/työntekijätasolla tehtävä yhteydenpito.

Ensinnäkin rakenteellisia keinoja ovat mm. säännölliset verkostotapaamiset, yhteiset työskentelyn paikat ja sähköiset kanavat. Esimerkiksi Ohjaamo nähdään keskeisenä koordinaation alustana, jossa monialaiset työntekijät kohtaavat fyysisesti yhden katon alla ja jaettavissa olevan tiedon vaihto mahdollistuu ketterästi. Myös erilaiset Teams-kanavat ovat käytössä aktiivisen kumppaniverkoston välillä, ja niitä hyödynnetään kuukausittaisissa kokouksissa. Myös NEET-verkosto⁸ ja NOP-verkosto⁹ kokoontuvat säännöllisesti tiedon ja ilmiöiden vaihtamiseksi ja pk-seudun etsivillä nuorisotyöntekijöillä ja työpajoilla on todettu olevan toimivat verkostot selkeine rakenteineen. Työntekijäkyselyssä ehdotettiin, että laajasti palveluekosysteemiin kuuluvien tapaamisia voisi järjestää jatkossa säännöllisesti, esim. kerran vuodessa.

Toiseksi henkilökohtaisiin suhteisiin perustuvaa tai työntekijätasolla tehtävää yhteydenpitoa toteutetaan henkilökohtaisten kontaktien, yhteydenottojen, palaverien ja tapaamisten muodossa. Näissä sovitaan nuoren asioista vastuutyöntekijän kanssa. Kaupungin sisällä lähetetään Teams-viestejä (nuori nimettömänä), suojattuja sähköposteja ja Apotin työkoriviestejä. Työntekijät ovat yhteydessä toisiinsa myös puhelimitse. Saattaen vaihtamisen tilanteissa vaihdetaan myös tietoa. Tiedon vaihtoa edistävät tuttuus, toimivat vuorovaikutussuhteet henkilötasolla ja pysyvä henkilöstö. Tiedonvaihdon haasteista huolimatta (esim. Apotti, tietosuojasäännökset, henkilösuhteisiin perustuva yhteistyö), parhaat käytännöt

⁸ NEET-verkosto on pääkaupunkiseudulla toimiva verkosto, joka kokoaa yhteen työn tai koulutuksen ulkopuolella olevien 16–29-vuotiaiden nuorten parissa työskenteleviä tahoja.

Verkoston tavoite on edistää jäsenten tekemää työtä pääkaupunkiseudun nuorten parissa. Verkoston jäsenet tuottavat erilaisia palveluja nuorille ja nuorille aikuisille pääkaupunkiseudulla.

⁹ Nuorten ohjaus- ja palveluverkoston (NOP-verkosto) tehtävänä on seurata aikuistuvien nuorten (16–29-vuotiaat) toimintaympäristöissä tapahtuvia muutoksia ja ilmiöitä sekä välittää ikä- ja elämänvaiheeseen liittyvää tietoa päätöksenteon tueksi. Verkosto vahvistaa alan toimijoiden välistä yhteistyötä sekä kohderyhmän palvelujen yhteensovittamista, laatua ja kehittämistä. Verkosto edistää nuorille suuntautuvaa palvelutiedottamista ja nuorten palveluihin ohjaamista sekä nuorisotoimintaa.

liittyvät yhteisiin monialaisiin kohtaamisiin ja selkeisiin verkstorakenteisiin. Kuukausittaiset Teams-kokoukset ja yhteiset Teams-kanavat on koettu hyödyllisiksi ilmiötason ja palveluiden sisältöjen tiedonvaihdon kannalta.

4 PALVELUEKOSYSTEEMIN TOIMINTA

Tässä luvussa tarkastellaan nuorten tavoittamista ja poluttumista palvelujärjestelmässä, tyypillisimpiä riskejä ja vaaranpaikkoja palvelujärjestelmästä putoamiseksi, sekä palveluekosysteemin toimijoiden hyviä käytäntöjä NEET-tilanteessa olevien nuorten tavoittamiseksi. Lisäksi tarkastellaan nykyisen palveluekosysteemin toimivuutta, kehittämistarpeita sekä Helsingin, Espoon ja Vantaan palveluekosysteemien eroavaisuuksia ja yhtenäisyyksiä.

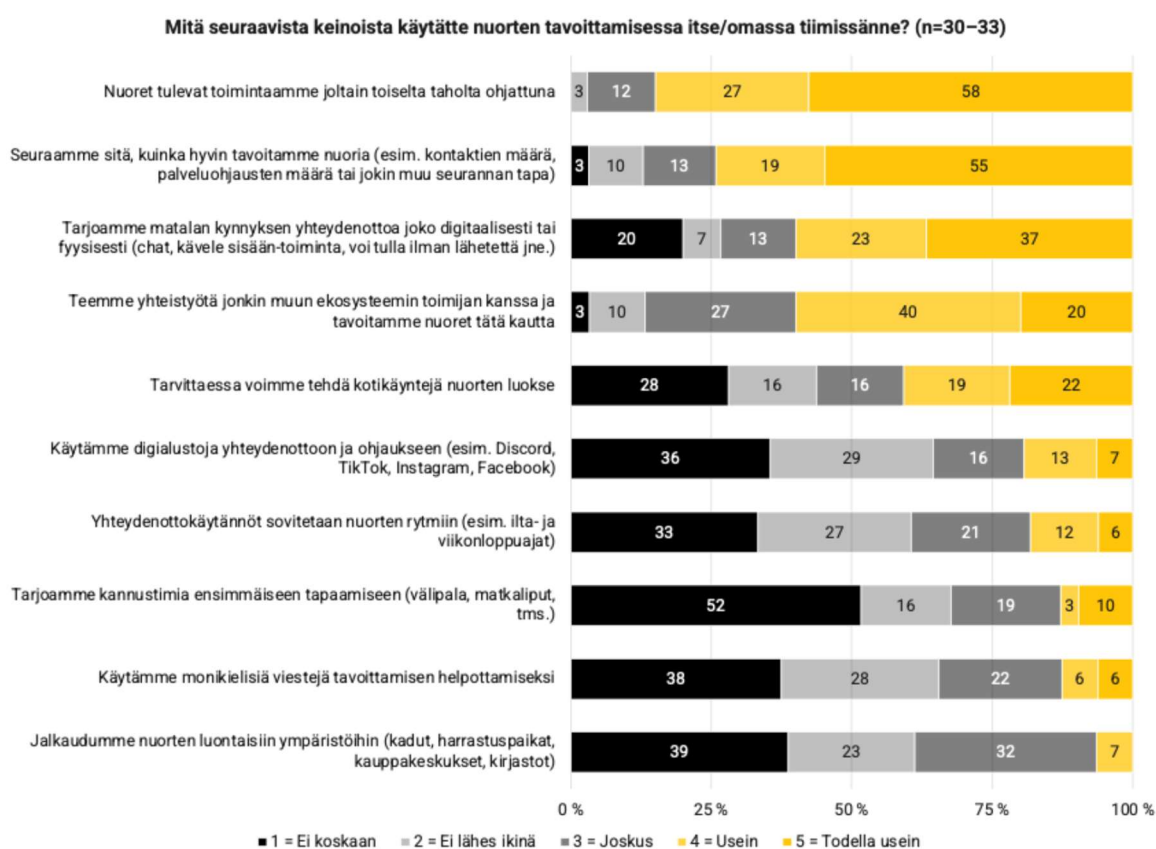
4.1 Nuorten tavoittaminen ja poluttuminen palvelujärjestelmässä

Selvityksen työntekijäkyselyn perusteella käytetyimpiä kanavia nuoren tavoittamiseksi ovat ohjautuminen toiselta taholta, matalan kynnyksen palvelut ja nuorten tavoittaminen yhteistyössä toisten toimijoiden kanssa. Esim. nuorten työpajoille nuoret ohjautuvat työllisyyspalveluiden, Ohjaamon tai tuttavien suositusten perusteella. Havainnot ovat samansuuntaisia asiantuntijahaastattelujen kanssa. Asiantuntijahaastatteluissa korostettiin ekosysteemin muiden toimijoiden merkitystä nuorten tavoittamisessa; esimerkiksi lakisäänteisenä palveluna oppivelvollisuustiimi saa tiedot Valpas-ilmoituksen perusteella. Yhteistyön kuvataan olevan erityisen toimivaa ja tiivistä etsivän nuorisotyön ja muiden nuorten palveluiden kanssa palvelujen toimialasta riippumatta. Toki rajallinen vastausmäärä muilta toimialoilta tulee ottaa huomioon tulosten tulkitsemisessa. Matalan kynnyksen kohtaamiset ovat tärkeitä sekä nuorten tavoittamisessa jalkautumalla että eri toimijoiden verkostoitumisessa ja keskinäisessä tietoisuudessa.

Työntekijäkyselyyn vastanneet arvioivat, että vaikka nuoria tavoitetaan digialustoilla ja jalkautuen näiden luontaisiin ympäristöihin, jalkautuvaa työtä tulisi tehdä vielä enemmän.

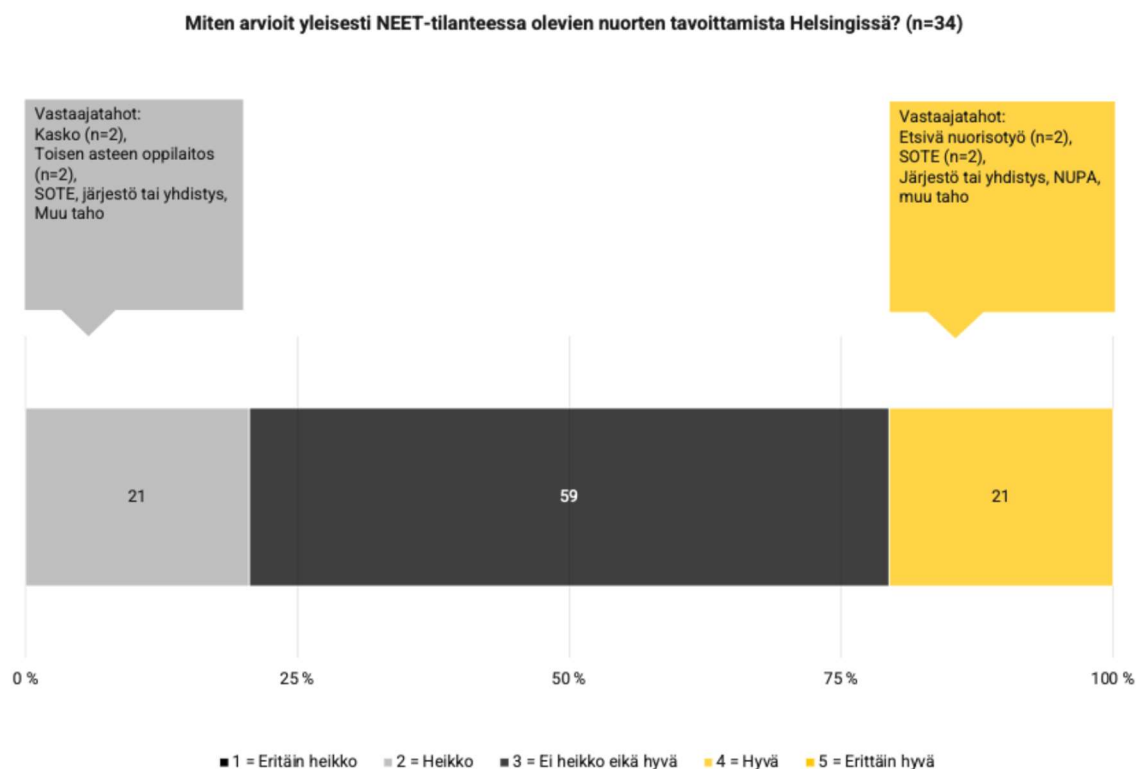
Jalkautuvalla työllä tarkoitetaan kauppakeskusten ja muiden kohtaamispaikkojen lisäksi myös erilaisiin toimipaikkoihin ja palvelupisteisiin (esim. työpajat ja muut nuorten ryhmät, oppilaitokset yms.) suuntautuvaa työtä, jossa työntekijä poistuu omista työtiloistaan jalkautuen johonkin muualle. Jalkautumisen suhteen on vaihtelua: esimerkiksi etsivän

nuorisotyön toiminnan ytimessä on jalkautuminen. Tavoittamisen keinoja sovitetaan työntekijöiden näkemysten mukaan harvoin nuorten rytmiin, monikielisesti tai kannustimia (välipala, matkaliput) hyödyntäen. Työntekijät seuraavat muun muassa määrällisin mittarein (esim. käyntimäärät) nuorten tavoittamista (kuva 8). Kun tarkastellaan tavoittamisen keinoja, on tärkeää huomata, että NEET-tilanteessa olevien nuorten tilanteet voivat olla hyvin erilaisia, jolloin myös tavoittamisen keinot vaihtelevat.

Kuva 8. Työntekijäkyselyn vastaajien arviot tavoittamisen keinojen käytön useudesta

59 % kyselyn vastaajista arvioi, että nuorten tavoittaminen on tällä hetkellä keskinkertaista, ei hyvää eikä heikkoa (kuva 9). KASKOn ja SOTEPE:n toimialojen ja järjestöjen vastaajat arvioivat tavoittamista kriittisemmin, kun taas nuorisotyön, SOTEPE:n ja järjestöjen vastaajat arvioivat sen olevan hyvällä tolalla. Vastausjakaumaa, sektorin vastausten polarisoitumista ja suhtautumisen eroja selittävät ainakin toimialojen väliset toimintatavat ja viranomaisroolit.

Kuva 9. Työntekijäkyselyn vastaajien arvio nuorten tavoittamisen kokonaistilanteesta

Nuorten kanssa työskentelevien tiimien moniammatillisuus ja viranomaisten yhteistyö tukee NEET-tilanteessa olevien nuorten tunnistamista, tavoittamista ja nuorten luottamuksen vahvistumista palveluihin. Työntekijäkyselyn vastaajat näkivät, että vahvistamalla nuorten palveluohjausta palvelusta toiseen voidaan vähentää riskiä pudota ja lisätä mahdollisuutta ennakoida ja tunnistaa mahdollisia NEET-tilanteita. Hyvänä käytäntönä pidetään saattaen vaihtamista, jota voitaisiin vahvistaa esimerkiksi oppilaitosten välillä. Käytännössä saattaen vaihtamisessa järjestetään yhteistapaamisia oppilaitosten ja nuoren kanssa, yhdessä opiskeluterveydenhuollon kanssa.

Tämä edellyttää, että toimijoilla on käsitys palvelutarjonnasta (julkiset, yksityiset ja kolmannen sektorin palvelut) ja että toimijoiden erityisosaamista nuorten kanssa toimimisesta kyetään hyödyntämään. Matalan kynnyksen ja kotiin vietävien palveluiden (esim. mielenterveys- ja päihdepalvelut) kytkeminen esim. etsivän nuorisotyön jalkautumiseen vahvistaisi nuorilähtöisyyttä. Osa näki, että nuorten tavoittamisessa ensisijaista on perustarpeiden

täyttäminen (fyysisen terveyden ja mielenterveyden hoito), sitten vasta opiskelu- tai työpaikan saamisen tukeminen.

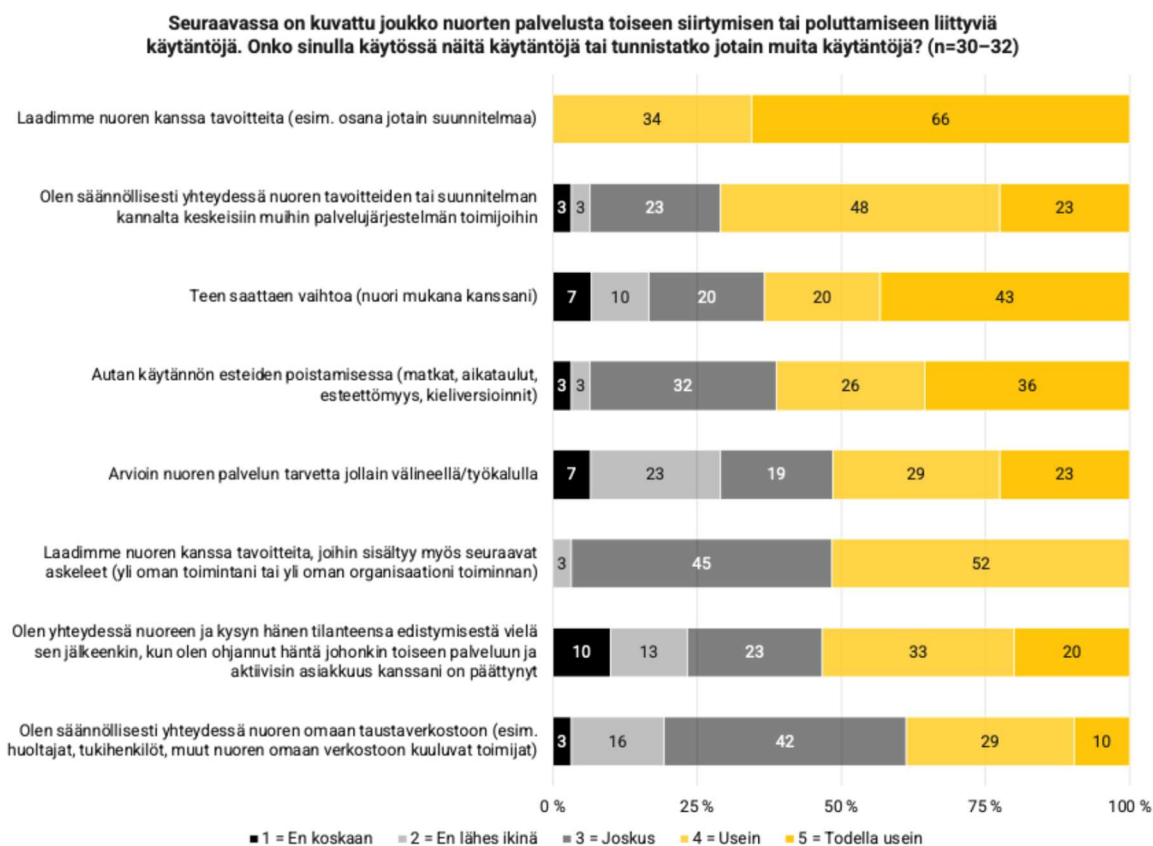
Kehittämistarpeet nuoren tavoittamisessa liittyvät erityisesti sujuvuuteen sekä ekosysteemissä että nuoren suuntaan. Sujuvuutta ekosysteemissä voidaan parantaa tunnistamalla tiedonkulun katkoksia ja reagoimalla niihin. Mahdollisten NEET-tilanteiden tunnistamiselle tulisi olla herkkä jo peruskoulussa. Oppilaanohjauksen merkitys näiden tilanteiden ja potentiaalisten riskien tunnistamisessa on keskeinen. Keskeisessä roolissa on myös työntekijöiden välinen tiedonkulku, tietoturvallisuus huomioiden.

Sujuvuus nuoren suuntaan käsittää sekä tavoittamisen keinojen kehittämisen ja systematisoinnin että palvelujen joustavuuden ja palveluiden välisten rajojen näkymättömyyden asiakkaille. Työntekijöiden näkökulmasta sosiaalisen median kanavien (Jodel, WhatsApp) ja netin käyttö ohjauksessa helpottaisi nuorten tavoittamista. Monikielisten, matalan kynnyksen, liikkuvien terveystalveluiden ja kotikäyntien (esim. sote-palveluissa) ja laajemmin jalkautuvan nuorisotyöllisen otteen nähtiin voivan vahvistavan palveluiden kykyä tavoittaa nuori. Osa työntekijäkyselyyn vastanneista oli huolissaan palveluiden maantieteellisestä keskittymisestä. Samalla työntekijäkyselyyn vastanneet näkivät, että yhden luukun palvelut, palveluiden joustavuus ja niiden välisten rajojen näkymättömyys, palveluiden sanoittaminen (tietoa palveluiden sisällöistä ja mahdollisesta velvoittavuudesta nuorelle) palvelisi luottamuksen syntymistä nuoren ja työntekijöiden välillä.

Työpajakeskustelujen näkökulmasta vaikuttava tapa tavoittaa ja kohdata nuoria yhdistää yllä analysoituja ”pehmeitä” keinoja ja velvoittavia keinoja, kuten työttömyysetuuteen liittyviä velvoitteita tai seuraamuksia. Työttömyysturvaan liittyvistä erilaisista uhkavaikutuksista on jonkin verran kansainvälistä tutkimusta, mutta haastatteluissa mainittiin, että kotimainen tutkimusnäyttö nuorten osalta on heikkoa eikä teemaan liittyen löytynyt selvityksen taustakatsauksessa laajasti tutkimusta. Toimijoiden kokemusten mukaan nuoria kuitenkin tavoitetaan tehokkaimmin silloin, kun heidät tavoitetaan heidän omasta ympäristöstään tai kanavistaan, tai kun tavoittamiseen liittyy ulkopuolinen, lakisääteinen velvoite. Eli velvoite voi auttaa tavoittamisessa, mutta erilaisten velvoittavien toimien merkitys muissa

yhteyksissä on vielä epäselvä.

Nuoren poluttumisessa palveluihin on käytössä melko laajasti ja usein erilaisia palveluiden välisiä siirtymiä tukevia hyviä toimintatapoja. Työntekijäkyselyn vastaajista kaikki kertoivat tukevansa nuoria tavoitteiden asettamisessa, esim. osana suunnitelmaa (kuva 10). Noin kaksi kolmesta on säännöllisesti yhteydessä nuoren tavoitteiden tai suunnitelman kannalta keskeisiin muihin palvelujärjestelmän toimijoihin ja tekee palveluissa saattaen vaihtoa nuoren kanssa. Yli puolet vastasi auttavansa käytännön esteiden poistamisessa (matkat, aikataulut, esteettömyys ja kieliversioinnit). Nämä tekijät kokonaisuudessaan tukevat sekä palveluiden välistä tiedonvaihtoa että erityisesti nuoren tietoisuutta ja luottamusta palvelujärjestelmään. Hiukan harvemmin työntekijät arvioivat nuoren palvelun tarvetta jollakin välineellä tai työkalulla tai ovat yhteydessä nuoreen ja kysyvät tämän tilanteen edistymisestä vielä senkin jälkeen, kun tämä on ohjattu toiseen palveluun ja aktiivinen asiakkuus ko. työntekijän kanssa on päättynyt. Työntekijät arvioivat, että heillä itsellään käytössä olevat keinot ovat pääsääntöisesti hyviä, mutta suhtautuvat kriittisemmin yleisesti Helsingin palveluekosysteemin palveluiden polutusten toimivuuteen.

Kuva 10. Työntekijäkyselyn vastaajien arviot nuoren tavoittamisen ja tukemisen keinojen käytön yleisyydestä

Asiantuntijahaastatteluiden perusteella nuoren poluttumista oikeisiin palveluihin tukevat selkeä viestintä ja sanoittaminen, rinnalla kulkeminen ja pysyvyys. Hyvänä käytäntönä on ollut tukea nuoren polkua kertomalla palveluista mahdollisimman selkeästi ja keskustelemalla nuoren kanssa nuoren tunnistamista tarpeista. Etsivä nuorisotyö toimii "sanoittajana" ja "saattajana" nuoren ja palveluiden välillä siirtymissä uusiin palveluihin (esim. koulun alku, siirtyminen työpajalle). Tärkeää on myös pyrkiä siirtämään nuoren kanssa saavutettua luottamusta työntekijältä toiselle. Työpajatoiminnassa hyväksi todettu käytäntö on pitkäjänteinen rinnalla kulkeminen, mikä edellyttää luottamuksen rakentamista ja pitkäjänteisen tuen ylläpitoa. Palveluiden pysyvät tilat ja henkilöt luovat turvaa ja edistävät nuoren omaa toimijuutta ja osallisuutta oman tulevaisuutensa suunnitteluun.

4.2 Riskit

Suurin osa tavoitetuista ja kohderyhmään kuuluvista nuorista kiinnittyy palvelujärjestelmään hyvin. Työntekijäkyselyssä kiinnittymistä kuvattiin kuminauhamaisena: yhteydenpito voi katketa, sitten palata ja taas katketa. Osa nuorista kuitenkin tipahtaa palvelujärjestelmästä. Kiinnittymiseen liittyvät piirteet voidaan luokitella a) vaaranpaikkoihin nivelvaiheissa, b) palvelujärjestelmän rakenteellisiin ongelmiin sekä c) nuoren elämäntilanteeseen liittyviin haasteisiin ja aiempiin kokemuksiin palveluista, joista vaaranpaikat nivelvaiheissa on pääasiallinen syy, jota taustasyyt (b–c) selittävät.

4.2.1 Vaaranpaikat nivelvaiheissa

Nivelvaiheita nuoren elämässä ovat esimerkiksi

- siirtymä peruskoulun ja toisen asteen välillä,
- oppivelvollisuuden päättymisen,
- toisen tai kolmannen asteen opinnoista putoaminen tai valmistuminen,
- palvelun päättymisen,
- asevelvollisuuden päättymisen.

Nivelvaiheisiin liittyen tässä selvityksessä on tunnistettu sekä hyviä käytäntöjä että riskejä. Keskeinen riski liittyy palveluiden muutokseen ja tiedon välittymiseen ja yhteydenpitoon muutoksessa. Palveluiden muutos voi sisältää uuden palvelun käynnistymisen, useamman palvelun käynnistymisen samaan aikaan tai nuorten palveluista aikuisten palveluihin siirtymisen. Riski pudota palvelujärjestelmästä kasvaa, jos nuoren kanssa ei ole määritetty jatkopalveluita tai jos aikuinen ei ole tukena siirtymissä. Tieto nuoresta ei välttämättä siirry uudelle toimijalle ja nuori jää odottamaan yhteydenottoa uudesta palvelusta. Tällöin nuorella voi olla ajatus, että joku pitää tästä huolta seuraavassa palvelussa. Toimintakyvyn puute voi vahvistaa nuoren kotiin jäämistä.

Keskeisimpiä rakenteellisia ongelmia työntekijäkyselyn ja haastattelujen mukaan ovat palveluiden saatavuus, tiedonkulku ja yhteydenpito ja palveluiden osuvuus ja pirstaleisuus. Helsingin NEET-tilanteessa olevien nuorten parissa toimivat toimijat tunnistavat

systemaattiset rakenteelliset ongelmat. Selvityksessä kerätyn aineiston perusteella näihin ongelmiin vastauksina nähdään oppivelvollisuusajan tukitoimien kehittäminen erityisesti toisella asteella.

Palveluiden saatavuus, tiedonkulku ja yhteydenpito. Asiantuntijahaastattelujen mukaan tiedonkulun ongelmat ja henkilöiden vaihtuvuus haastavat palveluiden sujuvuutta. Vahvaa henkilösidonaisuutta pidetään puolestaan luottamusta ja palveluihin kiinnittymistä tukevana tekijänä. Yhteydenpidossa riskitekijöitä ovat ensitapaamisen ajankohdan venyminen, jonot palveluissa ja liian pitkä yhteydenpitoväli. Kyselyssä tuotiin esille, että 2–3 viikkoa voi nuorelle olla liian pitkä aika odottaa ensimmäistä tapaamista. Osa nuorista ei jatka palvelussa ensimmäisen käynnin jälkeen. Osa kanssa yhteydenpito katkeaa, jolloin taustalla voi olla esimerkiksi opiskelu muualla, vahva tuki muualla (perhe) tai rikoskierre. Myös palvelujen sijainti voi vaikeuttaa niiden käyttöä.

Palveluiden osuvuuden näkökulmasta riskinä on, että tuen tarve arvioidaan väärin ja palvelu on epäsopiva nuoren tarpeisiin, palvelun yhteydessä nuoren kanssa asetetut tavoitteet ovat liian korkealla tai puutteelliset tai nuori ei ymmärrä toimijoiden roolia (esim. etsivän nuorisotyön rooli ja mandaatti vs. sosiaalityön rooli ja mandaatti). Myös palveluiden geneerisyys mainittiin työntekijäkyselyssä haasteena. Osa näki, että palvelut eivät pysty isossa kuvassa vastaamaan yksilöllisiin tarpeisiin. Palvelujen pirstaleisuus ja polkujen mutkikkuus yhdistettynä hallinnollisiin tekijöihin, kuten tukien vaikeaselkoisuuteen, joustamattomiin säädöksiin ja prosessien hitauteen vaikeuttavat nuoren mahdollisuutta kiinnittyä palveluihin.

4.2.2 Nuoren elämäntilanteeseen liittyvät haasteet ja aiemmat kokemukset palveluista

Keskeisimpiä nuoren elämäntilanteeseen liittyviä kiinnittymistä vaikeuttavia tekijöitä ovat toimintakykyyn liittyvät tekijät, yhteisen ymmärryksen puute ja muutostilanteet. Toimintakykyä voivat heikentää terveydelliset syyt (erit. mielenterveydelliset syyt, päihteiden käyttö tai kokemus osattomuudesta). Toimintakyky on kytköksissä myös

arjenhallintataitojen kehittymiseen ja tukiverkkojen vahvuuteen tai heikkouteen. Ymmärryksen puute viittaa niin sosiaalisiin ja kulttuurisiin tekijöihin (esim. kulttuuriset ja kielelliset erot), mutta myös palveluekosysteemin kielen vaikeaselkoisuuteen ja kyselyssä esiin tuotuun ohi- ja ylipuhuntaan, jossa nuoren asioista puhutaan tämän läsnä ollessa kuulematta nuorta.

Myös muutostilanteet vaikeuttavat nuoren palveluihin kiinnittymistä tai ylipäättään palveluihin hakeutumista. Elämäntilanteen äkilliset muutokset ja nuoren heikko valmius siirtyä jatkohoitopalveluihin tai jatkohoitopalveluiden vaatimukset saattavat ahdistaa nuorta niin, että tämä jättäytyy pois palvelusta. Muina kiinnittymistä selittävinä tekijöinä työntekijäkyselyssä tunnistettiin taloudelliset tekijät, motivaatio, aiemmat huonot kokemukset, epäluottamus tulevaisuuteen, yhteiskunnan palveluihin tai aikuisiin, odotukset, kokemukset siitä, että ei tarvitse apua sekä heikko kielitaito. Näistä osa voi myös tukea kiinnittymistä. Esimerkiksi aiemmat hyvät kokemukset, luottamus, luottavaiset odotukset tai hyvä kielitaito tukevat palveluihin hakeutumista.

Palveluprosesseissa tuetaan nuorten omaa toimijuutta tai osallisuutta. Nuoren toimijuuden tai osallisuuden tukeminen vaihtelee hieman toimijoittain, mutta pääasiassa nuori vähintään osallistuu tavoitteiden asettamiseen ja suunnitelman tekemiseen. Seuraavassa on esitelty hyviä käytäntöjä nuoren toimijuuden tukemiseen ja osallistamiseen palveluittain työntekijäkyselyn pohjalta:

- **Nuorisopalveluissa ja etenkin etsivässä nuorisotyössä nuorten oma toimijuus ja osallisuus ovat toiminnan keskiössä.** Nuorta koskevat suunnitelmat tehdään yhdessä nuoren kanssa ja varmistetaan, sopiiko kyseinen toimintamalli nuorelle. Toimijuuden vahvistamiseksi nuorelta mm. kysytään, toivooko tämä etsivää muukaan esim. työllisyyspalveluiden tai sosiaalityön tapaamiseen. Suunnitelmien ja tapaamisten lisäksi etsivät sopivat nuoren kanssa, miten pidetään yhteyttä eri tilanteissa.

- **Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla ennaltaehkäisevinä toimenpiteinä ovat kouluissa ja oppilaitoksissa tapahtuva nuoren kanssa yhteinen tekeminen, oppiminen ja ryhmäytyminen on päivittäistä.** Omaa toimijuutta tukevat arvostava kohtaaminen, palaute ja onnistumisten huomioiminen sekä yhteinen arviointi. Työtavat ovat osallistavia ja nuorten omaa päätöksentekokykyä tuetaan pienin askelin ja valinnoin. Oppivelvollisuustiimin NEET-tilanteessa olevien nuorten kanssa tekemä moniammatillinen työ rakentaa luottamuksellista vuorovaikutusta myös kotiin jalkautuvalla palvelulla ja tukemalla vapaa-ajan toimintaa.
- **Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa nuorten omaa tavoiteasetantaa, suunnitelmien tekoa ja vaihtoehtojen tunnistamista tuetaan olemalla yhteydessä, keskustelemalla ja tukemalla.** Olennaista on nuoren oma kokemus siitä, että voi päättää omista asioistaan. Enemmän tukea tarvitsevia tuetaan alussa enemmän ja tehdään joitakin asioita heidän puolestaan, nuoren tahdissa. Nuoria ohjataan olemaan itse tai yhdessä työntekijän kanssa yhteydessä. Kun nuori kiinnittyy oikeaan palveluun (esim. mielenterveyspalvelut), oma toimijuus voi vahvistua.
- **Järjestötoimijat mainitsevat nuoren omaa toimijuutta tukevinä toimintatapoina nuoren rinnalla kulkemisen.** Työssä selitetään nuorelle auki erilaisia vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia sekä näiden vaikutuksia nuoren hyvinvointiin ja talouteen. Nuoren oma toimijuus on keskiössä, ja tavoitteena on nuoren vastuun lisääminen kohti itsenäisyyttä. Seurakuntien työssä korostuu nuoren kanssa tekeminen ja sitä kautta tukeminen.

4.3 Hyvät käytännöt

Selvityksessä on tunnistettu hyviä käytäntöjä työntekijäkyselyn ja asiantuntijahaastattelujen pohjalta

- nuorten tavoittamiseen,
- nuorten tukemiseen ja

- palveluiden polutukseen ja siltaamiseen liittyen.

Hyvät käytännöt nuorten tavoittamisessa kytkeytyvät monikanavaisuuteen ja pitkäjänteisyyteen. Monikanavaisuudessa osatekijöitä ovat kanavien moninaisuus, kanavien nuorilähtöisyys ja jalkautuminen. Nuoria tavoitellaan tyypillisesti usein ja monilla eri tavoilla. Yhteydenpitotapoja ovat mm. tekstiviesti, WhatsApp, puhelut, sähköposti, kirje ja Maisa-viesti. Sosiaalisessa mediassa kanavina ovat Facebook, Instagram ja Tiktok. Jalkautuvaa työtä tehdään siellä, missä nuoret liikkuvat. Nuori saa valita tapaamispaikan ja palvelu etenee nuoren tahtiin. Tapaamissa tutustutaan ja kysytään kuulumisia, mikä kasvattaa luottamusta. Joissakin tapauksissa nuoria tavoitetaan läheisen yhteydenoton perusteella. Ystävien ja perheen merkitystä korostettiin erityisesti nuoren oman motivaation tukemisessa. Luottamuksen syntymistä nuoreen edistää kestävä ja pitkäkestoinen toimiminen ja tunnettuus. Nuoria tavoitellaan ja tavoitetaan myös palveluiden välillä ja nivelvaiheissa. Tavoittaminen ei ole kertaluontoista, vaan työntekijät seuraavat nuoren polkua tapaamisten välillä ja jälkeen. Haastattelujen mukaan nuoren kiinnittymisessä oikeanlaisiin palveluihin keskiössä on seuranta ja yhteydenpito nuoriin nivelvaiheiden jälkeen.

Hyvä käytäntö: Matalan kynnyksen kohtaamiset ja jalkautuminen

- Ohjaamo on keskeinen tavoittamispaikka, josta nuoria ohjautuu muihin toimintoihin. Ohjaamo toimii "yhden luukun" periaatteella, jossa nuori voi saada apua useaan asiaan samalla käynnillä.
- Etsivän nuorisotyön säännölliset jalkautumiset nuorten pariin mm. yhteistyöpaikoihin, josta nuoria tavoitetaan
- Järjestöt ja järjestömäiset toimijat tekevät ruohonjuuritason kohtaavaa työtä ja tavoittavat vaikeimmin tavoitettavat nuoret, jotka jäävät muiden palveluiden katvealueelle. Esimerkiksi Sovinto on luonut olohuonemaisen, matalan kynnyksen paikan, joka tarjoaa yhteisöllisyyden kokemuksen.
- Sosiaali- ja terveystieteiden Kesäterkkari-toiminta

- Näkyvät tapahtumat, kuten katukulttuuriin liittyvät "Street Show" –tapahtumat (HNMKY), ovat auttaneet tavoittamaan nuoria.
- Myös "puskaradio" on koettu toimivaksi tavaksi tavoittaa nuoria työpajatoimintaan; nuoret kuulevat toiminnasta kavereiltaan ja jakavat tietoa eteenpäin hyviksi kokemistaan palveluista.

Hyvä käytäntö: Lakisääteinen kohtaaminen

- Puolustusvoimat järjestää lakisääteisiä, kaikkia kyseisen vuoden kutsuntaikäluokan nuoria miehiä velvoittavia kutsuntatilaisuuksia. Tämä luo pakollisen kohtauspisteen niille NEET-tilanteessa oleville nuorille, jotka eivät muuten kiinnity palveluihin. Puolustusvoimien ja etsivän nuorisotyön yhteistyössä kutsuntapaikoille on luotu Aikalisä-toimintamalli¹⁰, jossa jokainen nuori saa mahdollisuuden keskustella etsivän nuorisotyön kanssa hänen mielessään olevista kysymyksistä ja huolista. Tämä kutsuttu monialaisen yhteistyön malli on käytössä kaikkialla Suomessa.

Hyvä käytäntö: Oppivelvollisuustiimi (alle 18-vuotiaille) ja opiskeluhoollon monialainen asiantuntijaryhmä

- Oppivelvollisuustiimi (KUVA, SOTEPE, KASKO) on alle 18-vuotiaiden osalta toiminut erittäin hyvin NEET-tilanteiden tunnistamisessa. Oppivelvollisuustiimi toteuttaa lakisääteistä palvelua KASKOn, NUPAn ja SOTEPE:n kanssa yhteistyössä.
- Kouluissa ja oppilaitoksissa tapahtuva yksilökohtainen opiskeluhoollon monialainen asiantuntijaryhmä on lakisääteinen toimintamalli, joka on koettu tehokkaaksi ja vaikuttavaksi työskentelytavaksi nuoren oman toimijuuden tukemiseksi.

¹⁰ <https://www.intory.fi/etsiva-nuorisoty/aikalisa/>

Hyvä käytäntö: NEET-verkosto sekä etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajojen pääkaupunkiseudulla toimivat alueelliset verkostot

- NEET-verkoston tapaamiset tiedon vaihtamisen alustoina
- Aluehallintoviraston valtuuttaman ja tukeman nuorten työpajojen alueelliseen verkoston (jota HNMKY koordinoi) toimivuutta vahvistavat selkeät rakenteet, tarvelähtöiset tapaamiset, kentän kuuleminen ja selkeä vastuunjako.

Hyvä käytäntö: Nuoren tavoitteiden määrittely yhdessä, sanoittaminen ja saattaminen

- Nuoren poluttumista oikeanlaisiin palveluihin oikea-aikaisesti tukevat nuoren tavoitteiden määrittely yhdessä, palveluiden sanoittaminen ja saattaminen sekä rinnalla kulkeminen.
- Etsivä nuorisotyö on roolissaan "sanoittajana" ja "saattajana" nuoren ja palveluiden välillä siirtymissä uusiin palveluihin (esim. koulun alku, siirtyminen työpajalle).
- Esimerkki räätälöidystä polusta: *"Ohjaamosta tavoitetun nuoren poluttaminen etsivän nuorisotyön kautta Sovinnon työpajalle, jossa nuori pääsi suorittamaan yhteisiä tutkinnon osia (YTO-opintoja) pajaympäristössä. Tämä teki palvelupolusta mahdollisimman yksilöllisen ja kevyen."*

Hyvä käytäntö: Nuoren eteneminen palvelun sisällä

- Työpajatoiminnassa (esim. HNMKY:ssä) tehdään pitkäjänteistä rinnalla kulkemista, jolloin nuori "etenee" talon sisällä ja saattaa jopa työllistyä lopulta järjestöön. Tämä edellyttää luottamuksen rakentamista ja pitkäjänteisen tuen ylläpitoa.

Inton julkaisun¹¹ mukaan nuoren mahdollisuus edetä jonkin tahon tarjoamissa puitteissa edellyttää myös sitä, että yhteiskunnan tunnistamien palveluiden valikoimassa sekä niiden järjestämisen tueksi on olemassa riittävät työkalut (lait, eri palvelujen yhteensovitetut toimintamallit ja yhteistyökäytännöt, kestävät rahoitusratkaisut), joiden avulla kyseinen taho (HNMKY, Helsingin kaupunki tai joki muu toimija pystyy tarjoamaan monipuolisesti ja "yhdessä katon alla" ihan poluksi asti erilaisia mahdollisuuksia (esim. nuorilähtöiset starttivalmennukset / kuntouttava työtoiminta -> työkokeilu -> palkkatuettu työsuhde / tuettu oppisopimuskoulutus jne.) nuorille, jotka eivät sillä hetkellä ole tutkintotavoitteisessa koulutuksessa tai palkkatyösuhteessa.

Viime aikoina juuri tämä palveluvalikoima ja mahdollisuudet erilaisten toimintojen järjestämiseen työn ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille on yleisesti ottaen kehittynyt negatiiviseen suuntaan lakisääteisiä palveluja koskevien tulkintojen sekä erilaisten rahoitusehtojen tiukentumisen (ja tietenkin itse rahoitusosuuksien koon) suhteen. Tällainen kehitys on valitettavasti käytännössä vähentänyt monien palveluntarjoajien mahdollisuuksia sellaiseen nuorilähtöiseen toimintaan, johon ehkä aiemmin on ollut huomattavastikin paremmat mahdollisuudet, ja jonka toimijat kokemustensa perusteella näkisivät tälläkin hetkellä hyvin tarkoituksenmukaiseksi. Tämä toki koskee nuorten parissa toimivia tahoja valtakunnallisesti, ei yksinomaan juuri Helsingissä.

4.4 Nykyisen palveluekosysteemin toimivuus ja kehittämistarpeet

Nykyinen Helsingin alueen NEET-palveluekosysteemi on laaja, monitahoinen ja sen koetaan olevan löyhästi organisoitunut. Sitä luonnehtii toimijoiden moninaisuus, toimialojen välillä ja sisällä. Palveluekosysteemissä on tiettyjä yhteistyön alustoja, esim. Ohjaamo

¹¹ <https://www.intory.fi/ajankohtaista/uutiset/tyopajojen-toimintaedellytykset-on-turvattava-nopeasti/>

(palveluntarjoajat saman katon alla) ja NEET-verkosto (tiedon välittäminen ilmiöstä). Ekosysteemissä on paljon palveluita ja toimijoita, mutta sen rakenne on sirpaleinen ja hajainen. Palvelut on jäsennetty pääasiassa organisaatiolähtöisesti, ei nuorilähtöisesti. Tällä viitataan siihen, että palvelurakenne ei kykene täysin nykyisessä muodossaan vastaamaan kohderyhmän kasautuneisiin ongelmiin. Järjestelmätasolla ei ole selkeitä prosesseja tai yhteisesti jaettua tietoa kokonaisuuden toimivuudesta. Tiedonsiirron kysymykset ja käytännön toimintatavat ovat monilla toimijoilla yhteisiä. Kuitenkaan rakenteellisesti tiedonsiirron kitkattomuuteen ei ole vielä pystytty, vaikka valmiudet ovat olemassa.

Jatkossa tulisi systematisoida palveluekosysteemiä kokoamalla toimijat yhteen, määrittelemällä ohjausprosessit ja koordinaatio sekä kehittämällä tiedonsiirron rakenteita päällekkäisyyksien välttämiseksi. Koordinaatiovastuu tulisi toteuttaa selkeän vastuunjaon kautta toimialakohtaisessa yhteistyössä, jolloin johtaminen ja ilmiön ymmärrys on lähempänä asiakasrajapintaa. Tämä on Helsingissä uudessa kaupunkistrategiassa hyvin määritelty ja vastuutettu.

Toimijoiden tasolla tulisi vahvistaa tietoisuutta toisten palveluista. Päällekkäisiä toimintoja on runsaasti, minkä vuoksi tarvitaan joustavampia rakenteita ja parempaa koordinaatiota toimijoiden välillä. Moniammatillisuus ja viranomaisten yhteistyö vahvistavat eri näkökulmien huomioimista ja tiedon välittymistä. Oppilaitoksissa (esim. kuraattorit tai psykologit) ei välttämättä osata ohjata nuoria palveluihin, minkä vuoksi tarvitaan verkosto- ja koulutusmalli, jossa oppilaitosten henkilöstö oppii sujuvasti ohjaamaan nuoria oikeiden toimijoiden luo. Työntekijät näkevät, että jatkossa tulisi panostaa NEET-tilanteiden tunnistamiseen ajoissa ja työntekijöiden tiedonkulun kuilujen tunnistamiseen ja ratkomiseen. NEET-riskissä olevia nuoria voitaisiin tavoittaa jo oppilaitosten sisällä, mutta tähän ei ole vakiintunutta yhteistyörakennetta.

Nuorten tavoittamista vahvistaisivat viestinnän monikanavaisuus ja -kielisyys, nuoren tahitiin eteneminen, palveluiden sanoittaminen nuorelle ja liikkuvat ja kotiin vietävät palvelut. Nuoren työllistymistä tukisivat toimijoiden mukaan esim. työpajatoiminta, välityömarkkinoiden kehittäminen, osa-aikatyön vaihtoehdot, työkokeilut ja työelämään tutustuminen.

Nuorten koulutuspolkuja tukisivat toisen asteen opintojen tuen vahvistaminen, ammatinvalinnan ohjaus, oppimiskyvyn kartoitukset, yksilöllisiin tarpeisiin sopivat palvelut, esim. työpajojen opinnollistaminen ja osatutkinnot ja ylipäätään pedagogisen näkökulman vahvistaminen NEET-tilanteissa.

Eri toimijoiden välinen yhteistyö toimii usein hyvin henkilötasolla, mutta rakenteet ovat epäselvät. Esimerkiksi rahoituksen, vastuun ja järjestämisvelvollisuuden rajat ovat epäselviä yksittäisten tilanteiden näkökulmasta. Esimerkiksi nuorta saattaen vaihtamisessa palvelusta toiseen voidaan astua toisen organisaation toimivallan sisälle, mikä vaikeuttaa palvelun sujuvuutta palveluntuottajien välillä. Kuitenkin lakisääteisessä palvelussa vastuut ja rakenteet on määritelty selkeästi. Toimivaltakysymykset tulevat esiin myös silloin, kun nuoren tilanne ei kuulu selkeästi millekään sektorille.

Palveluekosysteemiä tulisi työntekijöiden näkökulmasta kehittää moniammatillisempaan, monialaisempaan sekä nuorten yksilölliset tarpeet huomioivaan suuntaan. Sisällöllisesti tulisi parantaa sekä työllistymiseen että koulutukseen liittyviä palveluita. Moniammatillisen näkökulman vahvistamisella voitaisiin tunnistaa nykyistä paremmin asiakassegmenttejä. Tämä vahvistaisi ymmärrystä eri palvelujen ja toimijoiden roolista nuorten elämässä ja palvelun oikea-aikaisuudesta. Moniammatillisuus ja organisaatioiden välinen yhteistyö sujuvoittaisi siirtymiä palveluiden välillä ja tekisi palveluketjuista joustavampia. Palveluiden piiriin pääsyä useampaa kautta tulisi vahvistaa. Erityisesti sote-palveluiden ja terveydenhuollon vahvempi integrointi nuoren tilanteen arvioimiseen tukisi nuoren kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Palveluiden osuvuudessa on ajallinen ja paikallinen näkökulma. Ajallisesti palveluiden osuvuus kytkeytyy nopeuteen nuoren yhteydenottoon vastaamisessa, palvelujen aukioloaikoihin ja pitkällä tähtäimellä palvelujen pitkäjänteisyyteen. Paikkaan perustuva näkökulma korostaa kotiin vietävää työtä ja nuoren arjenhallinnan käytännön ohjausta. Palveluiden osuvuus vaatii myös ohjausta ja tukea, esim. rinnalla kulkemista ja tavoitteellisen toiminnan järjestämistä. Tämä edellyttää resursointia, erityisesti työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön.

Vaikka Ohjaamo on keskeinen yhteistyön alusta, nousee haastatteluissa esiin tarpeita ja suunnitelmia ohjaamon kehittämiseksi. Haastatteluissa korostetaan tarvetta parantaa Ohjaamon yhteistyön rakenteita, jotta toiminta ei perustuisi vain yksittäisten työntekijöiden henkilökohtaisiin suhteisiin, vaan olisi vakiinnutettu rakenteisiin. Tähän liittyen todetaan, että Ohjaamossa on ollut viime vuosina selvä puute koordinaatiossa, koska nimettyä koordinaattoria ei ole ollut, ja koordinoiva rooli on ollut sen vuoksi vaihtuva ja epämääräinen. Haastatteluihin osallistuneet tahot arvioivat, että kaupunkiyhteistä yhteistyötä tulisi vahvistaa entisestään siten, että työntekijöiden lisäksi myös heidän esihenkilöstöään olisi mukana; alle 18-vuotiaiden oppivelvollisuuden koordinaatiosta vastaavan tiimin toivotaan olevan jatkossakin Ohjaamon kyljessä ja Ohjaamoa tulisi kehittää entistä laajempaan ja intensiivisempään muotoon, joka sisältäisi pitkäkestoisen, räätälöidyn valmennusmallin ja useampia ammattilaisia.

Vaikka Ohjaamon lähellä oleminen jo itsessään helpottaa ohjautumista, Ohjaamon roolia palvelupolkujen sujuvoittajana pyritään kehittämään. Työllisyyspalveluissa pyritään haastattelujen mukaan siihen, että Ohjaamon kautta nuori ei suoraan tulisi työnhakija-asiakkaaksi, vaan kumppaneiden kanssa pyrittäisiin löytämään ratkaisu ennen työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumista. Ohjaamo on paras esimerkki siitä, että nuori saa saman päivän aikana apua useaan asiaan, kuten Kelan tukiin, opintojen pariin hakeutumiseen ja sosiaalisen työnsä asiakkuuteen liittymiseen.

4.5 Palveluekosysteemien vertautuminen Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla

Asiantuntijahaastatteluiden mukaan niin Helsingissä kuin Espoossa ja Vantaalla monialaisen yhteistyön vahvistamista pidetään yhtenä tärkeimmistä kehityskohteista NEET-tilanteessa olevien nuorten palveluekosysteemien kehittämiseksi. Kuitenkin kaikissa näissä kaupungeissa yhteistyötä haastavat lainsäädäntö ja tietosuojasäännökset, jotka rajoittavat tiedonvaihtoa; tämän vuoksi yhteistyö perustuu usein työntekijöiden henkilökohtaisiin suhteisiin, mikä tekee siitä haavoittuvaa henkilöstön vaihtuessa.

Helsingin, Vantaan ja Espoon kaupungit tekevät keskenään yhteistyötä tietyissä vakiintuneissa rakenteissa. Pääkaupunkiseudun Ohjaamot tekevät kohtalaisen hyvää yhteistyötä ja vaihtavat tietoa siitä, mitä kussakin kaupungissa on meneillään Ohjaamon toiminnoissa. Etsivä nuorisotyö tekee säännöllistä yhteistyötä PKS-koordinaattorin johdolla mm. tapaamisten, koulutusten ja ilmiötyöryhmien muodossa. Myös Kauniainen on mukana tässä yhteistyössä. Lisäksi on tehty jalkautuvaa työtä (esim. marraskuussa 2025 päättynyt "Nuorisotyö raiteilla" -hanke), jonka lisäksi kaupunkien työntekijät tapaavat pari kertaa vuodessa jakaakseen tietoa toimivista käytännöistä.

Haastatellut asiantuntijat tunnistivat, että kaupunkien välillä on tärkeää pitää yllä "yhteistä niveletöntä toimitusta", kun nuoret muuttavat kaupungista toiseen. Sekä Helsingissä, Vantaalla että Espoossa korostettiin kohtaamisen ja luottamuksen rakentamisen merkitystä palveluihin kiinnittymisessä. Jos nuori kokee tulleen sivuutetuksi tai kohtaaminen ei ole nuorilähtöinen, riski palvelusta tippumiselle on suurempi.

Kaupunkien väliset merkittävimmät erot liittyvät organisaatorakenteisiin, erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden sijoittumiseen, sekä strategiaan painopisteisiin. Toisin kuin Suomen muilla alueilla, joissa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä vastaavat nykyisin hyvinvointialueet, Helsingissä myös sosiaali- ja terveyspalvelut ovat edelleen kokonaisuudessaan kaupungin palveluita. Hallinnolliset uudistukset (hyvinvointialueiden ja työelämysalueiden käynnistyminen) on aiheuttanut haastateltujen tahojen mukaan taantumista ekosysteemiajattelussa, ja isot toimijat ovat vetäytyneet miettimään omia toimintojaan uudelleen. Uudistukset ovat osittain pakottaneet organisaatiot keskittymään lakisääteisiin tehtäviin ja tulosten tuottamiseen. Vantaalla ja Espoossa hyvinvointialueet ovat erillään kaupungeista, ja tämän nähdään aiheuttavan tukoksia ja haasteita yhteistyöhön (mm. henkilöstön vaihtuvuuden ja resurssien puutteen vuoksi).

Kaikissa näissä kaupungeissa tiedonkulku NEET-tilanteessa olevien nuorten palveluekosysteemissä on arvioitu paikoittain hitaaksi ja heikoksi, ja yhteisiä alustoja tai työvälineitä yksilötason tiedon jakamiseen ei ole. Haastatteluissa nostettiin esiin toive digitaalisesta "reissuvihosta" tiedon jakamisen helpottamiseksi. Vaikka Helsingin, Espoon ja

Vantaan kaupunkien peruspalveluverkostot ja haasteet ovat samankaltaisia, niiden hallinnolliset rakenteet eroavat merkittävästi toisistaan, mikä vaikuttaa monialaisen yhteistyön sujuvuuteen.

4.6 Nuoren ääni

4.6.1 Kokemukset palveluista

Osana selvitystä toteutettiin kokemusasiantuntijuuteen perustuvia haastatteluita NEET-tilanteessa oleville nuorille (n=10). Nuoria tavoitettiin sekä Sovinnon työpajatoiminnan että Helsingin etsivän nuorisotyön kautta. Seuraavassa esitetään anonyymisti heidän kokemuksensa palveluista.

Nuoret olivat olleet erityisen paljon tekemisissä työllistymiseen ja koulutukseen liittyvien palveluiden sekä mielenterveys- ja tukipalveluiden kanssa. Kaikki haastatellut olivat asioineet työllisyyspalveluissa, joiden kautta he olivat usein ohjautuneet myös muihin palveluihin. Monet nuorista olivat olleet yhteydessä myös Ohjaamoon, jota he olivat hyödyntäneet muun muassa työllistymis- ja koulutusasioiden järjestämisessä sekä työpajoihin ohjautumisessa. Lisäksi nuoret olivat käyttäneet laajasti terveyspalveluita, erityisesti mielenterveyspalveluja. He olivat saaneet esimerkiksi erilaisia terapioita, kuten lyhyttä psykoterapiaa, ja olleet yhteydessä psykiatriin sairaanhoitajiin, koulupsykologeihin sekä terveydenhoitajiin.

Useat haastatteluihin osallistuneet nuoret olivat saaneet apua nuorisopalveluiden tarjoamasta etsivästä nuorisotyöstä. Etsivän nuorisotyön toiminta oli nuorten keskuudessa koettu erittäin hyödylliseksi. Etsivän nuorisotyön oli koettu tarjonneen kattavaa ja henkilökohtaista tukea ilman nuoren hylkäämistä. Nuorilla oli kokemuksia siitä, että etsivä nuorisotyö ei ollut luovuttanut nuoren suhteen, vaikka tämä olisi ollut poissa kuukausia tai kokenut olevansa syrjäytynyt tai "menetetty tapaus". Yhteyttä oli pidetty silti, vaikka nuori ei olisi itse uskaltanut ottaa kontaktia etsivän nuorisotyön suuntaan oma-aloitteisesti. Tutkimusten

mukaan kohtaamisen laatu onkin keskeinen tekijä siinä, miten nuoret palvelut kokevat (Honkanen et al, 2018).

Useat haastatelluista nuorista olivat olleet yhteydessä tai osallistuneet myös Helsingin alueen työpajatoimintaan, kuten Sovinnon työpajatoimintaan. Kokemukset työpajatoiminnasta olivat hyvin positiivisia; työpajatoiminta koettiin tärkeäksi keinoksi nuorten oman päivärytmin ylläpitämisessä ja arjen tekemisessä toiminnallisemmaksi. Työpajatoiminta oli tarjonnut turvallisen ja paineettoman ympäristön sekä päivärytmin tukea. Nuoret kokivat pajat turvallisina ja paineettomina tiloina, joissa on mahdollisuus keskittyä. Työpajat olivat tarjonneet nuorille mahdollisuuden tehdä käytännön työtehtäviä, jonka koettiin edistävän nuoren omaa työllistymiskykyä ja löytämään uusia kiinnostavia aloja. Työpajat olivat nuorten kokemusten mukaan tarjonneet myös sosiaalista tukea ja kohtaamisia; pajoilla on koettu olevan hyvä ilmapiiri, ja nuoret ovat saaneet ystäviä ja uusia tuttavuuksia. Pajaohjaajat olivat antaneet apua myös henkilökohtaisissa asioissa, kuten tunteiden käsittelyssä ja asunnon etsimisessä.

Työllisyyspalveluiden kautta oli osallistuttu työkokeiluun, kuntouttavaan työtoimintaan sekä Omaväylä-valmennukseen. Osa nuorista oli käynyt myös työnhakupsykologin vastaanotolla kartoittamassa omia tulevaisuuden suuntaviivoja. Myös Ohjaamo oli koettu toimineen hyvin osana palvelukokonaisuutta moniammatillisen tuen tarjoamisen vuoksi.

Haastatteluihin osallistuneet nuoret olivat löytäneet palveluiden pariin pääsääntöisesti jonkun muun ohjaamana, kuten TE-toimiston virkailijoiden, koulun opinto-ohjaajan, vanhempien, ystävien tai etsivän nuorisotyöntekijän kautta. Nuoret kokivat kuitenkin joutuvansa olemaan hyvin oma-aloitteisia löytääkseen apua tai saadakseen vastauksia mieltä askarruttaviin kysymyksiin. Nuoret toivoivatkin, että työn ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille suunnatuista palveluista tiedotettaisiin ja viestittäisiin enemmän eri väylien kautta, ja että palveluita kehitettäisiin helpommin lähestyttäviksi.

Nuoret olivat kokeneet suuria eroja siinä, miten heitä on kuunneltu ja ymmärretty eri palveluiden parissa. Työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö saivat kohtaamisten osalta eniten

kiitosta; työpajoilla kohtaamiset oli koettu lämpöisinä ja nuoret olivat kokeneet voivansa olla avoimia omista tilanteistaan. Etsivä nuorisotyö oli koettu erittäin hyvänä ja nuorten tarpeisiin vastaavana palveluna.

Sen sijaan nuorten kokemukset erityisesti mielenterveys- ja terveystalvaeluista sekä TE-palveluista olivat heikkoja. Mielenterveystalvaeluissa osa nuorista oli kokenut, ettei heidän avuntarpeitaan otettu riittävällä vakavuudella huomioon. TE-palveluissa nuoret olivat kohdanneet haasteita byrokraatian suhteen; kokemuksia oli tilanteista, joissa nuorten tilannetta koskevia lausuntoja tekivät sellaiset tahot, joille nuorten tilanteet ja taustat eivät olleet en-tuudestaan tuttuja. Vaikka nuorten kokemukset TE-palveluista olivat näiden haasteiden myötä heikkoja, nuoret kuitenkin kehuivat ja kiittivät niiden TE-palveluiden virkailijoiden toimintaa, jotka olivat kohdanneet heidät ja hoitaneet heidän asioitaan. Nämä havainnot ovat osin linjassa sen suhteen, että usein esimerkiksi Nuoren muu tilanne (esim. mielenterveys, arjenhallinta ja sosiaaliset suhteet) jäävät ”työ ensin” -aktivointiin pohjautuvissa palvelujärjestelmissä kuten työllisyystalvaeluissa huomaamatta (Norvell Gustavsson & Jonsson, 2024).

Osa haastatteluihin osallistuneista nuorista oli kokenut tulleen kohdelluksi väärin palveluissa ja kokemuksia oli mm. rasismista ulkonäköön tai taustaan liittyen (esim. lääkäriissä tai koulussa). Tämän vuoksi nuorten ongelmia oli heidän kokemusten mukaan sivuutettu ennakkooletusten vuoksi.

4.6.2 Kokemukset palveluprosesseista ja siirtymistä palveluiden välillä

Haastatteluihin osallistuneilla nuorilla ei ollut juurikaan kokemuksia palveluprosessien kesken jäämisestä. Kuitenkin, jos nuorella oli jäänyt palveluprosessi kesken, syyt olivat johtuneet byrokraatiasta, epäselvyyksistä tilanteen etenemisessä tai tuen puutteesta. Mielenterveyspuolella hoitokontaktit olivat loppuneet äkillisesti ilman jatko-ohjeita seuraaviin toimenpiteisiin ja vaatimaan kuntoutuspsykoterapiaan ei oltu päässyt yrityksistä huolimatta. TE-palveluissa haasteita oli aiheuttanut vastuuvirkaailijan vaihtuminen (jolloin prosessi oli alkanut alusta) ja se, että tilanteita koskevat lausunnot tulivat henkilöiltä, jotka eivät

tienneet nuorten taustoista ja tilanteista juurikaan.

Nuorilla oli heikkoja kokemuksia myös palveluiden välisistä siirtymistä. Siirtymät palveluiden välillä eivät olleet kokemusten mukaan olleet sujuvia, vaan nuoren on itse pitänyt etsiä ja selvittää seuraava askel edellisen palvelun loputtua, jonka myötä oli syntynyt viiveitä ja taukoja palveluiden piirissä olemiseen. Myös osa palveluista oli koettu kestoltaan liian lyhyiksi, eikä oppimisvaikeuksiin ollut saatu kaivattua tukea resurssien puutteen vuoksi.

Haastattelut olivat linjassa aiemman tutkimustiedon kanssa. Useissa tutkimuksissa on havaittu, että NEET-tilanteessa olevat nuoret kokevat palvelujärjestelmän sirpaleisena ja vaikeasti hahmotettavana. Nuoret saattavat samanaikaisesti tarvita mielenterveys-, sosiaali-, toimeentulo- ja työllisyyspalveluja, mutta vastuu kokonaisuuden hallinnasta jää usein nuorelle itselleen, vaikka voimavarat olisivat heikot. (esim. Ose & Jensen, 2017)

4.6.3 Nuorten kehittämisideat tulevaisuuteen

Nuoret arvioivat, että mielenterveys- ja päihdepalveluiden suhtautumisen nuoriin tulisi muuttua radikaalisti. Nuorilla oli ikäviä kokemuksia kohdatuksi tulemisesta, ja nuoret toivoivatkin, että kohtaaminen ja kuulluksi tuleminen kehittyisi paremmaksi. Myös psykologitoimintaa toivottiin sijoitettavaksi matalan kynnyksen paikkoihin, kuten Ohjaamoon tai työpajoihin. Tämän nähtiin edistävän ja madaltavan avun hakemisen kynnystä.

”Psykologikin voisi olla hyvä siellä missä nuoren on helppo lähestyä. pajoissa psykologi olisi nuorten saatavilla. helpompi tutustua siihen ihmiseen, laskisi kynnystä.” (Yksilöhaastatteluun osallistunut nuori)

Nuorten mukaan NEET-tilanteessa oleville nuorille suunnattuja palveluita tulisi mainostaa enemmän ja tuoda ne näkyviksi moniväyläisesti. Valmistuville nuorille tulisi antaa jo oppilaitoksissa enemmän infoa palveluista ja siitä, miten niihin voi tarvittaessa hakeutua koulun päättymisen jälkeen. Nuoret toivoivat myös sujuvampia siirtymiä palveluiden välillä, jotta ei syntyisi pitkiä taukoja, ja että heille kerrottaisiin etukäteen, miten palveluprosessissa tulisi

toimia ja mistä saada tukea prosessin edistämiseksi.

Muita nuorten toiveita olivat toimijoiden jälkisoitot nuorille palvelun päätyttyä (seuranta), työpajatoiminnan laajentaminen, ilmainen ruoka työpajoilla sekä joustavat säännöt, jonka pohjalta työpajajaksoa voisi jatkaa myös sen päättymisen jälkeen.

Palvelu, joka nuorten mielestä aidosti auttaisi heitä eteenpäin, olisi matalan kynnyksen yksilöllinen ja käytännönläheinen palvelu, joka yhdistää sosiaalisen tuen ja ammatillisen kehittymisen. Ihannepalvelu yhdistäisi sekä päivärytmin, että tuen tarjoamisen. Nuoret kokivat, että toimivimmat palvelut ovat jo olemassa olevien työpajojen kaltaisia.

"Tän kaltaiset työpajat, missä pääsee tekemään noita käytännön työtehtäviä, ne on ainakin itselle eniten edistänyt omaa työllistymiskykyä ja herättänyt kiinnostusta ja auttanut löytämään aloja, joista on oikeasti kiinnostunut ja mitä ei ollut ennen työkkärissä ehkä mainittu." (Keskustelutilaisuuteen osallistunut nuori)

Nuoret toivoivat palveluilta enemmän yksilöllisyyttä ja kohdennettua apua, esim. vertais-tuen muodossa; eräs kuultu nuori toivoi sellaista työpajatoimintaa, jossa olisi samanlaiset taustat omaavia nuoria. Oppimisen tuen vahvistamiseksi toivottiin koulun jälkeistä pienryhmää tai paikkaa, jossa olisi opettajia, jotka pystyisivät antamaan tukiopestusta haastavaksi koettuihin oppiaineisiin. Nuoret toivoivat, että työpajoilla olisi erityisopettajan kaltainen henkilö, joka voisi kiertää ja auttaa nuoria koulutehtävissä. Nuoret näkivät, että eri toimijoiden parempi yhteistyö NEET-tilanteessa olevien nuorten auttamiseksi edellyttäisi mukaan tiedonkulun parantamista, byrokratian keventämistä, ammattilaisten jalkautumista sekä omien tilojensa ulkopuolelle että muiden palvelujen toimipisteisiin ja nuoren asettamista yhteistyön keskiöön.

"Työkkäristä olisi hyvä, kun ne työntekijät olisi tullut tänne paikalle, jossain aikaisemmissa kuntouttavan työtoiminnan jutuissa tullut paikan päälle ja sitten ollaan enemmän kontaktissa ja samalla sivulla kaikki, ei ole rikkinäistä puhelinta, et mä kerron täällä mitä työkkäri on sanonut ja täältä sit työkkäriin mitä on täällä sanottu. Enempi samassa tilassa ja yhteisiä keskusteluja."

(Yksilöhaastatteluun osallistunut nuori)

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA OPIT HANKKEESTA

Tässä luvussa tarkastellaan hankkeen tiedonkeruun tuloksista esiin nousseita johtopäätöksiä NEET-tilanteessa olevien nuorten palveluekosysteemistä, sekä oppeja selvityksen toteutuksesta.

5.1 Johtopäätökset tutkimuskysymyksittäin

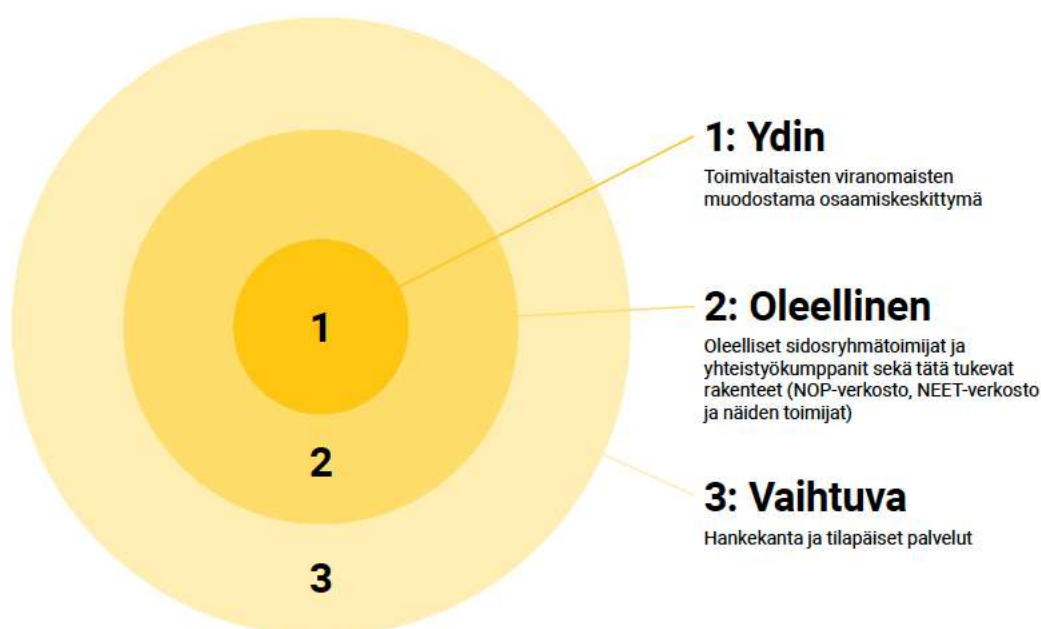
5.1.1 NEET-ekosysteemin toimijat, tavoitteet ja roolit

Helsingin kaupungin alueella NEET-tilanteessa olevien nuorten parissa toimivan ekosysteemin keskeiset toimijat (ydin) ovat nuorisopalvelut (erityisesti etsivä nuorisotyö) ja työllisyyspalvelut (Helsingin työllisyysliikelaitos) sekä oppivelvollisten osalta lakisääteistä palvelua tarjoava monialainen oppivelvollisuustiimi. Tähän kytkeytyy myös sosiaalityön sekä kasvatuksen ja opetuksen toimialan oppivelvollisuuden tuen yksikkö sekä toimialan ammatilliset oppilaitokset, erityisesti Stadin ammattiopisto sekä sen eri toiminnot. Ekosysteemin ydin muodostuu siis käytännössä lakisääteisten palvelujen ympärille. Työllisyyspalvelujen yhteydessä sijaitseva Ohjaamo muodostaa parhaimmillaan toimiessaan alustan näiden keskeisten toimijoiden muodostamalle yhteistyölle. Toimijoiden tavoitteet ja roolit NEET-tilanteessa olevien nuorten tukemisessa on esitetty tarkemmin raportin luvussa 3. Roolit ja tavoitteet ovat toisiaan tukevia, eivätkä ne analyysin perusteella sisällä lähtökohtaisesti ristiriitoja.

Yhteistyösuhteet näiden avaintoimijoiden välillä ovat sekä rakenteellisia (eli eivät vain henkilöstä riippuvia, vaan yhteistyötä tukee tietty yhteistyörakenne) ja säännöllisiä (eli usein toistuvia). Yhteistyön tasoa arvioitiin tässä selvityksessä yksinkertaisella ”lisäämisen tarpeella”. Tämän osalta arvioitiin, että yhteistyötä tulisi nykyisestään merkittävästi vahvistaa.

Ekosysteemin toisen tason muodostavat ne toimijat, joilla on kiinteä tai kiinteäksi koettu yhteistyösuhde ekosysteemin muiden toimijoiden kanssa toimimiseen erilaisten NEET-tilanteessa olevien nuorten asioissa. Tässä yhteydessä yhteistyön tavat vaihtelevat riippuen

esimerkiksi yhteistyön hallinnan tavasta (esimerkiksi ostopalvelusopimus suoraan jostakin toiminnasta tai yleinen palveluohjaus). Käytännössä esimerkiksi Helsingin kaupungilla käytössä oleva palvelumanuaali helpottaa ekosysteemin avaintoimijoita tämän toisen tason toimintojen hahmottamisessa. Ekosysteemin **kolmannen tason** muodostavat erilaiset määräaikaisten hankkeet ja toiminnot, joita on myös toisen tason ylläpitäminä toimijoina. Näitä hanketason toimintoja ei ole kuvattu tämän selvityksen osana. Ekosysteemin tasoja on kuvattu kuvassa 11.

Kuva 11. Ekosysteemin tasot

Toinen näkökulma ekosysteemin eri toimijoiden yhteistyöhön on se, miten yhteistyötä ja palvelujen koordinoitua tai integroitua tehdään.

Henkilösuhteiden ja keskinäisen luottamuksen merkitystä korostettiin toistuvasti tämän selvityksen aikana toimijoiden välisen yhteistyön edellytyksenä. Luottamuksen taso arvioitiin aineiston havainnossa kohtuullisen hyväksi erityisesti avaintoimijoiden välillä. Verkoston ydin on muodostunut suhteellisen tiiviiksi, mutta toimijat ovat vielä itse kriittisiä ja varovaisia sen suhteen, miten hyvin tai tiiviisti yhteistyö nuoren kanssa toimii.

Selvityksessä kuullut toimijat, henkilöstö ja nuoret kokevat palveluekosysteemin laajaksi, monitahoiseksi ja liian löyhästi organisoiduksi. Selvityksen havainnoissa odotetaan nykyistä vahvempaa koordinaatiota ja vahvempia palveluohjausprosesseja. Myös käytössä olevat yhteistyörakenteet, vaikka niitä periaatteessa on, koetaan ajoittain epäselviksi. Lisäksi työntekijätasolla toimintojen tiedonvaihto ja kokonaiskoordinaatio nähdään lähinnä kohtalaiseksi ja tiedonvaihto myös palveluekosysteemin ytimessä usein liian hitaaksi tai epämääräiseksi. Haastattelu- ja kyselyhavainnoissa korostuu se, että palveluekosysteemiä ja sen käytäntöjä tulisi kehittää paremmin nuoria tavoittavaksi ja keskinäistä asiakasohjausta toimivammaksi.

Nuorten kokemukset osoittavat, että palveluekosysteemin kohtaamisosaamisessa on kehitettävää. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö näkyvät nuorten kokemuksissa palveluna, jossa ohjaus- ja kohtaamistilanteessa palveluote vastaa nuorten tarpeita. Toisaalta silloin kun nuoret ovat saaneet tukea, näkevät he sen tyytyväiseksi. Palveluekosysteemin sisällä siirtymien tulisi olla nuorten mielestä sujuvampia ja ohjaus nykyistä selkeämpää jo varhaisessa vaiheessa. Tutkimus korostaa tarvetta kehittää palveluja, jotka tukevat nuorta kokonaisena ihmisenä ja rakentavat luottamusta institutionaalisen kontrollin sijaan.

Palveluekosysteemin näkökulmasta kyse on johtamisen ja käytännön rakenteiden välisestä haasteesta. Tässä ”kaksoiskuvassa” on kyse siitä, että ekosysteemin johtotaso ymmärtää luottamuksen välttämättömäksi lähtökohdaksi, jota ilman ekosysteemi ei voi toimia, mutta käytännön johtaminen ja rakenteet eivät toistaiseksi tue arjen yhteistyötä riittävästi: ilman rakenteellista tukea (yhteiset mallit, yhteistapaukset, ”saattaen vaihto”, jaettu seuranta) hyödyt eivät valu työntekijätasolle eikä nuorten arjen polutukseen, jolloin myös palveluiden strateginen ja operatiivinen todellisuus uhkaavat eriytyä toisistaan (teemaa on tutkittu kansainvälisesti aiemmin esimerkiksi Lyons et al., 2025; Morgan et al., 2019). Tätä ”kaksoiskuvaa” ilmentää myös vuoden 2023 Sosiaalibarometrin tulokset (kts. Londén et al., 2023, s. 24, kuvio 4).

Selvityksen kohteena olleiden nuorten parissa toimivien toimijoiden ekosysteemissä on

tunnistettavissa kaksi keskeistä rakenteellista haastetta:

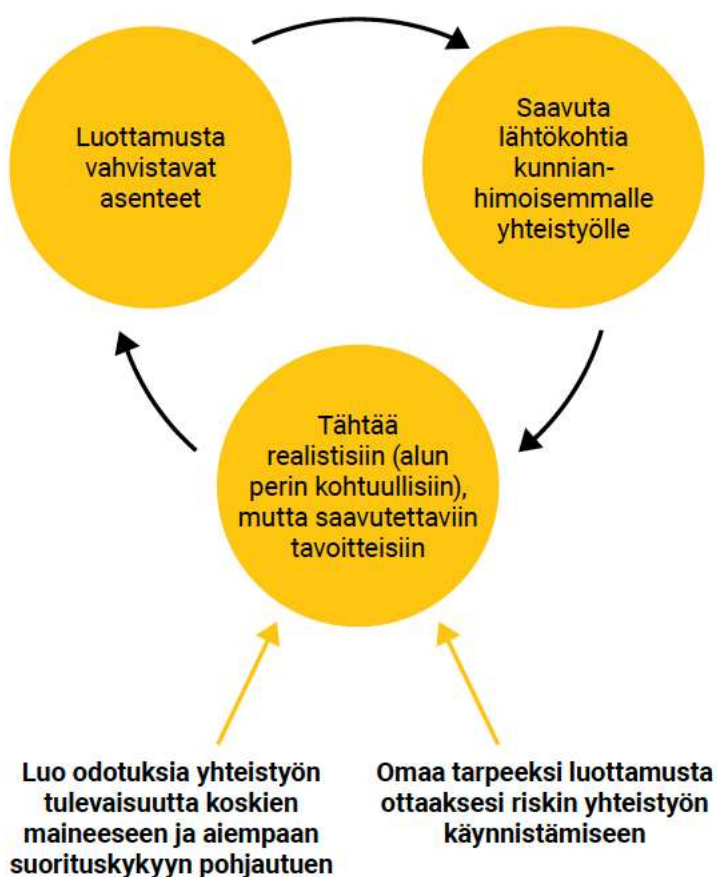
- (1) ensinnäkin ekosysteemin koordinointiin **käytössä olevia rakenteita ei ole johdettu riittävän tavoitteellisesti**. Yhteistyöverkostoja ja rakenteita toki on sekä henkilö-
solla että rakenteina, mutta niistä ei koeta saatavan riittävästi hyötyä. Selvityksen
työpajoissa pohdittiinkin, tarvitaanko Helsingin tapauksessa toimivaltaisten viran-
omaisten muodostamaa osaamiskeskusta tai vastaavaa rakennetta. Työpajakes-
kustelussa tultiin kuitenkin siihen tulokseen, että Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto
(NOP-verkosto) sekä Ohjaamo muodostavat jo nykyisin riittävät alustat, mikäli nii-
den tavoitteelliseen johtamiseen kiinnitetään huomiota. Tämä heijastaa aiemman
tutkimustiedon esiin nostamaa huolta siitä, että vasta riittävän vahvasti sanoitetut
tavoitteet, viestityt roolit ja yhteiset mittarit todellisuudessa mahdollistavat tulokse-
kasta poikkihallinnollista työtä.

Nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa (NOP-verkostossa) ovat jo koolla kaikki oleel-
liset toimijat. Kysymys on enemmän siitä, kyetäänkö palvelujärjestelmän käytännön
työskentelyä johtamaan verkostomaisesti. Tämä tarkoittaa yhteisten tavoitteiden
asettamista, käytännön yhteistyörakenteiden jonkinasteista toimintasuunnitelmaa
(mitä tehdään milloinkin) sekä riittävää valmisteluresurssia verkstorakenteen yllä-
pitoon ja käytännön koordinointiin. Kyse on myös siitä, että verkostossa mukana
olevat toimijat omaksuvat asenteen, jossa tällaisen rakenteen perusteella yhteis-
työssä sovitut asiat ”voidaan tehdä” eli ”voidaan panna toimeksi” ja että kunkin osal-
listuvan organisaation muu johto tukee tätä toimeenpanokykyä.¹²

**Periaatteessa Helsingin ekosysteemin kohdalla riittävä luottamus koetaan toimijoiden vä-
lillä saavutetuksi, mutta nykyistä tavoitteellisempi johtaminen ja yhteisesti sovitut**

¹² Nämä edellytykset vastaavat tutkimustietoa verkostojohtamisesta, joka korostaa, että verkosto-
työ on **aktiivista johtamista ja koordinointia vaativa järjestelmä**, ei itsestään sujuva ”verkosto-
kone”. (Klijn et al. 2025, Milagres 2019).

tavoitteet edistäisivät myös ekosysteemin keskinäistä toimijoiden yhteistyötä nuorten näkökulmasta. Näin voitaisiin paremmin saavuttaa ns. luottamuksen kehä ja sitä tukeva positiivinen kierre (kuva 12, mukaillen Vangen & Huxman 2003). Suurin osa ydintoimijoiden ja muiden toimijoiden esihenkilötasosta sekä työntekijätasosta tuntevat toisensa. Työntekijätasolla on listoja, jotka helpottavat käytännön ohjaustyötä ja mahdollistaa yhteydet suoraan työntekijätasolta toiselle.

Kuva 12. Luottamuksen kehä

- (2) Helsingin NEET-tilanteessa olevien nuorten **ekosysteemi kärsii erityisesti tiettyjen sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuushaasteista** ja nämä palvelut kytkeytyvät ekosysteemiin vain heikosti. Näitä ovat erityisesti nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut. Tämä aiheuttaa turhautumista sekä nuorissa (odottavat palveluita) että palveluekosysteemin toimijoissa (nuori saadaan motivoitua palveluun, mutta ei

pääseekään palveluun, jolloin toiminta alkaa alusta).

5.1.2 Vaaranpaikat järjestelmästä putoamiseen

Helsingiläisten NEET-tilanteessa olevien nuorten vaaranpaikat pudota pois palveluiden tai avun piiristä tunnistetaan laajasti keskeisten toimijoiden parissa ja niihin on kykyä tarttua nykyisessä ekosysteemissä (ks. havainnot luvusta 4.2.). Näiden vaaranpaikkojen syntyymiseen liittyy kahden tasoisia haasteita: palvelujärjestelmän johtamisen ja verkostojohtamisen haasteita sekä yhteiskuntapoliittisista ratkaisuista syntyviä haasteita.

Paikallisen palvelujärjestelmän johtamisen haasteet liittyvät erityisesti koulutuksen jälkeisiin välivaiheisiin ja siirtymiin. Tähän liittyen yhteistyötä tulisi tiivistää ja varmistaa eri toimijoiden välillä tapahtuva ”saattaen vaihto” tai koordinaation pidemmälle jatkaminen. Käytännössä tämä voi tarkoittaa Helsingin tapauksessa oppivelvollisuustiimin ja muiden toimijoiden välisen yhteistyön tiivistämistä, muissa konteksteissa muita vastaavia ratkaisuja. Hyvänä käytäntöjä ja esimerkkinä mainitaan Puolustusvoimat siinä, miten oman ”palvelun” päättyessä tuetaan siirtymävaiheita kutsuntojen ja etsivän nuorisotyön tekemän yhteistyön kautta.

Yhteiskuntapoliittisista ratkaisuista keskeisimpänä vaaranpaikkana näyttäytyy Helsingin ekosysteemille korkeakoulujen pääsykoejärjestelmä sekä oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvien tukitoimintojen kehittämisen riittämättömyys tai lainsäädännön ja ohjauksen kehittäminen toisen asteen ohjaukseen liittyen, toisaalta käytännön yhteistyön pieni tiivistäminen ja nivelvaiheiden tilanteet. Korkeakoulujen pääsykoejärjestelmän koetaan olevan merkittävä NEET-tilanteita synnyttävä ilmiö: työpajassa esiin nousseen arvion mukaan lähes 60 % Helsingin NEET-tilanteessa olevista nuorista on sellaisia, joilla on toisen asteen tutkinto ja on oletettavaa, että näistä osa on sellaisia, että heidän tähtäimessään on korkeakoulututkinto. Tässä selvityksessä ei ole käytössä sellaista aineistoa, jolla ilmiöön voisi puertua syvällisemmin, mutta kyseessä on selvästi merkittävä rakenteellinen riski.

Oppivelvollisuuden suorittamisen mahdollistaminen työpajaympäristössä tai työpajoilla

tapahtuva vahva opinnollistaminen tulisi ottaa vielä vahvemmin käyttöön. Nyt Helsingissä tätä on mahdollista tehdä, mutta tämä on kehitysteemana sellainen, jota Helsingin toimijat selvästi tarvitsisivat NEET-nuorten tilanteissa.

5.1.3 Parhaat käytännöt nuorten tavoittamisessa, tukemisessa ja poluttamisessa eteenpäin

Helsingin NEET-tilanteessa olevien nuorten ekosysteemissä on käytössä paljon erilaisia keinoja nuorten tavoittamiseen, tukemiseen ja poluttamiseen palvelusta toiseen. Keskeisiä ovat ohjautuminen toiselta taholta toiselle ja matalan kynnyksen palvelut. Kotiin vietävät palvelut nousevat esiin puutteena, joita Helsingissä ei ole vielä riittävästi. Toisaalta palveluhenkilöstö kaipaa selvityksen kyselyn ja haastattelujen perusteella edelleen nykyistä sujuvampaa toimijoiden välistä yhteistyötä.

Hyvät käytännöt kohdentuvat pääasiassa tunnistettuihin riskeihin. Palveluekosysteemin riskit ovat sekä laadullisia, määrällisiä että ajoituksellisia ja liittyvät sekä nivelvaiheisiin, palvelujärjestelmän rakenteellisiin ongelmiin, että nuoren elämäntilanteisiin. Vastaavasti myös hyvät käytännöt kohdistuvat näihin haasteisiin. Riskiin olla tavoittamatta kaikkia kohderyhmän nuoria vastataan yhdistämällä matalan kynnyksen palveluita ja jalkautuvia palveluita lakisääteisiin ja velvoittaviin toimenpiteisiin. Tiedon puutteen riskiin vastataan mm. NEET-verkoston ja työpajaverkoston toiminnalla. Nuoren tuen puutteen riskiin vastataan pitkäjänteisellä toiminnalla, saattaen vaihtamisella ja rinnalla kulkemisella.

Yhteydenotto- ja asiointikanavat ja palveluiden aikajänteet ovat merkittäviä nuorten palveluiden käytettävyyteen liittyviä tekijöitä. Tämän selvityksen perusteella voidaan nähdä, että käytössä olevat tiedonvälityksen kanavat sekä nuorten suuntaan että työntekijöiden kesken eivät olet riittäviä tai sopivia vastaamaan yhteydenpidon tarpeisiin. Palveluiden ajallisuuteen liittyvät seikat (vastaanottojen ajoittuminen päiväaikaan, pitkät jonot tiettyihin palveluihin) vaikeuttavat nuoren kiinnittymistä palveluihin oikea-aikaisesti ja pysymistä palvelupolulla.

Nuorten kanssa tehtävä työ on lähtökohtaisesti ekosysteemin eri toimijoiden parissa tavoitteellista ja yksilölähtöistä, mutta kohtaamisessa on kehitettävää. Tavoitteiden asettaminen ja suunnitelmallisuus tukevat NEET-tilanteessa olevan nuoren asiakkuutta ja toimijuutta palveluissa. Nuoret nähdään myös hyvin yksilöllisesti ja työntekijöiden oman arvion mukaan varsin positiivisesti. Yksi tulkinta aiemmin esitetyistä kyselyhavainnoista on se, että nuori näyttäytyy aina erilaisena eri tilanteissa ja nuorilla on hyvin erilaiset tarpeet ja tilanteet, vaikka he olisivatkin NEET-tilanteessa. Enemmistö työntekijätasolla pitää yhteyttä sekä nuoreen että tarvittaviin yhteistyötahoihin palvelun aikana. Tässä auttaa ekosysteemin toimijoiden suhteellisen tiivis henkilötason yhteistyö, kuten sovitut käytännöt ja palvelumanuaali, jotka tukevat yhteydenpitoa nuoreen ja tämän muuhun palveluverkostoon.

NEET-tilanteessa olevien nuorten kohdalla palvelupolut ovat kuitenkin käytännössä hyvin erilaisia johtuen nuorten erilaisista tilanteista ja taustoista. **Tulevaisuuden ihanteellisiin palvelupolkujen kehittämiseen liittyen** voidaan selvityksen tiedonkeruun perusteella tunnistaa ainakin seuraavan tyyppisiä NEET-tilanteessa olevia nuoria (luokat eivät ole toisiaan poissulkevia) ja luokkiin liittyviä palvelujärjestelmän kehittämisen edellytyksiä (Taulukko 1).

NEET-tilanteessa olevat nuoret	Palvelujärjestelmän kehittämisen edellytykset
A. Välivuotta tai vastaavaa vapaaehtoisesti pitävät ja jotka todennäköisesti pääsevät eteenpäin	Ei liikaa panoksia ja resursseja, sillä tämän kategorian nuorilla usein on jo jatkosuunnitelmia tulevaisuuteen ja resurssien panostuksesta saatu hyöty saattaa jäädä ohueksi. Kategorian haasteena kuitenkin on se, että jatkoväylien avautumisen todennäköisyyttä on haastavaa arvioida.
B. Siirtymän kanssa kamppailevat, jotka eivät pääse sinne, mihin haluavat C. Uuden suunnan etsijät, jotka eivät tiedä mihin heidän kannattaisi mennä	Keskeinen palveluekosysteemin ja -ekosysteemiin "tarttumisen paikkoja". Ideaalisti palvelupolku sisältäisi näiden nuorten kohdalla oppivelvollisuuden jälkeistä, tai juuri sen loppuun liittyvää jatko-ohjauksen kaltaista toimintaa. Oleellista näiden nuorien kohdalla olisi tunnistaa, milloin nuoren tilanne on sellainen, että se vaatii tai ei vaadi tukea. Ideaalissa tapauksessa palvelurakenteessa olisi olemassa tiivis ohjaustoiminto, "rinnalla kulkija" tai "koutsit", joka pystyisi kannustamaan ja ohjaamaan eteenpäin sekä hyödyntämään tarvittaessa muun ekosysteemin resursseja.
D. Monihaasteiset tai hankalaan elämäntilanteeseen ajautuneet E. Eristäytyneet tai piilottelevat nuoret	D- ja E-kategorioihin kuuluvat nuoret ovat puolestaan sellaisia, joita muiden palveluiden tulisi tukea kokonaisvaltaisesti. Tämä edellyttäisi nykyistä vahvempaa viranomaisyhteistyötä ja järjestösektorin kanssa tehtävää yhteistyötä. Alkuissoosiaalityön olisi hyvä olla tässä vaiheessa jo mukana. E:n osalta eristäytyneiden ja piilottelevien osalta etsivä nuorisotyö voi auttaa jonkin verran, mutta todellisuudessa tähän tarvittaisiin kotiin vietäviä palveluita. Näitä Helsingissä ei selvityksen laadintahetkellä ole.

Taulukko 1. Luokittelu nuorista ja palvelujärjestelmän kehittämisen edellytyksistä

5.2 Opit ja jatkotutkimuskohteet

Tässä luvussa reflektoidaan selvityksen toteutukseen sekä tuloksiin liittyviä oppeja. Opit kytkeytyvät siihen, miten jatkossa NEET-tilanteessa toimivien toimijoiden toimintaa ja

palvelujen kokonaisuutta voisi parhaiten kuvata. Lisäksi reflektoidaan selvityksen onnistumisia ja haasteita. Selvitykseen käytössä ollut aika (neljä kuukautta) osoittautui lopulta varsin rajalliseksi keskeisten toimijoiden kanssa tehtävään yhteiskehittävään selvitykseen. Kääntäen voidaan ajatella, että ekosysteemin keskeiset toimijat, jotka olivat mukana hankkeessa, olisivat olleet sitoutuneita pidempäänkin työskentelyyn selvityksen aikana. Nyt toteutetuissa tiedonkeruissa ja työpajatyöskentelyssä päästiin vasta alkuun.

Ekosysteemin kuvaaminen. NEET-ekosysteemin kuvaamisen osalta keskeistä on jatkossakin tunnistaa ja ylläpitää ekosysteemin ydintoimijoiden (nuorisopalvelut, työllisyystoimijat, sosiaalityö, toinen aste sekä terveystalvet) ja näitä tukevien ja täydentävien muiden toimijoiden kuvausta. Lakisääteisten, jo olemassa olevien alustojen, kuten Ohjaamon ja NOP-verkoston rooli ekosysteemissä on keskeinen, mutta kyse on siitä, miten hyvin nämä käytännössä toimivat. Toimijoiden osalta yhteistyön rakenteen ja henkilötason välinen analyysi on luontevaa ja toimivaa. Jatkossa yhteistyön syvyyttä voidaan arvioida myös kaksisuuntaisena ristiinarviointina käyttäen skaalaa (esimerkiksi Likertin asteikolla). Nyt näitä näkökulmia yksinkertaistettiin perinteisen verkostanalyysin keinoin.

Palvelupolut esiin. Prosessimallinnosta tai palvelupolkujen kuvaamista ja määrittelyä tulisi toteuttaa jatkossa erityyppisille NEET-tilanteessa olevien nuorten esimerkkiprofiileille nykyistä systemaattisemmin palvelumuotoilun periaatteet huomioiden. Tätä kaivataan myös selvityksen haastattelu- ja kyselyhavainnoissa. Työ helpottaisi palvelupolkujen hahmottamista. Tämän selvityksen laadintahetkellä, erilaisten toimintaympäristön muutosten jälkeen, ollaan vielä tilanteessa, jossa tällaisia palvelupolkuja muodostetaan osin uudelleen. Tämä selvitys ei ole itsessään niitä voinut luoda, muuten kuin yleisellä tasolla jäsentäen ja hahmottaen. Tämän selvityksen jatkokysymyksinä voikin esittää esimerkiksi erilaisten nuorten ryhmien tarkempaa tarkastelua palveluissa ja palvelupoluissa; esimerkiksi maahanmuuttajanuoret tai sateenkaarinuoret ovat tällaisia analyysiryhmiä.

Työntekijätason tutkimustiedon jatkokehitys. Selvityksen aikana luotiin kysely, joka mittaa parhaimmillaan nuorten tavoittamista ja palvelujärjestelmän koordinaatiota. Huolimatta palvelujärjestelmän eri osapuolten muistutuksista, työntekijätason kyselyyn ei kuitenkaan

saatu riittävästi vastauksia, jotta se olisi voitu analysoida määrällisesti. Määrällinen analyysi ja kysymyspattereiden vakiointi ja ristiintaulukointi toimijoittain tuottaisi uutta ja nyt laadullisesti esitettyä dataa helpommin kommunikoitavaa aineistoa jatkotyön tueksi. Kysely jää tässä selvityksessä kohteena olleiden organisaatioiden käyttöön ja sen tulokset esitetään tässä selvityksessä pääosin laadullisena aineistona ja kuvailevina määrällisinä aineistoina. Kyselyn toteutusta olisi voinut helpottaa vielä ylimmältä johdolta tulleet suositukset tai motivointiviestit, jotka olisivat saattaneet olla kohteen organisaatioiden kannalta oleellisia.

Yhteiskunnallisten ja rakenteellisten tekijöiden läsnäolo ekosysteemissä. Selvityksen kohteena on ollut Helsinki, joka on kaupunkina Suomen suurin. Helsingissä on NEET-tilanteessa oleviin nuoriin liittyen useita sellaisia ilmiöitä, joita ei näy muualla Suomessa, kuten esimerkiksi maahanmuuttajanuorten määrä. Helsingissä koetaan, että NEET-nuorten toimintaan palveluekosysteemissä on panostettu hyvin ja toimijat ovat varsin hyvin tiedossa ja tuntevat toisensa. Toisaalta Helsingin kaupungin koosta johtuu myös toimialojen koko ja toimialojen välisen yhteistyön haasteet, ja muissa kaupungeissa tämä puolestaan näkyy mm. hyvinvointialueiden ja muiden toimijoiden välisen yhteistyön haasteina. Lainsäädäntöjen erilaiset määritelmät aiheuttavat Helsingissäkin tiettyjä vaaranpaikkoja väliin putoamiselle palvelujärjestelmässä, esimerkiksi tiedon siirron (vähintään koettuina) haasteina. Lainsäädäntöä olisi tarpeen tarkentaa ohjausveloitteen osalta erityisesti oppivelvollisten ja täysi-ikäisyyden kynnyksellä olevien palvelujen saatavuudessa.

Yhteiskuntapoliittisiin, mutta myös paikallisiin ratkaisuihin liittyvät vahvasti nuorille suunnatut taloudelliset kannusteet eri elämäntilanteissa. Näitä on selvityksen eri keskusteluissa sivuttu, mutta ei analysoitu järjestelmällisesti. Nuorten saamien eri tulonsiirtojen kannustavuus arjessa, eli työntekijän ja nuoren välisessä kohtaamisessa, ja niiden merkitys ekosysteemin toimijoiden toiminnalle olisikin kiinnostava jatkokysymys NEET-tilanteessa olevien nuorten näkökulmasta. Usein eri etuuksia tarkastellaan yksittäin tai osana kyseistä etuusjärjestelmää, mutta tietyn asiakasryhmän näkökulmasta tapahtuvaa tarkastelua tehdään harvemmin.

Rakenteelliset tekijät eivät ole olleet tämän selvityksen ensisijaisena kohteena, vaikkakin nousevat haastatteluissa palveluekosysteemin toimintaan vaikuttaviksi tekijöiksi. Erityisesti ehdollisuuden oikeuksien ja mahdollisuuksien tasapaino on asia, joka keskusteluttaa myös tässä selvityksessä (O'higgins & Brockie, 2024; Watts & Fitzpatrick, 2018; Youn & Kang, 2023). Suhteellisen hyvinvoinnin lähestymistavalla on nähty joissain maissa tuettavan nuorten toimijuutta ja luottamusta palvelujärjestelmään ja ilmeisesti onkin niin, että sisällöllisesti tämän kaltaista työtötta useissa ekosysteemin palveluissa toteutetaan. (esim. Jonsson & Norvell Gustavsson, 2024). Jatkossa kiinnostava tarkastelun kohde voisi olla syvällisemmin eri toimijoiden toteuttaman työtteen ja orientaation seuraaminen ja tutkiminen. Nyt tarkastelun kohteena oli käytännössä itse ekosysteemi.

6 LÄHTEET JA LIITTEET

Kirjallisuuslähteet

- Ami-säätiö (2024) NEET-nuoret Pohjolassa. Saatavilla: <https://ami.fi/toiminta/tieto-pohjo-lan-tyomarkkinoista/neet-nuoret-pohjolassa/>. Viitattu: 15.9.2025.
- Daniel, S., Volcko, L., Bassi, E., Hews-Girard, J., Bright, K., & co-authors. (2025). Youth perspectives on digital mental health platforms. *JMIR Human Factors*. <https://doi.org/10.2196/69907>
- Ellena, A. M., Marzana, D., & Pozzi, M. (2024). Strategies for engaging and outreaching NEETs in Italy. *Politics and Governance*. <https://doi.org/10.17645/pag.7499>
- Christensen, K. M., Hagler, M. A., Stams, G.-J., Raposa, E. B., Burton, S., & Rhodes, J. E. (2020). Non-specific versus targeted approaches to youth mentoring: A follow-up meta-analysis. *Journal of Youth and Adolescence*. <https://doi.org/10.1007/s10964-020-01233-x>
- Gnambs, T., & Hawrot, A. (2025). Disparities in digital competencies during adolescence. *Computers in Human Behavior*. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2025.108800>
- Hiilamo, H., Määttä, A., Koskenvuo, K., Pyykkönen, J., Räsänen, T., & Aaltonen S. (2017). Nuorten osallisuuden edistäminen. Selvitysmiehen raportti. Diakonia-ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/133266/Puheenvuoro_11_978-952-493-298-1.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Honkanen, K., Poikolainen, J., & Karlsson, L. (2018). Hyvinvointipalvelukokemukset tuentavitsijan institutionaalista luottamusta rakentamassa? Tarkastelussa lapsiperheiden vanhempien sekä nuorten aikuisten kokemukset hyvinvointipalveluista. *Yhteiskuntapolitiikka*, 83(5–6), 532–543.
- Jonsson, F., & Norvell Gustavsson, I. (2024). How and why does relational welfare work to support young people not in employment, education or training (NEET)? A realist evaluation. *Journal of Social Policy*. <https://doi.org/10.1017/S0047279424000369>
- Into ry (2024) Nuoret eivät saa tarvitsemiaan palveluita: Työpajatoimijoiden ja etsivän nuorisotyön kokemuksia hyvinvointialueuudistuksen vaikutuksista. Into – etsivä nuorisotyö

ja työpajatoiminta ry.

- Jonsson, F., & Norvell Gustavsson, I. (2024). How and why does relational welfare work to support NEET youth? A realist evaluation. *Journal of Social Policy*. <https://doi.org/10.1017/S0047279424000369>
- Kingsbury, M., Alaie, I., Clayborne, Z., Reme, B.-A., Nilsen, W., & co-authors. (2025). Pathways from early life adversities to youth marginalization. *Journal of Adolescent Health*. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2024.08.011>
- Lendzhova, V., Milenkova, V., Nakova, A., & Chengelova, E. (2024). Public employment services and rural NEETs in Bulgaria. *Environment and Social Psychology*. <https://doi.org/10.59429/esp.v9i8.2730>
- Londén, P., Typpö, L., Haikari, J., Ojanen, M., Perälähti, A., Eronen, A., & Peltosalmi, J. (2023). Sosiaalibarometri 2023: Sosiaali- ja terveyspalvelut hyvinvointialueilla. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, 2023. Saatavilla: <https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2023/10/Sosiaalibarometri-2023-osa-3-Sosiaali-ja-terveyspalvelut-hyvinvointialueilla.pdf>
- Lyons, M. D., Meldrum, M., Daniel, S., Griffith, A. N., Sjogren, A. L., & Zabek, F. (2025). Coordinating mental health supports across out-of-school and in-school providers: A scoping review. *Education Sciences*. 15(6), 639-
- Maguire, S., Levels, M., Brzinsky-Fay, C., Jongbloed, J., & Taki, H. (2022). Policy interventions targeting NEETs in different institutional settings. Teoksessa Mark Levels, Christian Brzinsky-Fay, Craig Holmes, Janine Jongbloed, Hirofumi Taki (eds). *The Dynamics of Marginalized Youth. Not in Education, Employment, or Training Around the World*. Routledge: London.
- Määttä, M., Toiviainen, S., & Aaltonen, S. (2024). Participatory support for NEET young people: A Finnish case. *Journal of Applied Youth Studies*. <https://doi.org/10.1007/s43151-024-00115-4>
- Morgan, S., Pullon, S., Garrett, S., & McKinlay, E. (2019). Interagency collaborative care for young people with complex needs. *Health & Social Care in the Community*. <https://doi.org/10.1111/hsc.12719>

- OECD Government at a Glance 2025. https://www.oecd.org/en/publications/government-at-a-glance-2025-country-notes_da3361e1-en/finland_664d6807-en.html
- Ose, S. O., & Jensen, C. (2017). Youth outside the labour force—Perceived barriers by service providers and service users. *Children and Youth Services Review*, 81, 148–156.
- Owen, E. C., Knight, C. J., & Hill, D. M. (2024). A realist evaluation of a multi-component program with disengaged students. *Evaluation and Program Planning*. <https://doi.org/10.1016/j.evalprogplan.2024.102417>
- Quinlan-Davidson, M., Dixon, M., Chinnery, G., Hawke, L. D., Iyer, S., & co-authors. (2024). Service preferences of NEET youth in Canada: A discrete choice experiment. *BMC Public Health*. <https://doi.org/10.1186/s12889-024-18877-0>
- Redmond, P., & McFadden, C. (2023). Young people not in employment, education or training: Concepts, consequences and policy approaches. *Economic and Social Review*.
- Stea, T. H., Bertelsen, T. B., Fegran, L., Sejersted, E., Kleppang, A. L., & co-author. (2024). Interventions targeting NEET youth: A systematic review. *PLOS ONE*. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0306285>
- Thøgersen, M. (2024). Integration and differentiation in collaboration between services for NEET youth. *European Journal of Social Work*. <https://doi.org/10.1080/13691457.2024.2306378>
- Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) (2025) Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret: tunnistaminen, tavoittaminen ja kuntouttaminen. Saatavilla: <https://www.vtv.fi/app/uploads/2025/01/VTV-Tarkastus-1-2025-Tyon-ja-koulutuksen-ulkopuolella-olevat-nuoret-tunnistaminen-tavoittaminen-ja-kuntouttaminen.pdf>

Muut lähteet

- Ami-säätiö (2024) NEET-nuoret Pohjolassa. Saatavilla: <https://ami.fi/toiminta/tieto-pohjo-lan-tyomarkkinoista/neet-nuoret-pohjolassa/>. Viitattu: 15.9.2025.
- Ami-säätiön esitys, jota esitelly OPH:ssa (AMI-säätiö, 2024):

[https://www.oph.fi/sites/default/files/docu-](https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Ami%20S%C3%A4%C3%A4ti%C3%A4%20Saarinen%2016.5.2024.pdf)

[ments/Ami%20S%C3%A4%C3%A4ti%C3%A4%20Saarinen%2016.5.2024.pdf](https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Ami%20S%C3%A4%C3%A4ti%C3%A4%20Saarinen%2016.5.2024.pdf)

Helsingin kaupunki (2025). Esitys 4.11.2025: Helsingin kaupungin tilaama erillisselvitys NEET-tilanteessa olevien nuorten määrästä

Helsingin kaupunki (2023) Hyvinvointitilastot: Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevat nuoret. Saatavilla: <https://stat.hel.fi/> Viitattu: 15.9.2025.

Into ry. Uutinen 3.2.2025: Työpajakentän kriisi on akuutti, nuoret jäävät ilman tarvitsemaansa tukea. <https://www.intory.fi/ajankohtaista/uutiset/tyopajakentan-kriisi-on-akuutti-nuoret-jaavat-ilman-tarvitsemaansa-tukea/>. Viitattu 3.12.2025.

Tilastokeskus: Työssäkäyntitilasto. Työssäkäynti - Tilastokeskus (stat.fi). <https://stat.fi/ti-lasto/tyokay#cubes>. Viitattu: 15.9.2025.

Vangen, S. & Huxham, C. (2003). "Nurturing Collaborative Relations: Building Trust in Inter-organizational Collaboration." *The Journal of Applied Behavioral Science*, 39(1), 5–31

Liite 1. Taulukko 2. Helsingin alueen toimijat

Toimija	Palvelun nimi	Toiminnan tavoitteet	Toiminta/toimenpiteet	Kohderyhmä	Erityishuomiot
Viranomaistoimijat					
Helsingin kaupunki, työllisyyspalvelut	(Lakisääteiset) julkiset työvoimapaalvelut Ennakolliset palvelut (joita toimeenpannaan Ohjaamossa) TYM-toiminta	Edistää työllisyyttä, koordinoida ja kehittää siihen liittyvää toimintaa Helsingissä. Tuottaa palveluja kotoutumispiirissä oleville työikäisille asiakkaille, järjestää työllistymistä tukevia palveluja ja koulutusta.	Henkilökohtainen palveluprosessi ja moniammatilliset tiimit. Työllistymisen tuki, koulutuspolkujen rakentaminen, kuntouttava työtoiminta. Työllisyyspalvelujen ja sosiaalipalvelujen yhdistäminen. Ennakolliset palvelut, Työnantajapalvelut	18–29-vuotiaat työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret	Asiakkuus edellyttää usein TE-palveluiden työnhakijaksi ilmoittautumista. Tiivis yhteistyö sosiaalityön ja etsivän nuorisotyön kanssa.
Helsingin kaupunki, nuorisopalvelut	Stadin Etsivät - etsivä nuorisotyö	Tavoitteina löytää ja tavoittaa palvelujen ulkopuolella olevia nuoria sekä tarjota yksilöllistä tukea ja saattaa nuori tarvitsemiensa palveluiden piiriin.	Henkilökohtaiset tapaamiset, yhteydenotto nuoreen ja palveluohjaus. Motivointi, rinnalla kulkeminen, palvelupolkujen rakentaminen. Tarvittaessa saattaminen viranomaistapaamiin. Etsivää nuorisotyötä myös oppilaitoksissa, esim. Stadin AO:ssa.	Monitoimijaista tukea tarvitsevat; 16–29-vuotiaat nuoret, jotka eivät ole työssä, koulutuksessa tai palvelujen piirissä.	Vapaaehtoinen ja luottamuksellinen palvelu. Tavoittava työ esim. kadulla, somessa tai ilmoitusten kautta.

Helsingin kaupunki, KASKO, oppilaitokset	Opinto-ohjaus	Ennaltaehkäisevä ja opimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikainen ohjaus. Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa opiskelun aikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalla on riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee siirtymässään seuraaviin opintoihin ja työelämään.	Henkilökohtainen- ja ryhmämuotoinen ohjaus. Hyvinvoinnin, opiskelukyvyn ja elämänhallinnan tuki. Jatko-opintopolkujen ja urasuunnittelun tuki.	Toisen asteen oppilaitoksessa opiskelijat ja mahdollisesti heidän huoltajansa sekä muut yhteistyötahot.	
Helsingin kaupunki, KASKO (yhteistyö SOTEEn kanssa)	Opiskeluhoolto	Ennaltaehkäisevä. Opiskeluhoollon päätavoitteita ovat opiskelijoiden oppimisen, terveyden, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen sekä ongelmien ehkäisy, opiskelu ympäristön parantaminen, ja kodin ja oppilaitoksen välisen yhteistyön vahvistaminen.	Yhteisöllinen opiskeluhoolto kuuluu kaikille oppilaitoksissa opiskeleville, vastuu kaikilla oppilaitoksessa työskentelevillä. Yksilökohtaista opiskeluhoitopalvelua tarjoavat psykologit, kuraattorit, terveydenhoitajat, lääkärit sekä mielenterveys- ja päihdetyönsairaanhoitajat moniammatillisena verkostona.		

Helsingin kaupunki, KASKO	Oppivelvollisuus- tiimi	Oppivelvollisuustiimin tehtävänä on ottaa yhteyttä 15–17-vuotiaisiin nuoriin, jotka ovat ilman opiskelupaikkaa ja ovat lain mukaan oppivelvollisia. Koulut ja oppilaitokset ilmoittavat nuoren tiedot oppivelvollisuustiimille, kun opiskelu on keskeytynyt, nuori ei ole saanut opiskelupaikkaa tai päässyt aloittamaan uudessa opiskelupaikassa. Helsingin oppivelvollisuuden suorittamista valvoo ja ohjaa Helsingin kaupunki.	Tiimi keskustele nuoren ja huoltajan kanssa nuoren suunnitelmista ja sen perusteella miettii jatko-opiskeluiden mahdollisuutta yksilöllisesti jokaisen nuoren kohdalla. Nuori saa apua sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen, että tarvittaessa muiden tuen palveluihin pääsemiseen. Oppivelvollisuustiimi on Helsingin kaupungin toimintaa. Tiimin palvelut ovat maksuttomia ja palvelu on saatavilla suomen ja ruotsin kielellä.	15–17-vuotiaat nuoret, jotka ovat ilman opiskelupaikkaa ja lain mukaan oppivelvollisia	
Helsingin kaupunki, Kasko, Stadin ammattopisto (Stadin AO)	Majakka-toiminta	Ennaltaehkäisevä/kuntouttava. Monialaista erityistä tukea opiskelijoille.	Tarvelähtöisesti kehitetty Majakka on kohdennettu opiskelijoille, jotka tarvitsevat hyvinvointinsa, opiskelukykynsä ja oppimisensa tueksi erityisen vahvaa ja kokonaisvaltaista tukea. Majakan toteutusperiaatteita ovat turvallinen ja ennakoitava oppiminen, joustava opintojen toteutus ja eteneminen yksilölliseen tahtiin, yksilöllinen		

			tuki turvallisessa ryhmässä, muokattavat ja joustavat opiskelutavat ja -ympäristöt opiskelijan tarpeisiin.		
Helsingin kaupunki, Kasko, Stadin ammattiopisto (Stadin AO)	Nuorten työpajat	Tavoitteina on tarjota nuorille työelämävalmiuksia sekä mahdollistaa vaihtoehtoisia reittejä tutkintoon tai työelämään.	Työpajatoiminta ja oppisopimus. Henkilökohtainen ohjaus ja koulutuspolun räätälöinti.	16–29-vuotiaat, erityisesti koulutuksen ja työn ulkopuolella olevat nuoret.	Mahdollisuus joustavaan opintojen aloittamiseen ympäri vuoden. Yhteistyö Ohjaamon ja etsivän nuorisotyön kanssa.
Helsingin kaupunki, Kasko, Stadin ammattiopisto (Stadin AO)	Futura-palvelu	Stadin Futura on 18–29-vuotiaille helsinkiläisille, jotka kaipaavat tukea opintoihin ja alavalintaan. Stadin Futura-valmennuksessa nuori saa henkilökohtaista tukea omien vahvuuksien tunnistamiseen, selkiyttää suuntaa ja voi ottaa seuraavan askeleen kohti opintoja tai työelämää.	Lähitoteutus, Hybridipalvelu (yhdistelmä etä- ja lähitoteutusta), Ryhmäohjaus, Neuvonta, Yksilöohjaus Ura- ja yksilövalmennus, rinnalla kulkeminen	18–29-vuotiaat helsinkiläiset	

		Tarvittaessa nuori saa myös erityisopettajan tukea opintojen suunnitteluun.			
Helsingin kaupunki, SOTEPE-palvelut	Nuorten sosiaalityö	Tukea, ohjausta ja neuvontaa arkielämän haasteissa ja erilaisissa kriisitilanteissa.	Nuoren kanssa tehtävä palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma. Tarvittaessa nimetty omatyöntekijä palvelun ajaksi.	16–29-vuotiaat helsinkiläiset	
Helsingin kaupunki, SOTEPE-palvelut	Mielenterveyspalvelupiste Mieppi Nuorten päihdepalvelu Pysäkki Koulujen kuraattori- ja psykologipalvelut Terveysasemat Mielenterveystalo Ehkäisevä päihdetyö Nuorten erityisvastaanotot		Nuorten päihdepalvelu Pysäkki: Palvellaan ilman ajanvarausta 13–23-vuotiaita helsinkiläisiä nuoria, joilla on vakavia päihde- ja riippuvuusongelmia.		
Helsingin kaupunki, Ohjaamo (mukana)	Ohjaamo Helsinki	Tavoitteina tarjota matkailan kynnys ”yhden	Henkilökohtainen neuvonta ja ohjaus (työ, koulu, asuminen, hyvinvointi). Työnhaun ja	Monitoimijaista tukea tarvitsevat:	Vapaaehtoisuus, oma

Helsingin Työllisyysliikelaitos, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, kaupunginkanslia sekä kumppanuusverkosto)		luukun” palvelupiste, jossa eri alojen ammattilaiset auttavat ilman ajanvarausta. Ohjauksessa tuetaan nuoria löytämään polku työhön, koulutukseen tai muuhun mielekkääseen tekemiseen. Keskeistä ohjata seuraaviin palvelupolkuihin nuoren tilanteen mukaan.	opiskelupaikan hakuun liittyvä konkreettinen apu. Ryhmävalmennukset ja rekrytointitapahtumat. Yhteistyö TE-palvelujen, oppilaitosten ja järjestöjen kanssa. Oppi-tiimi (edustus eri toimialoilta).	15–29-vuotiaat nuoret, erityisesti koulutuksen ja työn ulkopuolella olevat.	hakeutuminen; ei vaadi lähetettä tai ajanvarausta. Moniammatillinen tiimi (sosiaalityö, työllisyyspalvelut, opinto-ohjaajat, terveydenhoitajat, nuorisotyöntekijät).
Helsingin kaupunki	Sosiaalinen luotto ja talousneuvonta	Sosiaalinen luotto on tarjottu helsinkiläisille pienituloisille ja vähävaraisille mutta maksukykyisille asukkaille, jotka eivät saa perusteltuun tarpeeseensa muuta luottoa kohtuullisin ehdoin.	Puhelinpalvelu Sosiaalinen luotto Talousneuvonta	Helsingiläiset, pienituloiset ja vähävaraiset	
Muut toimijat					

NEET-verkosto (useat toimijat)		Verkostoida nuorten parissa toimivia toimijoita, parantaa yhteistyötä ja palveluiden kohdentumista NEET-tilanteessa oleville -nuorille.	Säännölliset verkostotapaamiset ja tiedon jakaminen, yhteisten toimintamallien ja uusien palvelujen kehittäminen nuorille verkoston kautta, koulutusten järjestäminen, työpajat ja seminaarit toimijoille	Toimijat (ei suoraan nuoret), mutta kohderyhmänä heidän nuoret asiakkaansa, erityisesti NEET-tilanteessa olevat nuoret 16–29 v.	Verkostoa koordinoi Stadin ammattiopisto.
Diakonissalaitos	Vamos-palvelu Useat muut palvelut, kts. toiminta ja toimenpiteet	Vamoksessa autamme eri tavoin hankalassa tilanteessa olevia 16–29-vuotiaita koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevia nuoria löytämään oman polkunsä. Joillain nuorista elämää on mutkistanut mielenterveyden pulmat, toisilla opintojen katkeaminen, työttömyys, päihteidenkäyttö, asunnottomuus tai esimerkiksi lähipiirin haasteet. Luotamme kiirettömän kohtaamisen ja nuoren tilanteesta	Vamos Startti, Rythmi ja Taimi ovat 16–29-vuotiaille helsinkiläisille suunnattuja elämäntaitoryhmiä, joiden tavoitteena on vahvistaa nuorten itsetuntemusta, sosiaalisia taitoja, arjenhallintaa sekä kykyä vaikuttaa omaan elämäänsä. Startti painottuu lisäksi opiskelu- ja työvalmiuksien kehittämiseen. Ryhmät kokoontuvat eri intensiteetillä. Kaikkiin ryhmiin sisältyy myös yksilövalmennusta, Startissa noin kerran kuukaudessa ja Rythmissä sekä Taimissa muutaman kerran kuukaudessa. Sense of Belonging: seksuaali- ja/tai sukupuoli-vähemmistöön kuuluville 16–29 –vuotiaille nuorille suunnattua yksilö- ja ryhmävalmennusta pääkaupunkiseudulla. Nuori voi osallistua pelkään yksilövalmennukseen, tai yksilövalmennukseen ja kahden päivän	Pääosin eri tavoin hankalassa tilanteessa olevat 16–29-vuotiaat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevat nuoret. Hanketoimintaa kohdistetaan myös muihin kohderyhmiin, kuten perheet, aikuiset maahanmuuttajataustaiset vangit, sosiaalialan ammatillaiset ja	

		lähtevän yksilöllisen tuen voimaan. Jokainen meillä aloittava nuori saa oman työntekijän, jolla on aikaa tutustua häneen. Tukea saa niin arkeen kuin tulevaisuuden suunnitteluun. Kaikki toiminta räätälöidään nuoren tarpeesta käsin, ja apua saa juuri niihin itselle tärkeimpiin asioihin. Vähitellen etsitään nuorelle yhdessä polku kouluun tai töihin.	ryhmään, tai yksilövalmennukseen ja yhden päivän teatteriryhmään. Vamos Chillaamo: Vamos Chillaamoon ovat ter- vetulleita kaikki 16–29-vuotiaat nuoret, ennak- koilmoittautumista ei tarvita. Chillaamo tarjoaa mahdollisuuden kahvitteiluun, lautapelailuun, eri- laisiin luoviin toimintoihin tai vaikka vain oleiluun ja jutteluun työntekijöiden kanssa. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA): Suomen Diakoniaopisto -yhteistyö. TUVA-koulutus on suunnattu ensisijaisesti nuo- rille, jotka tarvitsevat valmiuksia ja ohjauksel- lista tukea siirtyäkseen lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi valmentaja tapaa nuorta tarpeen mukaan. TUVA-koulutuk- seen haetaan Suomen Diakoniaopiston kautta. Vamos etsivä nuorisotyö: yksilövalmennusta helsinkiläisille 16-29 -vuotiaille nuorille, jotka ovat koulutuksen ja työn ulkopuolella tai toivo- vat muutosta elämäntilanteeseensa. Vamos Urapalvelut: yksilövalmennusta 16-29- vuotiaille nuorille, jotka tarvitsevat intensiivistä yksilöllistä valmennusta työ- tai opiskelupaikan löytämiseksi tai ammatinvalinnan selkiyttä- miseksi. Taloustaitohanke: Diakonissalaitoksen ja	yrietykset.	
--	--	--	---	--------------------	--

			pankkien yhteinen Taloustaitohanke opettaa oman talouden hallintaa 16–29-vuotiaille nuorille. UNIT-palvelu: UNIT-palvelu on suunnattu kaikille rikostaustaisille 18–55-vuotiaille turvapaikanhakija- ja maahanmuuttajataustaisille henkilöille, joilla ei ole suomen kansalaisuutta. Amigo-mentorointi: 16–29-vuotiaat pääkaupunkiseutulaiset nuoret voivat saada Amigon kautta elämäänsä vapaaehtoisen mentorin. Mentori on luotettava, tavallinen aikuinen, jonka kanssa nuori voi pohtia ja tehdä itselleen tärkeitä asioita. Nuori ja mentori tapaavat toisiaan vapaaehtoisesti yhden vuoden ajan noin kerran kuukaudessa. Dare to Glow: Dare to Glow -ryhmä on tarkoitettu koulutuksen ja työn ulkopuolella oleville 16–29-vuotiaille nuorille, jotka kokevat sosiaalista jännittämistä. Ryhmätoiminnassa käsitellään sosiaalisen jännittämisen teemaa soveltavan teatterin avulla ja toteuttamalla nuorten oma, aiheeseen liittyvä videoteos. Helsingissä Diakonissalaitoksella on lisäksi huumekuolemien ehkäisyyn Katutyö-hanke, joka on osa Vantaalla olevaa Katutaso-toimintakeskusta: hanke tarjoaa kadulla oleville		
--	--	--	--	--	--

			alaikäisille päihde- ja mielenterveysongelmaisille ihmisille apua näiden omilla ehdoilla. Työssä yhdistyy Diakonissalaitoksen osaaminen sekä nuorten kanssa tehtävästä työstä että kaduilla tehtävästä etsivästä työstä. Olohuone: Matalan kynnyksen kohtaamispaikka Helsingissä 18–25-vuotiaille nuorille, jotka ovat tulleet Suomeen alaikäisenä ilman huoltajaa. Olohuoneelle nuoret voivat tulla esimerkiksi tekemään läksyjä, syömään välipalaa ja vaihtamaan kuulumisia. Olohuoneelle voi tulla myös, jos ei halua olla yksin kotona ja kaipaa juttuseuraa. Olohuoneella pääsee puhumaan ja opettelemaan suomen kieltä sekä tutustumaan uusiin ihmisiin. MakeSomeNoise-puhujaverkostosta voi tilata nuoren juontamaan tilaisuutta, pitämään kokemuspuheenvuoron, fasilitoimaan tai tuomaan nuoren näkökulmaa osaksi keskustelua. Toiminnassa mukana olevat nuoret tulevat erilaisista taustoista ja ovat valmiita puhumaan omien kokemustensa kautta monenlaisista aiheista.		
Helsingin NMKY	Namikalainen nuorisotyö Toiminnan avulla	Vapaa-ajan toimintaa ja koulutuksia yli 12-	Namikalainen nuorisotyö: yhdistää monia nuorisotyön perustoimintoja, tarjoaa yhteisöllisiä toimintamuotoja, osallistumismahdollisuuksia ja	Yli 12-vuotiaat	

	työelämään (TAT) Nuorten työpaja- toiminta Kohtaamispaikat Liikuntaetsivätoi- minta	vuotiaille	tukee nuoren omaa aktiivisuutta. Toiminnan avulla työelämään (TAT): ohjelma, jonka kautta NMKY tukee nuorten työllistymistä tai työelämävalmiuksia. Nuorten työpajatoiminta: käytännöllistä toimintaa, taitojen harjoittelua ja mahdollisesti yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Kohtaamispaikat: paikkoja, joissa nuoret voivat viettää aikaa sekä osallistua matalan kynnyksen toimintaan. Liikuntaetsivätoiminta: liikunta yhdistettynä etsivään tai tavoittavaan työhön nuorten kanssa.		
SVEPS	Etsivä nuorisotyö Startti Nonstop Työhönvalmentaja	Svepsin tavoitteena on parantaa ruotsinkielisten nuorten mahdollisuuksia opintoihin ja työhön, torjua koulu- ja opiskeluväsymystä sekä parantaa nuorten tulevaisuuden mahdollisuuksia.	Etsivä nuorisotyö auttaa työelämään, opintoihin, taloudellisiin asioihin tai hyvinvoinnin edistämiseen liittyvissä asioissa. Startti-toiminnassa harjoitellaan sosiaalisia taitoja, päivärytmiä, arkirutiineja ja rakennamme itsetuntoa. NonStop tukee nuoren hyvinvointia ja tutustuttaa erilaisiin työ- ja opintomahdollisuuksiin. Työhönvalmennus auttaa nuoria löytämään työ- ja työkokeilupaiikkoja sekä ansioluettelon ja työhakemuksen laatimisessa.	16–28-vuotiaat, jotka asuvat Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Kirkkonummella tai Kauniaisissa	

Valo-Valmennusyhdistys ry	Valo-Valmennus Nuorisotakuutalo	Tavoitteena on rakentaa ihmiselle ehjiä ja joustavia reittejä kohti sujuvaa ja mielekästä elämää – osana yhteisöä ja yhteiskuntaa.	Valo-valmennus on ratkaisu heille, jotka haluavat parantaa työelämävalmiuksiaan ja suorittaa tekemällä oppien ammatillisen koulutuksen tutkinnon osia. Valmennuksessa oppiminen tapahtuu aidoissa työkohteissa, oikeita töitä tekemällä ja valmentajan tukemana. Nuorisotakuutalo täydentää jo olemassa olevia paikallisia verkostoja nuorisotyöllisellä otteella vahvistaen kaikkein heikoimmassa asemassa olevien alle 29-vuotiaiden nuorten aikuisten palveluja. Helsingissä toimii kohtaamispaikka Lysis. Lisäksi tehdään etsivää nuorisotyötä.		
Suomen Diakoniaopisto	Sovinto	Sovinto tarjoaa yksilöllistä tukea ja monipuolista toimintaa helsinkiläisille, työn ja koulutuksen ulkopuolella oleville alle 29-vuotiaille nuorille. Sovinto toteuttaa etsivää nuorisotyötä ja nuorten työpajatoimintaa.	Sovinnon palveluihin kuuluvat etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta Helsingissä.	Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat alle 29-vuotiaat nuoret	
MLL	Nuorten tukilinja Lasten ja nuorten puhelin ja chat	Tarjota luotettavan aikuisen läsnäoloa ja muiden nuorten tukea.	Keskustelupalsta Lasten ja nuorten puhelin Nuorten tukilinjan soittoaikat on suunnattu 12–	12–20-vuotiaat nuoret	

	Nuortennetti	Nuorten netti on nuorille suunnattu sivusto, jolla on tietoa murrosiästä, seksuaalisuudesta, ihmissuhteista, kiusaamisesta ja mediataidoista.	20-vuotiaille nuorille. Luotettavan aikuisen kanssa käytävä keskustelu on nimetön ja ilmainen.		
Sekasin Kollektiivi	Sekasin chat	Sekasin-chat on anonyymi 12–29-vuotiaille nuorille tarkoitettu paikka, josta voi saada tukea ja keskustella nuorta mietityttävistä asioista.	Chat	12–29-vuotiaat nuoret	
Mieli ry		Tavoitteena on tukea nuorten mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä tarjota apua matalla kynnyksellä ja varhaisessa vaiheessa.	Mielenterveyden tukipalvelut, keskusteluapu, kriisipalvelut. Ryhmätoiminta, mielenterveysvalmennus ja vapaaehtoisohjaus. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa esim. Ohjaamon ja etsivän työn tukena.	18–29-vuotiaat nuoret, jotka tarvitsevat mielenterveystukea tai ovat syrjäytymisriskissä.	Matalan kynnyksen palvelut, ei välttämättä diagnoosia tai lähetettä. Palvelut usein maksuttomia ja helposti saavutettavia.

Pakolaisapu	Kurvi-toiminto	Kurvi-toiminto on Suomen Pakolaisavun matalan kynnyksen neuvontapalvelu, joka tarjoaa käytännön apua ja rinnalla kulkemista 18–29-vuotiaille maahanmuuttaneille nuorille aikuisille.	Toiminnassa autetaan muun muassa ulkomalaislupa-asioissa, täytetään hakemuksia ja asioidaan viranomaisten kanssa, kuten Kelassa tai Migrissä, sekä tuetaan asunnonhakuun ja muissa arjen käytännön asioissa.	18–29-vuotiaat maahanmuuttaneet nuoret aikuiset	
Helsingin seurakuntayhtymä; Erityisnuorisotyö	Walk-in-terapia, Waste & Feast ravintolat/ nuorten työpajat, Vantaan vankilassa ryhmät nuorille vangeille	Erityisnuorisotyön tavoitteena on kohdata ja tukea erityisen haavoittuvassa asemassa olevia nuoria ja nuoria aikuisia Helsingissä. Walk in -terapia on matalan kynnyksen mielenterveysapua 16–29-vuotiaille. Nuorten työpajoissa on tavoitteena tukea työllistymistä ja elämänhallintaa. Vankilaryhmissä tuetaan nuoren vankeusaikaa, sekä tulevaa vapautumista ja mahdollista	Walk in-terapiassa tarjolla viikoittain matalan kynnyksen terapiaa viikoittain Matteuksenkirjolla, keskustan Ohjaamossa ja Helsingin vankilassa. Waste&Feast ravintolat ovat hävikkiruokaravintoloita, joita pyritetään yhdessä StadinAO:n nuorten työpajojen kanssa. Vantaan vankilassa joka viikko useampi ryhmä nuorille vangeille, mahdollisuus myös yksilötapaamisiin.	16–29-vuotiaat nuoret	Matalan kynnyksen palvelut, ei tarvita diagnoosia tai lähetettä. Palvelut maksuttomia.

		koevapausaika.			
Sininauhasäätiö	Asumisneuvonta	Palvelu asunnottomille tai asunnon menettämisen uhan alla oleville ihmisille, jotka tarvitsevat arkensa avuksi ohjausta, neuvontaa ja tukea.	Palveluohjaus Yhteistoiminta	Asunnottomat tai asunnon menettämisen uhan alla olevat	
Puolustusvoimat	Kutsuntojen jälkeiden tarkastukset niille nuorille, joilla varuspalvelus on keskeytynyt.	Kutsunnassa määritetään asevelvollisen palveluskelpoisuus, ja sen perusteella päätetään palveluksesta. Lisäksi annetaan tietoa maanpuolustusvelvollisuudesta ja edistetään kansanterveystyötä. Kutsunnat perustuvat asevelvollisuuslakiin.	Etsivä nuorisotyö mukana kutsunnoissa Kutsuntojen taustalla ennakoterveystarkastukset Tarvittaessa huoli-ilmoitus		
Helsinki Missio	Kriisipiste	Nuorten kriisipisteen tarjoama keskusteluapu ja tukihenkilötoiminta 12–29-vuotialle nuorille	Keskusteluapu. Yksilöllistä keskusteluapua erilaisiin kriisitilanteisiin, yksinäisyyteen sekä pari- ja lähi-suhteiden ongelmiin (1–5 tapaamista). Etäyhteyksin tai paikan päällä. Tukihenkilötoiminta. Tukihenkilö on koulutettu	Lähitukihenkilöitä pääkaupunkiseudulla 12–29-vuotiaille Etätukihenkilöitä	

			vapaaehtoinen, joka voi tukea itsenäistymiseen liittyvissä asioissa, seurustelu-, kaveri- ja perhesuhdeasioiden sekä seksuaalisuuteen ja sukupuoli-identiteettiin liittyvissä pohdinnoissa.	sijainnista riippumatta 15–29-vuotiaille	
SPR	SPR Nuorten turvatalot	Tarjota tietoa ja apua nuoruuteen ja vanhemmuuteen liittyvissä asioissa.	Apua nuorille ja nuorten läheisille, ympäri vuorokauden arkisin, maksuton. Puhelimitse, verkossa tai paikan päällä. Yösija tarvittaessa.	Nuoret ja näiden perheet	
Yeesi (Nuorten mielenterveysseura)		Vahvistaa nuorten mielenterveyttä, osallisuutta ja voimavaroja arjessa ja suomalaisessa yhteiskunnassa. Yeesi toimii nuorten omana järjestönä mielenterveyden edistämiseksi valtakunnallisesti.	Matalan kynnyksen kohtaamispaikat ja vapaaehtoistoiminta 13–29-vuotiaille. Mentoritoiminta: vapaaehtoiset mentorit tukevat toisen asteen opiskelijoita, myös mobiilimentorointi. Työpajat oppilaitoksiin: mielenterveyden edistäminen, jakaminen, stressi ym.	13–29-vuotiaat nuoret	
Aseman Lapset ry	Erilaisia palveluja, mm. Walkers-toiminta, nuorisotyö julkisissa tiloissa, konfliktityö (katusovittelu),	Tavoitteena tukea nuorten hyvinvointia, ehkäistä syrjäytymistä, luoda yhteyksiä ja turvallisia kohtaamispaikkoja	Helsingin Walkers on kaikille 13–17-vuotiaille nuorille tarkoitettu kohtaamis- ja ajanviettopaikka. Lisäksi käytössä Walkers-bussi. Friends-ohjelmalla tuetaan lasten, nuorten ja vanhempien mielen hyvinvointia. Se ehkäisee tutkitusti ahdistusta ja masennusta.	Nuoret 13–29 v, erityisesti pääkaupunkiseudulla	

	rikostyö (koulutus- ja tutkimushankkeet)		Killevippen-hankkeessa tarjotaan ryhmätoimintaa ruotsinkielisille 16–19-vuotiaille pojille pääkaupunkiseudulla. Työn keskiössä on luovuus ja tunteiden hallinta. Lisäksi järjestöinfoja ja yhteistyötä muiden nuorten tukipalveluiden kanssa.		
Nuorisotalot / Nuorten Helsinki	Sankarit-toiminta Narri	Sankarit-toiminta on erityavoin vammaisille 15–29-vuotiaille nuorille suunnattua vapaa-ajan nuorisotalo- ja harrastustoimintaa. Narri tarjoaa kehittävää ja kouluttavaa teatterin tekemistä 9–29-vuotiaille.	Teatteriryhmä Sankarit		
Helsingin seudun erilaiset oppijat ry HERO	Helsingin seudun erilaiset oppijat ry HERO	Helsingin seudun erilaiset oppijat ry eli HERO tiedottaa, kouluttaa ja järjestää toimintaa ja tapahtumia laajasti oppimisvaikeuksiin,	Erilaisia toimintoja: ohjausta ja neuvontaa, luki-neuvontaa puhelimessa ja kirjastoissa, koulutuksia ja yleisötilaisuuksia, kursseja ja harrastetoimintaa, vertais- ja vapaaehtoistoimintaa, luki-seuloja ja lukitestausta, nuorten toimintaa, HERO-infoja ryhmille ajanvarauksella.	HEROn nuorten toiminta on tarkoitettu pääsääntöisesti 15–29-vuotiaille nuorille, jotka ovat opiskelu- tai työelämän	

		tunnistamiseen ja tukeen liittyen.		ulkopuolella ja ko- kevat oppimisessa haasteita.	
Niemikotisäätiö	Niemikotisäätiö tuottaa sosiaali- psykiatrasta kun- toutusta ja ehkäi- sevää mielenter- veystyötä helsin- kiläisille työkäi- sille mielenter- veystoipujille.	Tarjota mielenterveys- kuntoutujille asuin- ja val- mennuspalveluita sekä sosiaalista tukea. Ohjaa- vana periaatteena toipu- misorientaatio ja toimin- nan tavoitteena toimiva ja osallistuva yhteisön jä- sen.	Tuettu asuminen: jälleenvuokrausasunnot nuo- rille ja muille mielenterveyskuntoutujille Steppi-arviointikurssi asumisen taitojen kehittä- miseksi Työ- ja valmennustoiminta: Haagan toimintatalo, tuettua työtoimintaa, valmennus Mieli töihin -valmennus tietotekniikka-asioissa ja digisyrjäytymisen estämisessä Päivätoiminta: kulttuuripaja Elvis, Malmin päivä- toimintakeskus, Toimintakeskus Villa Borgis Kesäharjun toimintakeskus vapaa-ajan viettoon Kokemusasiantuntijatoimintaa	NEET-tilanteessa erityisesti psyykki- sesti haasteelli- sessa tilanteessa olevat nuoret, mie- lenterveyskuntou- tijat	
Helsingin Klubit	Helsingin Klubi- talo	Helsingin Klubit on opintoihin ja työllistymi- seen tukeva yhteisö, joka on tarkoitettu helsinkiläi- sille, joilla on tai on ollut elämässään mielenter- veyden haasteita.	Helsingin Klubit tukee jäseniään opinnoissa, työllistymisessä sekä yleisessä hyvinvoinnissa. Toiminnan sisältöinä esim. viestintä, työ ja opin- not, ravintola.		

HUS Nuorisopsykiatria	Nuorisopsykiatriset palvelut	Tarjota lääketieteellistä ja terapeutista tukea nuorille mielenterveyden haasteissa	Alueelliset avohoitopalvelut Yliopistolliset erityisvastaanotot Vaikeasti oireilevien nuorten vastaanotto Osastohoidon palvelut	HUS Nuorisopsykiatria tarjoaa nuorisopsykiatrisia palveluja 13–17-vuotiaille nuorille.	Hoitoon liittyy usein muodollinen syy-yhteys (diagnoosi, hoidon tarve), hoito vaatii ammattilaisia
Kaupunkiolohuone / Kohtaus	Kaupunkiolohuone Kohtaus on yhteisöllinen kohtaamispaikka nuorille aikuisille Helsingin Vallilassa ja Malmilla. Se tarjoaa paikan tavata ihmisiä, osallistua erilaisiin tapahtumiin, ja sen toiminta keskittyy yhteisöllisyyteen ja yksinäisyyden vähentämiseen.	Tarjota matalan kynnyksen tiloja ja sosiaalista kohtaamista nuorille	Kahvila, työpajoja, keskusteluiltoja	Nuoret aikuiset, pääasiassa 18–35-vuotiaat	Toiminta voi olla osa kaupungin nuorisotyötä

Itä-Helsingin Kulttuuripaja Kupla	Itä-Helsingin Kulttuuripaja Kupla on 18–35-vuotiaiden nuorten aikuisten paikka, jossa harastetaan mukavassa seurassa.	Mahdollistaa kulttuurista osallistumista, luovaa ilmaisua ja yhteisöllisyyttä nuorille	Koulutetut vertaisohjaajat ohjaavat erilaisia harasteryhmiä. Vertaisohjaajat päättävät itse ryhmien sisällön omien kiinnostuksen kohteittensa mukaan.	Nuoret aikuiset, 18–35-vuotiaat, erityisesti ne, joilla on kiinnostusta taide- ja kulttuuri-toimintaan	
Kelan kuntoutuspalvelut	Kuntoutuspsykoterapia Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen terapiat Ammatillinen kuntoutus Kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskurssit Neurokehitykselliset kuntoutukset Moniammatillinen yksilökuntoutus	Tarjota kuntoutusta nuorille, joilla on sairaus, vamma tai muu toimintakykyä rajoittava haaste		NEET-tilanteessa olevat nuoret, joilla on diagnosoitu kuntoutustarve (esim. mielenterveys, fyysinen sairaus)	Kuntoutustarpeesta keskustelu lääkärin kanssa, kuntoutuksen hakeminen ja kuntoutusrahan hakeminen Kelasta